

4p

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1991. GADA APRĪLIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

43. GADA GĀJUMS Nr. 4. (505.)

KAS JAUNS ABRENĒ?

Intervija ar ABRENES direktoru Austri Grasi.

Nesenā intervijā Latviešu tautskolas ABRENE direktors Austri Grasi atklāja, ka ABRENĒ ir daudz kas jauns. Janvārī no Latvijas ieradīs jauns pārvaldnieks - Ojārs Stalts. Abrenes bibliotēkā drīz būs vairāk kā 20.000 sējumi. Radušies jauni sadarbības pasākumi gan ar Franciju, gan ar Latviju. Un - pateicoties ABRENES paju īpašnieku atsaucībai - pēdējās nedēļās arī Abrenes finansiālais stāvoklis uzlabojies. Taču atbalsts Abrenei joprojām nepieciešams, lai varētu realizēt iecerētos pasākumus. A. Grasi intervēja I. Cāzere.

I. C.: No Abrenes pēdējā laikā esam maz ko dzirdējuši. Vai darbība apsīkusi?

A. G.: Gluži otrādi, bet dabīgi, ka attīstība Latvijā piesaistījusi sev uzmanību un ka visi trīdās pasākumi zināmā mērā nonākuši it kā pabērna lomā. Piemēram, sakarā ar Vispārējiem dziesmu svētkiem Latvijā pagājušā vasarā mums bija mazāk latviešu sarīkojumu Abrenē. Toties atlika vairāk laika un iespēju padziļināt sadarbību ar frančiem, virzot tālāk dažādus projektus, kuņiem varētu būt zināma nozīme arī tālākā Latvijas attīstībā.

I. C.: Kādi tad ir šie kopējie pasākumi ar frančiem?

A. G.: Pagājušā gada rudenī nodibinājās jauns sadarbības institūts ar sēdekli Abrenē. Institūta dibinātāji ir Turas Universitāte, Latvijas Universitāte, Turas Augstākā komercskola, mūsu kaimiņpilsēta Sīnons, Francijas Augstākā lauksaimniecības akadēmija un ABRENE. Šī jaunā institūta mērķi ir meklēt Francijas valdības un Eiropas parlamenta atbalstu izglītības pasākumu veidošanā. Par institūta priekšsēdi ievēlēts Sīnonas pilsētas mērs Īvs Dōžs (Yves Dauge), bet par priekšsēža vietnieku ABRENES direktors. Turas Augstākā komercskola piedāvā trīs brīvas studiju vietas kandidātiem no Latvijas. Pašlaik plānošanā ir vairāki pasākumi, kā, piemēram, politisks seminārs, arī seminārs par pilsētu un to apkārtnes plānošanu (urban planning) un c. Te, galvenokārt, domāts izglītēt studentus un profesionāļus no Latvijas, lai gan ceram, ka pasākumi piesaistīs arī trīdās latviešu interesi. Plānots 4-6 nedēļu franču valodas intensīvkursus Abrenē, lai sagatavotu kandidātus no Latvijas dažādiem izglītības un prakses pasākumiem. Bez akadēmiskiem kursiem paredzēti arī praktiskas dabas pasākumi ekonomikas, lauksaimniecības un citās jomās. Franču interesēs ir novērst pārāk vienpusīgu anglo-sakšu un vācu ietekmi Austrumeiropā.

Tālāk jāmin Kuldīgas un mūsu kaimiņpilsētas Sīnonas sadarbība. Oktobra beigās Kuldīgas pilsētas galva Anita Kovalenko un Sīnonas pilsētas galva Īvs Dōžs parakstīja sadarbības līgumu starp Vienas ielejas apgabalu (Val de Vienne, kas ietver 15 pilsētas) un Kuldīgu un Kuldīgas apriņķi. Franči izrāda arvien lielāku interesi par Latviju. Pēc pirmās Sīnonas pārstāvju delegācijas, kas uz Latviju devās Dziesmu svētku laikā, vesela rinda mūsu franču draugi izteikuši interesi apciemot Latviju. Tā kā Sīnonas galvenais ienākuma avots ir tūrisms, domājam, ka viņu pieredze varētu dot impulsus Kuldīgas attīstībai.

Pareizi novērtējot situāciju Latvijā, uz franču pieprasījuma, sadarbības līgumā minēts, ka visa sadarbība starp Sīnonu un Kuldīgu veicama ar ABRENES starpniecību, lai novērstu Latvijas partokrātijas un nomenklatūras mēģinājumus pārņemt šī pasākuma iniciatīvu savās rokās. Sādi mēģinājumi patiešām ir bijuši, bet esam tos novērsuši. Kuldīgas un Sīnonas sadarbības rezultātā, Sīnonas pilsēta maijā plāno rīkot rokfestivālu, kuņā galvenā rokgrupa būs Latvijas "Pērkons", bet rudenī rīkos starptautisku filmu festivālu, kuņā trešā daļa filmu būs no Latvijas.

Vēl runājot par sadarbību ar frančiem - pagājušā gadā notika Baroka mūzikas seminārs ar ļoti labām sekmēm. Domāts tādu rīkot arī šogad, aicinot dalībniekus no Latvijas. Par tradīciju jau kļuvuši profesores Ievas Graubīgas vadītie vijoles meistarkursi Abrenē, kas notikuši jau trīs gadus pēc kārtas. Tie paredzēti arī šogad, cerams, ar Latvijas mūziķu piedalīšanos. Lai uzlabotu finansiālo stāvokli, esam Abrenē rīkojuši franču evinības - kāzas un kristības. Diemžēl, mums aizvadītajā gadā nācās rīkot arī bēres, kad mira mūsu rotkalis Kārlis Uskalis, kas visiem abreniešiem un daudzajiem Abrenes apmeklētājiem paliks dzīvā atmiņā.

I. C.: Ko ABRENE piedāvā latviskās izglītības ziņā?

A. G.: Par labu un stabīlu ABRENES tradīciju izveidojušie latviešu valodas intensīvkursi. Ja pirmajosursos piedalījās 3, otrajos - 4, pagājušā gadā kursantu bija veseli 9. Viņus apmācīja 5 skolotāji. Trīs kursanti bija no Francijas, pa divi no Vācijas un Kanadas un pa vienam no ASV un Anglijas. Trīs nedēļu laikā tie apguva latviešu valodas pamatus un izteica vēlmi piedalīties arī šogad. Sovasar kursi, kas paredzēti augusta pēdējā un septembra pirmās divās nedēļās, notiks jau divi līmeņos. Aicinām uz tiem pieteikties jau tagad - it sevišķi tos latviski nerunājušos, kas precējušies ar latviešiem. Šī nu būtu laba izdevība latviešu valodu apgūt!

Sovasar esam iecerējuši rīkot vasaras skolu ar galvenām ievirzēm - latviešu valodu, folkloru un mūziku. Skolu rīkosim kopā Friča Brīvzemnieka Latviešu folkloras biedrību. Skolu vadīs diriģente Daira Gilne no ASV, bet par skolotājiem piesaistīti gan trīdā, gan Latvijā pazīstami skolotāji, folkloristi un mūziķi, to starpā folkloras ansambla "Skandinieki" vadītāji Helmī un Dainis Stalti. Visu vasaru būs iespējas kalt rotas, jo pie mums ciemosies meistari no trīdās un Latvijas. Runājot par mūsu sadarbību ar Latviju, jāpiemin vēl sadarbības līgums ar Latvijas Amatnieku brālību, kas uzņēmusies pils tehnisko aprūpi. Savukārt, mēs veicināsim viņu sakarus ar frančiem, piemēram, paredzēta Latvijas amatnieku komercizstāde Sīnonā.

Vēl jāpiemin, ka plānošanas stādijā ir dažādi citi pasākumi un ka, kā parasts, lielāku skaitu pulcinās gadskārtas svinības. Aicinām ciemos pie mums Jāņos un Ziemsvētkos, kad notiek patiesi latviskas svinības! Gadskārtējā pilnsapulce paredzēta pirms Jāņiem, 22. jūnijā.

I. C.: Daudzi ABRENES ciemiņi apbrīnojuši jūsu plašo latviešu bibliotēku. Cik tuģ īsti ir sējumu?

A. G.: Bibliotēka arvien aug. Sodrīd tajā ir ap 12.00 sējumu: bagātīgs Latvijas laikā un trīdā izdoto grāmatu klāsts, bet arī ļoti daudz pirms Latvijas neatkarības laika izdevumu, bez tam arī gandrīz visa trīdās periodika. Izveidojusies cieša sadarbība ar Latvijas Balsts bibliotēku, kuņas direktors Andris Vilks pats strādāja Abrenē, lai tās bibliotēkā uzstādītu klasifikācijas sistēmu. Savukārt, divas Valsts bibliotēkas darbinieces mēnesi uzturējās Abrenē, strādājot pie klasifikācijas darba. No janvāra vīdus Abrenē strādā vēl seši Valsts bibliotēkas darbinieki. Esam Valsts bibliotēkai nosūtījuši pāri par tūkstoti trīdā izdoto grāmatu no mūsu dubletu krājuma. Šīs grāmatas bija izstādītas Valsts bibliotēkā un ir pieejamas lasītājiem. Valsts bibliotēka pilnībā ir turējusies pie norunas - mūsu sūtītās grāmatas nav nonākušas neceļos vai "melnajā tirgū", kā tas citkārt, diemžēl, visai bieži novērots. Tāpēc laipni lūdzam arī turpmāk ziedot grāmatas Abrenei. Garantējam, ka visus dubletus (dažkārt paturam gan arī vairākus eksemplārus dažādu kursu vajadzībām) nodosim Latvijas Valsts bibliotēkai, kas, savukārt, pēc savu fondu nodrošinājuma, grāmatas dos tālāk citām pilsētu un lauku bibliotēkām.

Tomēr tas vēl nav viss. Pazīstamai baltvācu vēsturnieks un grāmatu draugs Otto Bongs, kas visu savu mūžu vācis ar Baltiju saistītās grāmatas un

kartes, pavasarī pārvāksies ar visu savu "Baltische Zentralbibliothek", kas kā liels retums šobrīd atrodas Darmstatē, Vācijā, uz ABRENI. Šai krājumā atrodas 14.000 titulu, visas jebkad izdotās 80 Livonijas kartes un 53.000 skatkartītes no Latvijas neatkarības laikiem. Līdz ar to ABRENEŠ bibliotēka kļūs par plašāko baltiešu bibliotēku ārpus Baltijas. Jau šobrīd no dažādām zemēm brauc pētnieki uz ABRENI izmantot mūsu krājumu. Pats personīgi esmu ļoti gandarīts par ABRENEŠ bibliotēkas attīstību. Domāju, ka šo kultūrvēsturisko vērtību dēļ vien ABRENEI nedrīkst ļaut grimt. Šai krājumā atrodas zināmas vērtības, kādu nav pat nedz Igaunijas, nedz Latvijas, nedz Lietuvas bibliotēkās.

I. C.: Šobrīd trimdas latviešu uzmanība, galvenokārt, pievērsta notikumiem Latvijā. Vai ABRENE vairs ir svarīga?

A. G.: Tas līdzinās jautājumam par trimdas eksistenci vispār. Un uz to jāatbild, ka taisni pēdējo dienu attīstība Baltijā pierāda, ka ir par agru trimdu "slēgt". Gluži otrādi, trimda ir svarīgāka kā jebkad. Likās jau, ka Latvijas brīvība mums rokā, bet, kā vienmēr ar brīvības iegūšanu, tā būs jāizcīna ar sīvu cīņu. Un vienādi vai otrādi, ja būsīm vīlušies mūsu cerībās un ja vēl paies ilgāks laiks līdz Latvijas brīvības iegūšanai, Latvijai palīdzēt varēs tikai spēcīga trimda. Bet arī tad, kad brīvība būs iegūta, Latvijā gaidāmas milzīgas ekonomiskas un, galvenokārt, garīgās veselības problēmas. Un arī šeit varēs palīdzēt tikai spēcīga trimda. Tātad, vienādi vai otrādi, šobrīd noliegt trimdas vajadzību ir naivi un pāragri. Līdz ar to skaidrs, ka tāds pasākums kā ABRENE gan tagad, gan Latvijas nākotnē būs vajadzīgs.

Mūsu mērķis, protams, ir funkcionējošs Latvijas kultūras institūts Rietumeiropā kā dāvana brīvai Latvijai. Bet arī tagad, kad redzam, ka pēc sakotnējā ceļojuma vilņa, kļūst arvien grūtāk Latvijas ceļotājiem apceļot pasauli, jāpatur prātā, ka ABRENE Latvijas latviešiem būs sasniedzama pat tad, kad, kā visas zīmes rāda, nedz vairs mainīs naudu, nedz biļetes varēs nopirkt par rubļiem. Mūsu pieredze rāda, ka uz ABRENI brauc, galvenokārt, ciemiņi no Latvijas, kas meklē nevis kādu materiālo labumu, bet kuņģus patiešām interesē ABRENE un tās garīgās vērtības. Tāpat kā mums ir nepieciešams braukt uz Latviju, lai paši savām kājām mītu Latvijas zemi un ieelpotu tās gaisu, tikpat svarīgi ir Latvijas latviešiem pabūt demokrātiskā vidē un šai gaisotnē satīkties un izmainīties domām ar saviem tautiešiem, kas dzīvo trimdā. Šai ziņā ABRENEI ir liela priekšrocība, ka, sabraucot no dažādām pasaules malām, visi jūtas līdzcilvēki, arī Latvijas apmeklētāji jūtas "kā savās mājās", un skaidrs, ka viņi šo pasākumu prot novērtēt. Piemēram, kad Abrenē notika Latvijas Universitātes 70 gadu jubilejas atcere, akademiķis Jānis Stradiņš nosauca ABRENI par "latviešu tautas trešās atmodas simbolu".

I. C.: Kādi ciemiņi līdz šim bijuši no Latvijas?

A. G.: Nevar vispār uzskaitīt visus šos viesus. Starp citu, mūs ir apciemojuši koņi "Lauda" un "Gaudeamus", folkloras ansamblis "Skandinieki" un "Grodi", Universitātes Baroka mūzikas ansamblis "Canto", lauku kapella "Vecie draugi". Koncertus snieguši soprāns Anita Garanča, piāniste Ilze Graubiņa, kuņģa, starp citu, tieši Abrenē sniedza pirmo kopējo koncertu ar savu Rietumos dzīvojošo māsu - Ievu. Abrenē uzturējās Latvijas Dziesmu svētku komiteja 28 cilvēku sastāvā, kuriem šī vizīte bija sava veida balva par sekmīgi paveikto darbu. Nevar nepieminēt arī to, ka ABRENE 1989. gada maijā notika pirmā oficiālā tikšanās starp Latvijas demokrātisko organizāciju līderiem un trimdas vadību. Iespējams, ka šī tikšanās ietekmēja Latvijas sabiedriski politisko domu, jo pēc tam, preses konferencē Parīzē, Tautas Fronte pirmo reizi deklarēja, ka tā iestājas par

pilnīgu Latvijas neatkarību.

Protams, gaidām arī turpmāk viesus no Latvijas: pētniekus mūsu bibliotēkā, studentus mūsu kopīgi ar frančiem plānotosursos, tā joprojām. Varētu piebilst, ka no neskaitāmiem talciniekiem, kas ABRENE strādājuši, krietns daudzums bijis no Latvijas. Par Abrenes viesiem jāsaka, ka ļoti daudzi labprāt pielikuši roku Abrenes izveidei, veicot visdažādākos darbus, par ko visiem liels paldies.

I. C.: Kāds ir ABRENEŠS finansiālais stāvoklis?

A. G.: Tas, protams, nav spīdošs. Attīstība Latvijā atsaucās uz ABRENI, tāpat kā uz citiem trimdas pasākumiem. Ir bijis visai kaitīgi, ka daudzi trimdas tautieši savus līdzekļus it kā "iesaldējuši", tos neveltot nedz trimdas pasākumiem, nedz īstenībā arī Latvijai. Pils nav nomaksāta, un šis fakts noslogo ABRENEŠS darbību. Bankas parāds vēl ir 600.000 franku, bez tam vēl ir privātaizdevumi - ap 800.000 franku (no tiem 600 tūkstoši franku aizdevums pašā sākumā, kas mums vispār deva iespēju piedalīties izsolē - šo summu esam ieguldījuši, galvenokārt, pils pārbūves vajadzībām, kas, savukārt, pils vērtību starplaikā ir stipri cēlusi). Priekšnosacījums tam, lai pienākot Latvijas brīvībai, ABRENE varētu būt dāvana neatkarīgas Latvijas valdībai, ir tas, ka pils ir pilnīgi jānomaksā, lai tā kļūtu par mūsu īpašumu. Lai ātri nomaksātu šo parādu, mums jāpārdojam pajas, jo esam izrēķinājuši tā: ja katrs paju īpašnieks nopirktu puspaju, mēs visus parādus varētu nomaksāt. Un ABRENEŠS piederētu mums!

Jāpiebilst, ka mūsu nesenā vēstule akcija - kuņģa aicinājam paju īpašniekus iegādāties vēl kādu paju - devusi manāmus rezultātus: pils maksājumi šim gadam ir nodrošināti. Izsakām lielu paldies visiem, kas mūs atkal atcerējušies un ir bijuši mūsu uzticami atbalstītāji - bet mēs tomēr vēlētos, ka klāt nāktu jauni. Tātad - šobrīd nevaram īsti uzelpot. Vēl nepieciešami līdzekļi, lai varētu pili pavisam nomaksāt un lai varētu īstenot iecerētos pasākumus. Starp citu, mums ir padomā plāni, kas varētu ABRENI padarīt vēl pievilcīgāku tūristiem, lai pie mums regulāri brauktu latvieši, kas vēlas savu atvaļinājumu pavadīt skaistajā Francijā.

Jāmin vēl, ka mūsu tekošā darbība trīsarpus gadus veikta ar brīvprātīgu darba spēku un lielu talcinieku uzpurēšanos, nelielu skaitu pastāvīgu darbinieku, kas strādā par visai niecīgu algu, bieži likdami lietā paši savus līdzekļus. Šajos trīsarpus gados ir paveikts milzums daudz, bet tai pašā laikā sasniegta robeža tam, cik katrs indivīds var no sevis upurēt. Tāpēc vējšamies pie ABRENEŠS paju īpašniekiem un atbalstītājiem, kā arī pie latviešu organizācijām, ar lūgumu atbalstīt ABRENEŠS darbību ar brīvprātīgu gadsķērtēju maksājumu, kaut vai, piemēram FF 300 (\$ 60 ASV, 100 DM, L 30 un attiecīgi citās zemēs), galējo summu nosakot pēc brīvas izvēles. Ar šādiem regulāriem, brīvprātīgiem maksājumiem mēs nākotnē varētu nodrošināt mūsu darbiniekiem kaut cik pieņemamas algas, kā arī piesaistīt darbiniekus, kas mums pagaidām trūkst mūsu plānu īstenošanai.

I. C.: Dažkārt dzirdami pārmetumi ABRENEI, ka neesot pietiekami daudz informācijas, par maz rakstot avīzēs, par maz kontakta ar paju īpašniekiem, vēstules dažkārt netiekot atbildētas.

Kā tu uz to atbildi?

A. G.: Diemžēl, jāsaka, ka šie pārmetumi nav bez pamata. Taču viena lieta ir apzināties trūkumus, otra - tos novērst. Te nu atkal esam pie tā paša loka - vienkārši nepietiek darba roku, it sevišķi pastāvīgu darbinieku, kuņģus, savukārt, grūti piesaistīt, jo nevaram pienācīgi atalgot. Tāpēc jau tik ļoti būtu vajadzīgs regulārs finansiālais atbalsts, lai mēs varētu pieņemt darbā vismaz vēl divus darbiniekus. Vēl joprojām mums brauc talcinieki no visas pasaules, kas veic lielu darbu, bet parasti nepaliek pietiekami ilgi, lai viņus varētu iestrādāt tekošos rakstu darbos, grāmatvedībā, korespondencē utt. Tas viss jādara mūsu pastāvīgajiem darbiniekiem, bet tie, savu-

kārt, jau ir pārkrauti ar darbiem. Nevar taču prasīt no cilvēka, kas nostrādājis 8 līdz 12 stundas virtuvē, lai tas vēl vakarā rakstītu rakstu avīzei. Pats joprojām vēl braucu gandrīz katru nedēļu no Bonnas uz ABRENI - 830 kilometrus turp un atkal atpakaļ. Divas dienas tāpat paiet ceļam, savu laiku prasa mans darbs universitātē, un tā dažkārt vienkārši pietrūkst laika visus darbus veikt pienācīgi. Kā jau minēju, mūsu darbinieki ir veikuši un veic milzīgu darbu. Ja kas palicis neizdarīts, tad tas nav bijis negribas vai nespējas dēļ. Par šo trūkumu, protams, neesam laimīgi un cenšamies ko darīt lietas labā.

Domājam, ka arī šai ziņā situācija uzlabosies līdz ar mūsu jauno pārvaldnieku no Latvijas - Ojāru Staltu un viņa sievu Tatjānu, kas ABRENĒ strādā no janvāra vidus un līdz šim uzrādījuši lielu centību un darba veiksmi. Ojārs arī uzšācis veselu rindu ekonomisku pasākumu ABRENES finansiālai nodrošināšanai. Par tiem ceram ziņot drīzumā, nākamajā avīžu rakstā.

Lai ilustrētu ABRENES stāvokli, varētu pieminēt gadījumu ar to pašu bibliotēku. Līdz šim tai ir gan ziedotas grāmatas, turpretī par jaunu grāmatu iegādi, bibliotēkas iekārtojumu, pat ieskaitot visus grāmatplauktus - līdzekļus deva paši ABRENES darbinieki (izņemot \$ 1.000 ziedojumu no DV ASV zemes valdes, par ko sirsnīgs paldies!). Taču tā tas tālāk nevar iet. Gaidām uz nedaudz lielāku sabiedrības atbalstu.

Derētu apzināties, ka atbalstīt trimdas pasākumus šobrīd nozīmē atbalstīt Latviju.

oo
oo

MĀKSLA, SKAISTUMS, VESELĪBA.

Kad es nesen izlasīju mūsu pazīstamā mākslas kritiķa Nikolaja Bulmaņa recenziju par kāda jauna mākslinieka darbiem, jutu, cik svarīgi ir atkal un atkal atgriezties pie vecmeistaru mākslas darbu vērtībām. Domāju, ka dažiem šis temats par mākslu, skaistumu un veselību var likties intriģējošs tai ziņā, ka kāds, nebūdam mākslinieks, grib stāstīt par mākslu un tās skaistumu.

Bet vai ir jābūt atomzinātniekam, lai saprastu atomkaļa briesmas vai atomenerģijas izmantošanas nozīmi cilvēces labklājībā? Temats var likties komplicēts un grūti saprotams, bet centīšos runāt ļoti saprotamā valodā, izvairoties no medicīniski - zinātniskiem termiņiem un t. t.

Katram no mums var būt citādāka pieeja mākslai. Arī man ir sava noteikta pārlicība par mākslu un kā uz to skatīties. To pašu var teikt arī par skaistumu. Mani uzskati ne reti ir bijuši kontrastā ar vienu otru mūsu mākslinieku vai mākslas kritiķi - it sevišķi ar tiem, kas tic idejai, ka māksla ir mākslas dēļ, jeb māksla mākslai.

Tamdēļ pašā sākumā došu savu definīciju par to, kā saprotu jēdzienus - veselība, skaistums un māksla - šis trīs svarīgās cilvēciskās dzīves vērtības un kā tās savstarpēji iedarbojas. Noslēgumā to ilustrēšu ar mākslas slēdītēm no pasaules lielākajām galerijām un mūziku (Referātā Latviešu kultūras centrā Toronto. - red.).

VESELĪBA: Mēs ietrs esam kādreiz slimojuši un zinām, kas ir slimība. Veselība ir pretstats slimībai: tā ir cilvēka organisma visu orgānu normāla darbošanās, radot labsajūtu, lai viņš varētu strādāt, baudīt dzīvi, būt priecīgs un laimīgs.

Bet ja kāds domā, ka viņš ir vesels, bet nav ne priecīgs, ne laimīgs, jāšaubās, vai veselība ir kārtībā.

Ir jāatceras, ka slimību ir vieglāk novērst, nekā to ārstēt. To palīdz netik vien fiziska vingrošana un labs, pareizs uzturs, bet jo vairāk uzturs garam, tas ir, garīgi intelektuālās intereses un aktivitātes.

SKAISTUMS: Skaistuma definīcija jau ir vairāk komplicēta. Jau seniem romiešiem bija atziņa "de gustibus et coloribus non disputandum est". - par garšām un krāsām nav jāstrīdās. Tās ir katram savas. Mana personīgā definīcija par skaistumu ir šāda: Katrs cilvēks, katra lieta, skaņa mūzikā, forma, kustība, krāsu kompozīcija un māksla vispār - tāpat dzeja, ideja vai prāta atziņa ir skaista, kad tā cilvēkā izsauc pārdzīvojumu līdz apbrīnas pakāpei.

Ja to attiecina uz pašu cilvēku, tad sievietes graciozitāte, šarms, pāri visam apgarotība ir, laikam, visos laikos visvairāk apbrīnots skaistums - īpaši no māksliniekiem. Par to liecina visas mākslas galērijas, kur vismaz 2/3 no visiem mākslas darbiem ir veltīti sievietes ideāliem. Arī mūsu lielākais dzejnieks Rainis ne veltī ir teicis skaistos vārdus, ka viss skaistums dzīvē nākot no sievietes, bez kuļa mēs tumsībā un naidā dvestu... un vīrietis nekad nebeigšot meklēt pēc diviem ideāliem - pēc Dieva un ideālās sievietes - tā ir teicis kāds franču domātājs... un to darot, viņš esot cēlis pilis un katedrāles, rakstījis dzejas, simfonijas un operas un pildījis galerijas ar skaistākiem mākslas darbiem.

Arī slavenais runātājs televīzijā piedesmitajos gados bīskaps Fulton Sheen teica, ka katras civilizācijas līmenis ir tik augsts, cik augsti tiek vērtēti un turēti sievietes ideāli.

Te der piebilst, ka vārds "skaists", attiecināts uz vīrieti, ne vienmēr ir komplimentējošs. Toties drosme, gara cēlums, cieņa un respekts pret sievieti būtu vīrieša tikumi, kas ir visvairāk cienīti un apbrīnoti.

MĀKSLA: Runājot par mākslu, ieskaitot mūziku un literatūru, kas arī ir māksla, man būs to grūtāk definēt, neuzsverot personīgos uzskatus.

Enciklopēdijā ir šāds mākslas definējums: Māksla ir spēja izteikt jūtu pārdzīvojumu skaistā formā, krāsās, mūzikā, kustībās vai vārdos. Šeit personīgi gribu piebilst, ka dzīvot skaistu dzīvi un būt veselam ir vislielākā māksla. Mans pirmais atzinums ir, ka mākslai ir jākalpo dzīves skaistumam, ne pašai mākslinieka patvai, ko bieži apzīmē par izteiksmes brīvību.

Tas ir pārprasts brīvības jēdziens, kad kāds mākslas vārdā ignorē un pat iznīcina dzīves skaistumu... Māksliniekam, dzejniekam, rakstniekam ir vienmēr jābūt morāli orientētam un atbildīgam par sava darba ietekmi uz cilvēku - īpaši uz jaunatni, ko mēs savā paviršībā allaž aizmirstam. Ir zināmā mērā traģēdija, ka šodien pat ievērojami intelektuāļi, kā Pierre Burton un citi, ir gājuši tik tālu, ka pastāv, ka arī pornogrāfija esot māksla un to nedrīkstot aizliegt. Tāpat grūti ir saprotama šodien tādu mākslinieku prāta struktūra, kuļa māksla jau ir iegājusi tīrā perversijā; tāpat arī viņu "dīvinātāju".

Šodien cilvēkam ir zudis skaidrs jēdziens par labo un ļauno, par skaisto un perverso. Tā ir Luciferiska skatīšanās uz dzīvi un tās vērtībām. Mākslu daudziem šodien ir grūti atšķirt no nemākslas. Nesen televīzijā rādīja, ka zilonis "Rudy" zooloģiskā dārzā kaut ko ar snuķi uz audekla bija uzsmērējis un kā, t. s., "māksla mīlētāji" to nezinot, pirka kā lieliskus mākslas darbus, kamēr kāds atklājis lielo joku. Zilonim bija ienācis \$ 40.000!

Mākslai ir daudz izteiksmes veidu, dažādās pakāpēs: visur ir māksla, kur cilvēks cenšas darīt labu, skaistu, kas viņu bagātina un iepriecina. Ir teiciens, ka mēs visi esot savas dzīves mākslinieki vai aktieri, kas izejot uz dzīves skatuves, izpildot savu lomu un tad no tās noejot.

Šai aspektā dzīvot skaistu dzīvi nozīmē dzīvot saskaņā ar savu sirdsapziņu pēc Dieva nospraustiem dabas negrozamiem likumiem. Ģimenes dzīve, audzinot pareizi bērnus un piedzīvot daudz labu mazbērnu ir lielākā un vērtīgākā māksla, kas dzīves beigu analīzē var dot vislielāko gandarījumu, prieku un skaistumu. Mums, latviešiem, šī skaistuma atziņa varētu glābt mūsu tautu no iznīcības. Bet vai šī atziņa mums kādreiz nāks?

Bet mēs zinām, ka ļoti daudzi dzīvo skaistu un

pilnvērtīgu dzīvi esot arī bez ģimenes. Tieši šiem cilvēkiem gara vērtības dod vislielāko prieku un skaistumu. Šī dzīves skaistuma dēļ viņi ir spējuši atteikties no pašas dzīves, t. i., mūsu parastā izpratnē.

Jāpiezīmē, ka visa lielā māksla, mūzika, literatūra ir ļoti ciešā sakarā ar reliģiju. Lielie mākslinieki savai mākslai ir pēmuši iedvesmi un idejas no Augšas. Sevišķi to var attiecināt uz nemirstīgo Renesances mākslu, kā arī uz lielām literatūras darbiem, kas ir veidojuši mūsu civilizāciju. Toreiz mākslinieki un rakstnieki kā Dante ir ticējuši Dievam kā visu redzamo un neredzamo lietu radītājam, kā absolūtam skaistumam.

Un kā citādi varētu būt, ja viens patiesi tic Dievam? Viņi savā mākslā ir daļēji atspoguļojuši šo skaistumu. Tāpēc viņu darbi arī šodien pēc 500 gadiem vēl dzīvo apbrīnas pilni, jo tie atbilst cilvēka dziļākām dvēseles ilgām. Ir gandrīz neticami, ka, piem., Rubense katru rītu pirms darba sākšanas gājis uz dievkalpojumu baznīcā.

Pāvests Pijs XII ir teicis, ka māksla spējot atvērt logu uz debesīgajiem skaistumiem, ļaujot cilvēkam tajos ieskatīties. Māksla palīdz cilvēkam izlausties no šaurā dzīves loka, atbrīvojot telpu un laiku no to robežām.

To tiešām var attiecināt uz Renesances mākslu - un kuņģi gan negribētu pa šo logu skatīties atkal un atkal?!

Kāds domātājs par Bacha mūziku teicis - Ja Dievs esot cilvēkam parādījis, Bachs ar savu mūziku to esot parādījis. Katrā mākslas darba centrā ir ideja - liela vai maza, ko mākslinieks ir gribējis sniegt skatītājam. Mākslinieki, kā Mikelandželo, Rafaēls, Rubens, Bachs, Bēthovens saviem darbiem lielās idejas, galvenokārt, pēmuši no svētiem rakstiem. Tāpat viņu darbos mazākā mērā atspoguļojas idejas no mitoloģijas, vēstures un no dzīves pašas. Liela ideja ir, kad tā skaņ dzīves mūžīgās vērtības.

Maza ideja ir, piemēram, uzgleznot kādu skursteni. To dara, galvenokārt, mākslinieki, kas tic idejai - māksla mākslas dēļ, pievēršoties tikai darba tehniskai apdarei, meklējot kādus jaunus izteiksmes līdzekļus.

Lielie tā laika mākslinieki ir spējuši apvienot abas mākslas puses - mākslinieciski tehnisko un idejisko.

Šie "Cilvēces sargi", kā tos apzīmē Zenta Mauriņa, ir stipri apzinājušies savu misiju mācīt cilvēkam augstākās vērtības. Viņi visi ir bijuši dziļi kultūras cilvēki un jutuši morālu atbildību par saviem darbiem. Šodien, novēršoties no šīs atbildības, ir radies daudz perversijas mākslā un līdz ar to visā dzīvē.

Kā saprast mākslu?

Jau minētais piemērs par ziloņa "Rudy" triepumiem rāda, cik grūti dažiem ir atšķirt mākslu no nemākslas. Vēl grūtāk ir mākslas darbu patiesi saprast. Mākslas cienītājus pēc viņu mākslas saprašanas varētu sadalīt 3 klasēs. -

Pirmā klase. - Parastais skatītājs bez dziļākas izpratnes par mākslu un mākslas darbu raudzīsies tikai no pavirša patikas vai nepatikas viedokļa, nepūloties izprast un baudīt kāda liela darba dziļāko skaistuma vērtību. Viņam krāsaina Ziemeļvētku kartiņa patiks vairāk kā Rafaēla Madonna ar bērnu. Šiem cilvēkiem tautas dziesma Pieciņu izpildījumā patiks vairāk kā simfonija vai opera.

Otrā klase. - Pašu mākslinieku lielā daļa un arī parastie kritiķi šodien skatīsies darbu tikai no tīri mākslinieciski tehniskās apdares puses, meklējot tur kādu tehnisku jauninājumu, ko viņi sauc par mākslu. Viņiem neinteresē darba saturs; viņi pat noliedz, ka tādām tur jābūt, pretēji tam, ko īsts skatītājs tieši meklē.

Pēc šīs pieejas mākslinieks, īpaši ja viņš nav morāli motivēts, izteiksmes brīvības vārdā var izvēlēties temu tādu, kāda patīk, ieskaitot erotiku, nudismu un pat pornografiju, cenšoties ar to pievilkt skatītājus.

Trešā klase. - Cilvēki ar dziļāku kultūras un mākslas izpratni mākslas darbā meklēs skaistuma ideju un saturu, ko tā izsaka. Viņiem darba labā mākslinieciskā apdare tikai palīdzēs ideju labāk saprast un pārdzīvot ar lielāku baudu. Šāds skatītājs vai klausītājs būs īstais mākslas skaistuma baudītājs un no tās vienmēr mācīsies jaunas dzīves vērtības.

Ejot vēl tālāk, šis pats skatītājs ar ticību pārdabiskajam, mākslas darbu, īpaši sakrālo mākslu, baudīs un pārdzīvos vēl ar lielāku intensitāti - pat līdz pielūgsmes pakāpei.

Māksla ar saviem skaistumiem ir īsts vērtību avots, kas cilvēka dzīvi var bagātināt, darot to skaistu un pilnīgāku. Un kā redzēsim, šie skaistuma pārdzīvojumi atstāj iespaidu arī uz organisma fizisko labsajūtu un veselību vispār.

Tā ir mūsu gara barība, kas nepieciešama, lai mūsu gars nenīktu, bet būtu gaišs, vitāls un rosinošs - jo gars cilvēkā ir primārais. Tāpēc, tāpat kā mēs raugamies, lai uzturs, ko pārkam, būtu labs, mums vēl vairāk jāraugas, lai mūsu gara barība būtu laba.

Te īpaši jāuzsver mūsu bērnu gara barība. Ir kāds sludinājums bērnu piena kanniņām - you are what you eat - tu esi tāds, ko tu ēdi. Ir pārspīlēts. Tomēr daudz patiesības, īpaši ja to attiecina uz gara barību. Tāpēc ir jāmacās mākslu, mūziku, literatūru, šo vērtīgo gara barību pazīt, atrast un saprast tās patieso vērtību - un, protams, arī baudīt.

Tas ir jāmaca īpaši bērniem, lai viņu dzīve šai ziņā nepaliktu tukša. Šodien ir ļoti daudz sliktas mākslas visās tās formās - ja to vispār var saukt par mākslu. Bet mēs to bieži pieņemam vieglprātīgi bez kritikas un to pat sniedzam saviem bērniem. Ir teiciens, ka atkritumu esot kau dzēm, kamēr dārgakmens esot jāmeklē un par to dārgi jāmaksā. Jāpiebilst, ka šodien kultūras dārgakmeņi ir tikpat lēti nopērkami kā surogāti: Mocarta simfonijas kasete maksā varbūt lētāk kā kāda nevērtīga rokāmūzikas kasete.

Bet par šiem pēdējiem mūsu nezinīgie bērni dārgi maksā ne tikvien naudā, bet vēl dārgāk uzpildot savas dzīves krātuves nevis ar īstām vērtībām, bet atkritumiem. Tie iespaido visu viņu tālāko dzīvi. Bet bērnus var ļoti viegli ievadīt šo skaistumu pasaulē. Atceros, kā savu 6 gadīgo meiteni pirmo reizi vedu uz operu. Tā bija operete "Jautrā atraitne", kuņas saturu es viņai vispirms labi izskaidroju. No tās vienas reizes viņa vairs nebija atturama no iešanas uz operām.

Nekur citur cilvēkam nav lielas iespējas sevi un visu savu dzīvi bagātināt, kā tieši pie kultūras bagātību apcirkņiem.

Kā mākslas skaistums iedarbojas uz cilvēka veselību?

Tā varbūt daudziem būs mana šī referāta interesantākā tema.

No pieredzes zinām, ka dažreiz mazi nenozīmīgi atgadījumi var iespaidot visas dienas noskaņu; nepatīkamie sabojā gara stāvokli, patīkamie - pacilā. Veselības pamatprincips, kā jau minēju, ir, lai organisma visi orgāni darbotos harmoniski un būtu labsajūta. Pēc fizioloģijas viss notiek šādā kārtībā: visi ārējie iespaidi, ieskaitot pārdzīvojumus, ko gūstam caur mākslu, kuņas uztvešam ar saviem pieciem maņu orgāniem, vispirms, tiek raidīti uz smadzeņu apzinīgo sfēru smadzeņu virskārtā.

Vieglākie iespaidi ir pārejoši, bet iespaidi ar stipru emocionālu pārdzīvojumu un ja tie ir ilgstoši, var attiecīgi iespaidot veselību. Šie iespaidi, pozitīvi vai negatīvi, no smadzeņu augstākiem centriem tiek raidīti uz zemākajiem - neapzinīgo sfēru; no tās, savkārt, uz dziedzeriem, kas ražo hormonus.

Medicīnā zināms, ka dažu hormonu iedarbība uz organismu ir tik spēcīga, ka tā var pārveidot pat cilvēka fizisko struktūru: piem., sejas kauli, rokas un pirksti sāk nedabiski augt vai arī indīvids sāk zaudēt vai pieņemt nenormāli svarā. Šais ekstrēmos piemēros pa lielākai daļai darī-

šana ir ar kādu vainu pašā dziedzerī, bet emocionālie iespaidi ir ļoti nozīmīgi daudzējādā veidā pie pārmaiņām organismā. Ar brīvu gribu mēs nevaram šo hormonu darbību iespaidot, tāpat kā sirds darbību, bet ar intensīvu emocionālu pārdzīvojumu tas notiek; Piemēram, mēs pēkšņi nobālam, nosarkstam, sirds darbība paātrinās, svīstam un pat var noģībt. Ilgstošas bēdas var radīt paliekošu nospiešības sajūtu, kas pārvēršas slimībā, ko saucam par depresiju. Tā bieži pacientu noved pat pašnāvībā. Visi pašnāvības upuri ir depresijas rezultātā.

Pēc šī paša hormonu iedarbības principa varētu izskaidrot negaidītu, pēkšņu slimnieka atveseļošanos no kādas nāvējošas slimības. Kā vienu no šādiem spēcīgiem hormoniem var minēt kortizonu. Tas šodien glābj daudzus no nāves pēc smagiem galvas ievainojumiem vai alerģijas reakcijām.

Tātad ārējie iespaidi, kurus gūstam caur maņu orgāniem var iespaidot organisma veselības stāvokli - vai nu to padarot slimu, vai stiprinot un uzturot veselu.

Tamdej ir svarīgi censties radīt ap sevi dzīvē tādus apstākļus un vidi, kas veselību veicina, un novērst tos, kas izsauc slimību. Mākslas skaistumi šādas vides radīšanai ir visnozīmīgāki un viegli pieejami līdzekļi.

Jau senie grieķi zinājuši rūpēties par gaidošām mātēm, pasargāt viņas no uztraukumiem un nepatīkamiem, īpaši cenšoties viņas iepriecināt ar mūziku, radot patīkamu vidi.

No ārsta prakses atceros divi piemērus, kā mūzika iedarbojas uz bērna attīstību, tam vēl atrodoties mātes klēpī.

1. Kāda māte, gaidot bērnu, bija iesākusi pēmt klavieru stundas. Ik dienas stundām ilgi viņa bija spēlējusi harmoniskas gammās pirkstu vingrināšanai. Viņai bērns piedzima ar absolūto mūzikālo dzirdi. Harmoniskās klavieru skaņas, kuņas bija dzirdamas, bērnam atrodoties mātes klēpī, palīdzēja attīstīties jūtīgajiem dzirdes orgāniem iekšējā ausī.

2. Kurilmēma māte, kuņas vīrs arī bija kurlmēms, gaidīja bērnu un nāca pie manis pa grūtniecības laiku. Apzinājos abu vecāku lielās bažas par gaidāmo bērnu, kā arī turēju acīs to prieku, kāds viņiem būtu, redzot piedzimušu normālu bērnu. Liku mātei katru dienu sēdēt pie mūzikas atskaņotāja un vairākas stundas dienā skaļi spēlēt Mocarta harmonisko mūziku. Viņiem divi bērni piedzima ar normālu dzirdi - var teikt, ka bērna audzināšana sākas jau tam esot mātes klēpī.

Mākslas skaistumu iespaidi uz cilvēku ir daudzējādi: tie var būt nomierinoši, sajūsminoši, idejiski rosinoši un arī izglītojoši; kā to atzīst pazīstamais kultūrvēsturnieks lords Kenneth Clark, lielā māksla ir harmonizējoša, humanizējoša un civilizējoša. Jāpiemin, ka slikta māksla var būt uztraucoša, jutekliski kairinoša un morāli degradējoša, īpaši to attiecinot uz jauniem cilvēkiem. Šodien valda rokmūzikas epidēmija. Tā ir demoralizējoša garīgi, un jauniem tām sabojā ne tikvien dzirdi, bet arī viņu dvēseli. Pārī visam, inidivīds izveidojās bez paliekošām dzīves vērtībām. Viņi savus gara dzīves apcirkņus ir aizpildījuši ar nevērtīgiem sārņiem.

Toties laba mūzika - māksla idealistiski orientēta, spēj sublimēt cilvēka dabiskos instinktus - pārvēršot tos augstākās radošās enerģijās.

Kāds mūsu dzejnieks ir teicis šos skaistos vārdus: Kas reizi vien, kas reizi vien ir noliecies pie dailes akas, tas to vairs nekad neatstās, Un kas var būt dziļāka dailes aka, ja ne mākslas plašie apcirkņi!

Priecīgas domas, skaisti pārdzīvojumi normalizē sirds darbību, asins riņķošanu, normalizē asins spiedienu un pat samazina tauku kolesterola līmeni asinīs.

Toties nospiedība, īgnums, dusmas, naidis, sevišķi, kad tas ir ilgstošs, spēj cilvēku darīt nelaimīgu un slimu, pārveidojot pat organisma

fizisko izskatu.

Kad da Vinči gleznojis savu pēdējo vakarēdienu, viņš savam Kristus modelim, kuņu gleznojis kā pirmo, atradis personu baznīcā, kas lūgusi Dievu. Pēc dažiem gadiem, kad viņš bija uzgleznojis visus apustuļus, viņš gājis uz cietumu meklēt modeli Jūdāsam. Kad viņš tādu arī atradis un atvedis uz savu studiju, izrādījies, ka tā pati persona pirms dažiem gadiem bija modelējusi Kristum. Dažādi grūti dzīves apstākļi un cietums pa vairākiem gadiem bija pārveidojis viņa seju līdz nepazīšanai.

Šodien medicīna ir tālu gājusī atklājumos, lai pagaiņātu cilvēka mūžu, bet maz ir darīts, lai cilvēku padarītu laimīgāku. Šodien proporcionāli esot daudz vairāk nelaimīgu un garā traucētu cilvēku kā jebkad. Lielā mērā te ir vainojams cilvēku lielāka orientēšanās uz materiālismu, atsakoties no garīgām vērtībām.

Šodien daudzi lieto nervu mierināšanas zāles, t. s., trankvilaizerus. Izrādās, ka pēc ilgākas lietošanas tās cilvēku padara vēl slimāku. Toties ar labiem rezultātiem šodien sāk lietot mūziku kā terapiju.

Jau 1785. gadā itāļu slavenais tenors Farinelli ar savu skaisto dziedāšanu esot izārstējis Spānijas karāli Filipu V no dziļas depresijas. Bacha variācijas esot spējušas iemidzināt kādu dižciltīgo insomniaku, vārdā Goldbergs, kas nekad negulējis. Tāpēc šīs variācijas nosauktas par Goldberga variācijām.

Senlatvietis Rūsiņš ar savu dziedāšanu un koklēšanu esot paralizējis igauņu kaņotājus, kuņiem vāles izkritušas no rokām. Tik stiprs ir mūzikas spēks!

Domāju, ka drīz būs jauna specialitāte medicīnā, kas specializēsies mūzikas un mākslas terapijā. Tas vēl ir ļoti neizpētīts medicīnas lauks. Tā ne tikvien slimnieku ārstēs no slimības, bet padarīs viņa dzīvi skaistāku un laimīgāku, arī pilnvērtīgāku. Dzīvojam tikai vienreiz. Kāpēc nedzīvot cik vien skaisti un laimīgi var? - Citādi dzīvei nav jēgas.

Dr. Fausts pat pārdeva velnam savu dvēseli, lai tikai paliktu jauns un būtu laimīgs. Bet vai kāds var būt laimīgs bez dvēseles? - Laimes jēdziens ir ļoti relatīvs. Mēs bieži meklējam laimi tur, kur tās nav.

Jūs varbūt ziniet - reiz dzīvojis savā pili ļoti nelaimīgs un jauns princis. Neviens nevarējis viņu iepriecināt. Tad čigāniete pateikusi, ka viņam esot jāuzvelk un jānēsā laimīgā cilvēka kreklis. Viņš pagēmis līdz savus kalpus un devies ceļā meklēt laimīgo cilvēku. Vienu agru rītu viņi dzirdējuši tīruma malā kādu skaļi un jautri dziedam. Viņi bijuši droši, ka, tā skaisti dziedot, cilvēks ir laimīgs. Pienākot klāt, viņi prasījuši dziedātājam, vai viņš esot laimīgs. "Jā, es esmu laimīgs," viņš atbildējis. - "Ja tu esi laimīgs, dod man savu kreklu, par to es tev dārgi samaksāšu," teicis princis.

"Bet Jūsu augstība, es esmu tikai nabadzīgs kalps. Man krekla neizdevās," teicis dziedātājs. Princis palicis ļoti domīgs un laimīgs aizbraucis uz savu pili.

Te doma varētu būt, ka nabaga kalpam sirdī ir bijis vairāk skaistuma un laimes, kā princim. To viņš princim varējis arī aizdot, pats no tā nekā nezaudējot.

Ticība Dievam daudziem ir visdziļākā "dailes aka", kur cilvēks var smelties kā skaistumu, tā spēku, līdz ar to daudz palīdzot veselībai. Ticīgie cilvēki vienmēr ir priecīgāki, mierīgāki, nosvērtāki, vieglāk pārvar slimības, īpaši garīgā sfērā, kur ārstēšanās ir visgrūtākā. Arī pati nāve ticības cilvēkam ir vieglāka kā neticīgajam, kas redz savā priekšā tikai iznīcību un tumsu.

Ticība ir mijiedarbīga - viena cilvēka ticība iedarbojas uz otru.

Londonas "Daily Worker" redaktors, pārliecināts komūnists, bet arī intelektuālis, iegājis kādā vecā Londonas baznīcā, lai pētītu kādus mākslas

darbus. Pa to laiku, kamēr viņš attālu sēdēdams vērojis kādu altāra gleznu, redzējis, kā kāda jauna meitene, satraukta, steigā pāri visai baznīcai piesteigusies pie tā paša altāra, no-metusies ceļos un dziļi lūgusies. Pēc tam viņa tik mierīga piecēlusies, it kā pilnīgi pārvēr-tusies un bez steigas aizgājusi.

Šis gadījums redaktoru tā iespaidojis par ticības spēku, ka viņš pats drīz kļuvis par kristietī, vēlāk kļūstot par mācības spēku kā-dā no kristīgām universitātēm. - Vienas meite-nes lūgšana un altāra gleznas skaistums netiešā veidā varēja izārstēt pat komunistu.

Lielie mākslas ģēnijs, kas dzīvi ir spējuši redzēt daudz pilnīgāk kā mirstīgie, ir labi ap-zinājušies reliģijas spēku, tamdēļ gandrīz bez izņēmuma - īpaši Renesances laikā - ir bijuši ticības cilvēki un saviem darbiem idejas ņemuši no reliģijas avotiem.

Pasaules lielākajās galerijās, kā Florencē, Romā, Parīzē, Londonā, Madridē, vismaz divi trešdaļas no visiem lieliem darbiem ir veltīti reliģiskiem motīviem - īpaši pievērsties sievie-tes ideāliem mesianiskā nozīmē, t. i., Dievmātei ar bērnu vai citām bibliskām sievietes personī-bām.

Renesances lielie gari uzskatījuši par savu morālu pienākumu kalpot cilvēka augstākām inte-resēm, lai darītu cilvēka dzīvi skaistāku, pil-nīgāku un civilizētāku. Viņi bija dziļi izpratu-ši reliģijas lielo nozīmi cilvēka dzīvē.

Nobeļa prēmijas laureāts, franču rakstnieks François Mauriac kādā savā esejā par pēdējo pa-saules karu saka par Hitleru - Ja viņam būtu bi-jis kaut cik metafiziskas domāšanas ne tikai tam, ko saredz acs, kaš nebūtu noticis.

Arī šodienas katastrofālajos notikumos vald-niekos ir redzams tas pats trūkums.

Ir zināms, ka daudzi lieli darbi ir radīti paša mākslinieka kāda traģiska dzīves notikuma rezultātā.

Dvoržaks savu skaisto "stabat mater" komponē-jis dziļi sēru pārdzīvojumā pēc savu 2 bērnu nā-vas.

Caikovska skaistais vijoles koncerts kompo-nēts tajā laikā, kad viņš pārdzīvojis savu 6 mē-nešu Iso, nelaimīgo laulību ar savu studentu An-toninu Miljukovu.

Brāms, kad nevarējis atgūt sava sadusmotā drauga, vijolnieka Joahima draudzību, uz Klāras Šūmanes ieteikumu uzkomponējis viņam vijoles du-bultkoncertu, un tā draudzība atjaunojusies.

Verdi savu rekviemu komponējis dziļās sērās par sava drauga rakstnieka Manzoni nāvi.

Ģēte savā Dr. Fausta izdara publisku grēku sūdzi, lai atvieglotu savu sirdsapziņu par nodar-ījumu dzīvē kādai meitenei, kas personificēta Grietiņas tēlā.

Dante savas mīlestības pielūgsmē pret Beatri-si uzrakstīja Dievišķo komēdiju.

Tāpat kā mākslinieks ir spējis grūtos brīžos gūt sev atvieglinājumu, darbu radot, tāpat katrs šī darba baudītājs, līdzīgā dzīves situācijā, pārdzīvojot šī darba skaistumu, var gūt atviegl-inājumu, it kā daloties savās bēdās vai sirds sāpēs.

Ir pazīstams teiciens - dalītas bēdas ir pus-bēdas, dalīti prieki - dubultprieki.

Mākslinieki šādos darbos ne tikvien attēloju-ši paši savu traģēdiju, bet ir izteikuši reizē arī ticību dzīvei mūžības aspektā.

Mums visiem ir pazīstama rakstnieces Zentas Mauriņas traģiskā dzīve. Tas ir piemērs, ka gars var triumfēt pat vārgā miesā. Tas liek šau-bīties par tā teiciena ticamību, ka tikai veselā miesā mājot vesels gars. Būdamā piesieta visu mūžu pie braucamā krēsla, viņa tomēr ir spējusi dzīvot tik radošu dzīvi, dodot caur saviem dar-biem tik daudz skaistuma svētības visai mūsu tau-tai paaudžu paaudzēs.

Personīgi es viņu atzīstu, kā savu labāko dzīves skolotāju, jo no viņas grāmatām esmu mācī-jies visvairāk. Latviešu tautai viņa ir atvērusi

plašus vārtus uz skaisto kultūras pasauli. Pat 80 gados viņa bija spējīga dot lekcijas pa visu Vāciju, rakstot arvien jaunus darbus. Atrodoties savā zelta druvas ļoti rosīgā darbā, strādājot pie savas pēdējās grāmatas "Manas saknes Debesis", viņa arī klusi aizgāja.

Nekas cits, kā viņas tiprais gara spēks, dzī-vojot ideju pasaulē ar saviem "Cilvēces sargiem", ir viņu uzturējis možu un radošu, tā palīdzot sev nest savu smago dzīves nastu.

Viņa ir dzīvojusi nepārtraukti savā radīšanas priekā. Viņas dzīvinošās skaistuma idejas katru mūs bagātināja un darīja dzīvi pilnīgāku, allaž liekot ar cerībām raudzīties caur skaistumu arī mūžības perspektīvē. Viņa katrā rosināja garīgu aktivitāti. Tas palīdz ikvienam vieglāk dzīvot, bet īpaši tiem, kas jau iegājuši dzīves pēdējā posmā.

Tieši šajos gados sāk rasties veselības grūtī-bas. Daudz pārņem smags dzīves pesimisms. Tam-dēļ ir tik svarīgi, lai garīgi intelektuālās ak-tivitātes neapsīktu. Tas ne tikvien dara ikdienas dzīvi skaistāku un možāku, tas lielā mērā novērš arī gara spēju vājināšanos, kuņas, gadiem ejot uz priekšu, ir tik svarīgi pasargāt, cik vien ilgi iespējams. Tas palīdz novērst pat tādas vecuma slimības kā senilo demenciju un pat Alzheimeru.

Ir daudz drošu pierādījumu, ka gara aktivitā-tes stiprina ne tikvien garu, bet arī miesu, pa-sargājot to no slimībām, kas mēdz būt draudošākas tieši vecuma gados.

Piemēram, gara slimnieki ir ļoti nespējīgi pretoties infekciju slimībām. Arī mentāli kūtrie pakļauti šim pašam nespēkam pret infekcijām.

Noslēgumā varu teikt, ka vislaimīgāku un vese-līgāku dzīvi baudīs tāds, kas varēs lūgt Dievu ar bērna ticību un baudīt arī Bacha Magnificat un Bēthovena Simfoniju, vai raudzīties ar Dievišķī-bas pārdzīvojumu uz Bernīni Kristus tēlu vai kādā Rafaēla Madonnas gleznā.

Par nožēlu tomēr jāatzīst, ka dzīves vēlākos gados ir daudz grūtāk pie šīm gara atziņām nonākt, ja tās nav jau dēstītas mātes šūpulī.

DR. ED. UPENIEKS.

GRĀMATAS:

KAM DROSME IR.

Jāņa Labsvīra un Alfrēda Bērziņa grāmatas "Atmiņas par Kārli Ulmani" ceturtais papildinātais un pārlabotais iespiedums, Roberta Zuikas redakcijā, apgāda "Sauleskalns" izdevumā. Arnolda Sildega vāks, apvalks un grafiskā apdare. ASV - \$ 10.-.

Grāmatas "Atmiņas par Kārli Ulmani" I iespie-dums iznāca 1947. gadā, Eslingenā, Vācijā, Latvi-jas pagastu darbinieku kopas izdevumā. To izpār-deva tik ātri, ka jau tai pašā gadā iespieda otro izdevumu un nākošā gadā trešo.

Starplaikā līdz ceturtam izdevumam, Kārlis Ul-manis un viņa laikmets vērtēti vairākās trimdā izdotās grāmatās, un pēdējā laikā arī okupētās Latvijas laikrakstos parādījušies vairāki raksti par viņu. Tamdēļ ceturta iespieduma ievadā Jānis Labsvīrs saka (9. lpp.): "Ja dzimtenē sākusies renesance, apcerot Kārli Ulmani un viņa darbu, tad taču tamdēļ, ka pēc tik ilgas viņa nopulgoša-nas, tauta tomēr atzīst, ka pozitīvais Kārļa Ul-maņa personā un darbā tālu pārsniedz negatīvo... Ja šinī grāmatā izcelts pozitīvais par Kārli Ulmani, tad klajā laidēji atzīst, ka nav jāvairās no negatīvā pieminēšanas, ja vien to var pamatot!"

Vadoties no šī principa, grāmata papildināta ar vairākiem rakstiem, publicētiem Latvijas un trimdas presē pēdējos gados, kušos var atrast da-žādus vērtējumus. Papildinājumos ir daudz ilus-trāciju un vairākas vēstules. Ceturta izdevuma virsrakstā likti Kārļa Ulmaņa vārdi "Kam drosme ir", kas labi raksturo viņu.

Rakstā "Kārli Ulmani pieminot" Jānis Labsvīrs uzsver (15. lpp.): "Runājot par Kārli Ulmani, daudzkārt it kā paiet garām šiem viņa nopelniem

Latvijas valsts dibināšanas un valsts jaunuzbūves laikā un, pieminot viņu, skata to vienīgi 1934. gada 15. maija aspektā, tā ierosinot diskusijas, jo šo notikumu vērtējums konstitucionāli politiskā plāksnē ir dažāds, tā nereti radot pretešības mūsu tautas locekļu starpā. Šīs pretešības dažkārt vēl paasinājas tamdēļ, ka par daudz tuvu vēl ir Kārlis Ulmanis un viņa laiks, vēl laikmetiskais nav pietiekoši apēnots." Šo domu viņš turpina arī savā papildinājuma rakstā "Vienoti Latvijai" (113. lpp.): "Tagadējais laiks un notikumi pzaša atstāt šos vecos un jaunos "rēķinus" vēsturei, bet trimdas latviešiem un disidentiem izcelt sasniegumus saimnieciskā un garīgās kultūras dzīvē visā neatkarīgās Latvijas pastāvēšanas laikā, kas attaisnoja neatkarīgās Latvijas dibināšanu un pastāvēšanu politiskā ziņā."

No pirmā izdevuma ir Alfrēda Bērziņa raksts "Pēdējais posms". Tanī viņš atceras prezidenta darba ikdienu, viņa fenomenālo atmiņu, vienkāršību un īpaši interesi par tautas ikdienas dzīvi, kā arī jaunatnes latvisko audzināšanu. Visu to pārtrauca kara draudi, kas sākās ar Vācijas un Krievijas iebrukumu Polijā. Tālāk - 1938.-40. gadu notikumu īss pārskats, ministru kabineta 1940. gada 17. maija sēdē, kuŗā deva ārkārtējās pilnvaras sūtnim Kārlim Zariņam Londonā. Padomju valdības ultimātam 16. jūnijā seko drāmatisks nākošo dienu attēlojums. Vēl iedrošinājuma pilni ir K. Ulmaņa atvadu vārdi pils sardzes kaŗavīriem, kad Padomijas sūtnis Derevjanskis un čekisti aizved viņu izsūtījumā uz Krieviju: "Dievs līdzēs, gan reiz viss būs labi!" (50. lpp.). "Atrauts savai tautai, Kārlis Ulmanis ir kļuvis par simbolu tautas vienībai un brīvībai," saka Alfrēds Bērziņš sava raksta noslēgumā.

Latvijas vēsturnieks U. Lasmanis rakstā "Prezidenta pirmais un pēdējais gads", kas ar "Latvijas-Amerikā" starpniecību pārņemts no "Padomju Jaunatnes", ļoti atklāti un paskarbā valodā salīdzina gan pozitīvo, gan negatīvo Kārļa Ulmaņa raksturā un darbībā, uzveŗot (58. lpp.), ka "...par spīti visām negācijām, nosodījumiem, tauta viņa vārdā taču nosaukusi veselu laikmetu." Tālāk, 59. lpp., viņš saka: "Jā, Kārlis Ulmanis bija godkāŗīgs... Viņš bija varaskāŗs, varēja būt neŗēlīgs un nepielūdzams... Bet viņš ņēma vērā reālo situāciju mazajā valstīņā. Visos periodos viņš bija un palika latvieŗu tautas censonis, kuŗa lozungu - atpakaļ pie zemes! - mēs tagad savā sociālistiskā izmisumā atkāŗtojam... Citas izejas nav - zeme jāciena. Vajaga taču atzīt, ka tas nosodītais un nicinātais Kārlis Ulmanis to saprata pirms 50 gadiem."

Seko rakstnieka Visvalža Lāmas emocionālais raksts "Tava zeme deg...", pārspiests no "Avota" 1989. g. 2. februāŗa numura. Tas ir it kā Andreja Eglīŗa "Dievs, Tava zeme deg" otrs variants, apcerot gan 1944. gadu, kad latvieŗu tauta dega abu okupācijas varu ugunīs, gan arī atceroties zaudētos Latvijas neatkāŗības gadus, kad "...nedaudz gados paveica brīnumus (81. lpp.)." "Nu ņī Latvija izgaisa pie apvāŗēŗa, ieģrima liesmu un dūmu mutuļos. Kaut lai paliktu tikvien kā izpostītā zeme un nabadzībā iedzītā tauta - atkal sāktu, atkal uzceltu. Kaut būtu tikai brīvība, brīvība... brīvība strādāt savu darbu, dziedāt savu dziesmu. Dievs, tava zeme deg (84. lpp.)!"

Visvaldis Lācis rakstā, kas pārspiests no "Atmodas" 1989. g. 15. maija numura, apcer Kārli Ulmani un 1934. g. 15. maiju. Viņš parāda Ulmani kā personību, kas atspoguļojas gan paŗa Ulmaņa rakstu un runu citātos, gan arī viņa darbu vērtējumos. Raksturīgi ir, piemēŗam, ņie K. Ulmaņa domu gaudi: "Es mīlu savu darbu kā darbu, nevis kā līdzekli tikt pie naudas vai mantas (89. lpp.)" un "Tas vīŗs, kas diŗos darbus veic, tas neklausās uz baiļu, ņaubu un mazdūŗības ņukstēŗjumiem; tas vīŗs zina: apsvēŗt, izlemt - iet un darīt (87. lpp.)!"

Kārļa Ulmaņa piemiņas pelnītai godināŗšanai no "Brīvās Latvijas" pārspiests Helsinku - 86 aicinājums visiem latvieŗiem - panākt, ka Kārļa Ulmaņa mirstīgās atliekas tiktu reiz guldītas Brāļu kapos (95. lpp.).

Vēstuļu faksimilu vidū īpaŗi izceļas Katrīnas Grant-Vatsones (Katherine Grant-Watson) ļoti nozīmīgā 1989. gada 12. septembrī rakstītā vēstule, kas Latvijas vēstures perspektīvē sīkāk apcerēta Jāņa Labsvīŗa rakstā "Notikumi ar vēsturisku nozīmi" Latvijas-Amerikā ņī gada 12. janvāŗa numurā (7. lpp.). Viņas vīŗs bija pirmais Lielbritānijas diplomātskais pāŗstāvis pie Latvijas valdības 1919. gadā, un viņi abi ļoti augstu vērtēja Kārli Ulmani. Sekojot Grant-Vatsona kundzes ierosinājumam, 1990. gada 1. jūlijā Rīģā Archibīskapa katedrālē notika Kārļa Ulmaņa piemiņas dievkalpojums.

Ģlītās, saturīgās un gaumīgi veidotās grāmatas noslēģumā ir notis dziesmai "Kam drosme ir", Jāņa Norveŗa komponētai 1937. gadā.

ASV latvieŗu koristi, braucot uz Dziesmu svētkiem Latvijā pagājuŗā gada vasarā, paŗņēma līdzi pāŗis simtu ņīs grāmatas vēl tehniski nenobeģtus eksemplārus, bet vēl ir daudzi Latvijā, kas vēlētos to lasīt.

ALEKSIS DREIMANIS.

oo

JAUNA HEDRIKA SMITA GRĀMATA.

"Jaunie krievi" - tāds ir pēdējās Hedrika Smita grāmatas nosaukums, ko laida klajā populārā amerikāņu izdevniecība "Random House" (Hedrick Smith, The New Russians. Random House, New York, 1990.). Jaunie krievi ir nosaukums pēc kontrasta ar tā paŗa autora kādreizēģo grāmatu un bestselleru, ko izdeva pirms 15 gadiem un kuŗas nosaukums bija vienkārŗi - "Krievi".

Grāmatas reklāma bija iespaidīga pat pēc amerikāņu mērogiem. "New York Times" svētdienas pielikumā - ņurnālā ar pusotri miljonu lielu metienu - parādījās prāvs fragments no grāmatas par krievu raksturu. Vēl pirms grāmata nonāca vaikalu vai bibliotēku plauktos, kritiķi neskopjās ar slavinājumiem, salīdzinot autoru ar Tokvilu, Kistinu vai Dŗonu Rīdu (Visi ņie autori dažādos laimētos un no dažādām pozīcijām sarakstīģa grāmatas par Krieviju, kuŗas var uzskatīt par klasiskām.). Tas gan ir pāŗspīlēģjums, bet iederas amerikāņu reklāmas tradīcijās.

Tiesa, pēc grāmatas parādīŗšanās recenzijās kritiķi izrādīģjās daudz skopāki uz atzinību. Pat "New York Times", kuŗa korespondents H. Smits bija ilģus gadus, savā literārā pielikumā ievietoģa rakstu, kas gandrīģ uz pusi sastāv no polemikas ar autoru.

Diemŗēģ, grāmatas par notikumiem Padomju Savienībā parādās jau noveģoģuŗas. Notikumi padomijā attīstās tik strauģi un lielā mēŗā nepareģģojami, ka pat naskie amerikāņu izdevēģi netiek līdzi. Pats H. Smits ar savu grāmatu vispāŗ nokavēģģas. Amerikāņu, un ne tikai amerikāņu, grāmatu tirģus ir pāŗpildģts ar reportāģu sacerēģjumiem un ceģotāģju iespaidiem par gorbaĉevisko Padomju Savienību. Acīm redzot, tādas reportāģas, lielā mēŗā pavirŗā lģmenģ, vairs neko jaunu par sociāģliem, nacionāģliem, politiģskiem un ideģiskiem konfliģtiem teikt nevar.

ŗajā gadiģjumā nav svarģģs pat reportieģģa talants. Vispāŗ reportieģģu ņurnāģģstikas lģmenģ Amerikā ir ļoti augģsts, varbūt, caurmēŗā pats augģtāķais pasaulē, ko nekāģdi nevar teikt par analģģtisko publicģstiku.

Savā laikā, kad parādģģģas pirmā Smita grāmata par Padomju Savienību - "Krievi", gandrģģ vienlaicģģi bija laista klajā "Washington Post" korespondenta Maskavā Robertā Kaizera grāmata "Krievija: vara un tauta". ņī grāmata man patika daudz vairāķ par Smita "Krieviem". Bet tas, varētu teikt, ir gaumes lieta. Toreģģ par Padomju Savienību grāmatu bija nesalģģģģģģģģ mazāķ. Tagad "Jaunie krievi" ne pāŗāķ izdalās lģdzģģģ grāmatu straumē. Tās labāķā - reportāģģas - daģa, kaut arī

sarakstīta augstā profesionālā līmenī, ne pārāk izceļas uz citu žurnālistu sacerējuma fona. Ja H. Smits grāmata aprobežotos ar reportāžu, tad par to vispār nebūtu ko teikt, bet autors, it kā jūzdams, ka ar kailiem faktiem nepietiek, papildina grāmatu ar koncepcijām un pareģojumiem.

Ja Brežņeva hermētiskā sabiedrībā daudz kas atkarājās no žurnālista sakariem ar disidentiem, nacionālo opozīciju, no viņa veiklības un spējas piešmakt čekū, šodien samērā atklātā sabiedrībā, kas pati cenšas izprast notikumus, kuŗa kritizē gan pagātni, gan tagadni tik lielā mērā, ka Gorbačevs nolēma tomēr iegrožot presi, nav vajadzības slepus meklēt sensācijas. Liekas, H. Smits izprata šo ārzemju žurnālista izmaiņju šos lomu. Diemžēl, autors, izejot ārpus tīras reportāžas, sarakstīja atklāti tendenciozu, gorbomānisku grāmatu, ievietojot pamatīgi gaŗu un slavinošu Gorbačeva portretu. Vēl jo vairāk, lasot grāmatu, rodas melīgs priekšstats par izcilo pārkārtotāju un reformētāju Gorbačevu un konservatīvi tumsonīgo tautu, kas pretojas reformām, kuŗu neizdodas atmodināt.

Nevar teikt, ka krieviem nebūtu vismaz daļēji raksturīgs šis konservatīvais raksturs, bet šī koncepcija ir pārāk tieša un tādēļ primitīva. Daudzi fakti, īpaši runājot par lielām pilsetām, kā Maskavu, Ļeņingradu, nekādi vairs neiekļaujas tādā primitīvā schēmā. Turklāt, H. Smits raksta nevien par etniskiem krieviem. Tādēļ pašas grāmatas nosaukums nav pārāk precīzs. Žurnālistam, kas nostrādājis tik ilgus gadus Padomju Savienībā, derētu neseķot stulbai amerikāņu tradīcijai saukt visus Padomju Savienības iedzīvotājus par krieviem. To pat derētu īpaši pasvītrot, ka puse no valsts iedzīvotājiem sevi par krieviem neuzskata. Un tas ir pasvītrojams vēl jo vairāk, ja ņem vērā, ka Smits apraksta notikumus Kalnu Karabahā, armēņu un azerbaidžāņu savstarpējo apkāŗošanu, raksta par Uzbekiju.

Ir atsevišķa nodaļa par Lietuvu, kur viņš pieskarās arī Igaunijai un Latvijai, kopējām Baltijas problēmām, un no jauna pielaiž tik raksturīgo amerikāņu, un vispār ārzemju korespondentiem, kļūdu. Viņš runā par centieniem izstāties no Padomju Savienības, līdz ar to atkārtojot centra un Gorbačeva koncepciju par republiku, šajā gadījumā Baltijas, izstāšanos no Padomju Savienības, nevis neatkarības atjaunošanu un okupācijas izbeigšanu, kā tas ir patiesībā.

Tātad pamatdoma grāmatā ir idealizēt galveno varoni Gorbačevu. Kā jau teikts, viņš mēģina pamodināt no miega krievu tautu. Bet arī radikāļi, tādi kā Jeļcins, neder. Zināmā mērā Smits pretstata Gorbačevam, šim ideālam līderim, arī nacionālo kustību līderus, Lansberģi noteikti. Interesanti, ko teiktu autors, ja rakstītu grāmatu jau pēc pēdējiem notikumiem, ne tikai asiņainiem Baltijā, bet izteikti diktatoriskiem pašā Krievijā? Un pēc tautas aplaupīšanas ar piedesmitnieku un simtnieku izņemšanu no apgrozības?

Saprotama ir autora vēlēšanās atkārtot vai pat pārsniegt savu kārtējo panākumu. Grāmata "Krievi" bija četru gadu darbības Maskavā rezultāts. Šajos gados Smits nosūtīja no Maskavas daudz reportāžu, par kuŗām saņēma Pulitcera prēmiju. "Jauniekrievi" radās pēc vairākiem braucieniem uz Krieviju. Tas ir viens no paviršības iemesliem. Koncepcijās autors sekojis tikai populārai pēdējo gadu gorbomānijai, kas pašreiz Rietumos arī manāmi saplakusi. Turklāt, ja agrākā grāmatā autors bija it kā lasītāja sarunu biedrs, šoreiz krīt uz nerviem pamacošais tonis. Jaunā Hedrika Smits grāmata ir neveiksme.

VIKTORS KALNIŅŠ.

Laipni lūdzam līdzstrādniekus ievērot rakstu iesūtīšanas termiņu - ik mēneša 15. datumu un rakstīt ar dubultrindas atstarpī.

Red.

Uz Vispasaules Latviešu Zinātņu Kongresu, kas notiks Rīgā šogad no 12.-17. jūlijam, no Rietumu zemēm pieteikušies pāri par 230 dalībnieki ar tuvu pie 250 referātiem. Rīkotāji sagaida, ka kopā ar dalībniekiem no Latvijas kongresā varētu būt pāri par 700 un varbūt pat līdz 1.000 referāti.

Kongresu sākotnēji plānojot, tika izvēlētas pāri par 30 nozares, katra ar koordinātoru Latvijā un ārzemēs. Tie bija atbildīgi par potenciālo dalībnieku apzināšanu un programmas izstrādāšanu. Galīgais dalībnieku un referātu skaits vēl mainās, bet ir redzams, ka atsauce nozarēs ir dažāda. Tā atkarīgas lielā mērā no tautiešu skaita, kas ir specializējušies nozarē, no koordinātoru iespējas potenciālos dalībniekus apzināt un no finānciāliem apsvērumiem. Dažas iestādes, sevišķi universitātes, finānciāli atbalsta savu zinātnieku piedalīšanos šādā kongresā, bet daudziem dalībniekiem pašiem jāsedz ceļa izdevumi, kā arī US \$ 125.- dalības maksa. Apmešanās iespējas Rīgā kongresa laikā piedāvā kongresa rīkotāji Latvijā.

Piektdien, 12. jūlijā, notiks kongresa atklāšana ar vairākiem vispārējiem referātiem pēcpusdienas plenārā sesijā. Sestdien, pirmdien un otrdien lielāko tiesu paredzētas atsevišķas programmas katrai nozarei, bet ir iespējamās arī plašākas sesijas, apvienojot vairākas nozares. Svētdien, 14. jūlijā būs Baltica mūzikas festivala atklāšana, un kongresa sesijas tad nenotiks. Trešdien būs kopējas sesijas un kongresa slēgšana. Sākot ar ceturtdienu paredzētas dažādas ekskursijas.

Vislielāka atsauce pašlaik bijusi arhitektūrā un pilsētu plānošanā (koordinātori ārzemēs ir Sigurds Grava un Andris Roze), ķīmijā (Jānis Lielmežs) un apvienotā uzņēmumu vadības, tirgzinības un finanču nozarē (Uldis Grava, Gundars Ķeniņš-King un Uldis Klauss). Katrā no šīm nozarēm ir pieteikti 20 vai vairāk referāti. Tuvu pie 20 referātiem pieteikti medicīnā un veselības aizsardzībā (Jānis Dimants) un mūzikoloģijā (Andrejs Jansons).

Ar 8 - 12 referātiem ierindojas būvniecībā (Andris Palejs), fizika (Ivars Melngailis un Miķelis Svilāns), informatika (Imants Freibergs un Andris Padegs), lauksaimniecībā (Juris Zuševics), literatūra (Juris Silenieks), politiskās un sabiedriskās zinātnes (Jānis Peniķis), psiholoģija (Solveiga Miezītis un Ilze Kalniņš) un vēsture (Andrejs Plakans). Tālāk ar 5 vai 6 referātiem nāk bibliotēku zinātnes (Inese Auziņa Smith), Bioloģija un ģenētika (Vitauts Kalniņš), ekoloģija (Jānis Skujiņš), ģeoloģija un ģeogrāfija (Aleksis Dreimanis), matemātika (Juris Steprāns), mehanika (Uldis Lūsis), zinātņu vēsture (Uldis Bluķis), zobārstniecība (Inga Patterson) un žurnālistika (Ilgvars Spilners). Pa pāris referātiem ir elektrotehnikā (Alfons Kalns), izglītībā (Līga Ruperte), mežkopībā (Normans Goba) un filozofijā un teoloģijā (Visvaldis Klīve).

Dalībnieki ir pieteikušies no visas pasaules. Visvairāk ir no ASV (ap 150), Kanadas (ap 50) un Austrālijas (16). No Vācijas un Zviedrijas ir pa 5, no Anglijas 4, no Francijas un Venecuēlas pa 2, pa vienam no Brazīlijas un Izraēlas. Dažās zinātnēs, kā matemātikā, fizikā, ķīmijā, literatūrā un vēsturē, lielā pārsvarā ir universitāšu mācības spēki; citās nozarēs referēs arī zinātnieki un profesionāļi, kas darbojas savā laukā ārpus universitātēm.

VLZK rīcības komitejas ārzemēs centrs ir Ņujorkas apkārtnē. Priekšsēdis ir Andris Padegs, priekšsēža vietnieki - Jānis Gaigulis un Andris Palejs (Montreala). Galvenos darbus ir uzņēmušies kasieris Ervīns Pīlmanis, publikāciju koordinētājs Uldis Bluķis un ceļojumu lietu koordinētājs Andrejs Jansons. Territoriālie pārstāvji ārpus ASV un Kanadas ir Zenta Blezūrs Anglijā, Vladimirs Zvidriņš Vācijā, Aivars Saulītis Austrālijā.

Dalībnieku informēšanai rietumu zemēs nesēn

kārši nevar."

"Kādēļ? Visiem vajadzētu iedziļināties politikā." Brencim likās, ka tas nemaz nav īsts latvietis, kas šajās kritiskās dienās negrib par politiku interesēties.

"Vai jūs zināt, kas ir politiķis? Esmu pārliecināts, ka jums pat nav jausmas."

Svešinieka smīnīgās acis nopētīja Brenci.

"Politiķis ir tas, kas cīnās par kādu ideju, šai gadījumā mēs cīnāmies par Latvijas brīvību! Varēja domāt, ka Brencim tas iekalts galvā.

"Jā, tā varētu domāt ideālisti, bet politikā ideālistu nav, vienkārši nevar būt."

"Nestāstiet muļķības! Katram ir kāds ideāls, kuŗa dēļ vērts dzīvot, cīnīties un pat mirt." Brencis nobēra kā patšautenes kārtu.

"Teicu, politikā ideālu nav. Politiķiem nav ne sirdsapziņas, ne goda apziņas. Ja viņš sāk sekot ideāliem, viņš ir miris."

"Kā tad tā?"

"Redziet, strādāju valsts dienestā, ne jau politikā, kultūrā, bet šad tad iznāk ar politiķiem tikties. Šis tas atklājas, ne jau vienmēr tas sakristu ar jūsu iecerēm."

"Un kādēļ tad jūs klusējat?"

"Kādēļ man vajadzētu sagraut jūsu celtās pilis? Es teicu, politika man pretīga. Latvietis nav un nevar būt politiķis. Viņš ir par godīgu, lai krāptu, lai tirgotos ar to, kas viņam nepieder, lai līgumus pildītu tikai tik ilgi, kamēr tas izdevīgi, lai smaidot raktu otram kapu. Nē, draugs, latvietis nekad nav bijis politiķis. Par to viņš arī ir dabūjis pierienu gan no vācieša, gan krieva. Un tagad jūs, ideālisti, gribat godīgi, demokrātiski atgūt tautas brīvību. Jūs cerat, ka ar Dieva palīgu un rietumvalstu atbalstu pārliecināt sarkano Caru, lai tas smaržīgā aploksnē atsūta brīvības grāmatu. Vai tev pašam neliekas, cik tas smieklīgi?"

"Ko tad lai mes darām?! Mums cita ieroča nav, kā demokrātiskā cīņa. Bez rietumu palīdzības mēs neko nepadaram."

"Labi, teikšu tev ko," - nemanot viņš bija pārgājies uz tu - "tikai nesāc savās runās to minēt, noturēs tevi par jukušu. Nebūs jau pirmā reize, kad šis aitu bars, blēdams un skriedams, samīn savas galvas."

"Kāds tam sakars ar mūsu tautas brīvību?"

"Sakars ir vienkāršs. Nevarīga gaudošana nevienam nepatīk, vismazāk politiķiem. Izvērtējiet stāvokli un sāki darboties!"

"Stāvoklis visiem ir zināms. Kremļa Cars neatdos Baltijas valstis, bez tām viņa saimniecība ir čupā."

"Lieliski esi izpratis stāvokli. Tā tad Cars ir tas, kas nosaka būt vai nebūt." svešinieks smīn, smīn savu velnišķo smīnu. Brenci tas sāk kaitināt.

"Skaidrs, ka neatdos, bet viņš mums jāpiespiež to darīt. Vai Kanadas ārlietu ministrs neatrāva palīdzību Caram? Un to panāca mūsu politiķi. Vai tā nebija?" Brencis jau iekarsa.

"Un tu tici, ka to panāca mūsu politiķi?"

"Protams, pēc tam, kad viņi bija izgaismojuši mūsu stāvokli un krievu brutālo iejaukšanos, Kanada pārtrauca savu pabalstu Caram."

"Ak tu svētā nevainība, cik cēlas tavas domas!" svešinieks gardi nosmējās, "par to šoreiz nerunāsim, gan jau kādreiz uzzināsi patiesību, bet tagad klausies!"

Tomēr Brencis nevarēja rīmties. Kā tas nākas, ka šis indivīds, kas uzpeldējis nez' no kurienes, sāks šaubīties par mūsu cienījamiem politiķiem, kas ar tādām grūtībām panākuši tik ievērojamu darbu.

"Klausies, ja tu zini, tad saki, bet negirdz par tiem, kas dara darbu!"

"Negribu svešā pirtī kašķi meklēt. Ideālisti savas pilis uzceļ arī bez mana padoma."

"Baigais! Pats neko nedara, bet citiem sprungulus met ceļā. Ja nu esi tik gudrs, saki, kas mums jādara!"

Svešais brīdī grozīja savu glāzi pirkstos. Man

likās, viņš apsvēra, vai vērts sarunu turpināt jeb beigt.

"Nu, droši vien, pats nezini, bet izrunāties proti."

"Tev taisnība, nezinu. Un ja arī zinātu, vai tam būtu kāda nozīme? Neesmu politiķis. Manu padomu, tā vai tā, jūs ideālisti par pilnu neņems. Vai labāk nemainīsim tematu?"

"Kādēļ? Katra lieta, kas skar Latvijas brīvības cīņu, ir svarīga. Es jau tagad zinu, jūs gribat terroru. Tādu kā Īrijā vai Dienvidāfrikā. Vai tā nav?"

"Maldies! Es nekā nevaru gribēt. Es varu tikai iedomāties, ko profesionāls politiķis darītu."

"Nu, ko tad šis darītu?"

"Taisni to, ko visi profesionāļi. Tirgotos ar ietaidnieku. Pārdotu viņam to, kas pašam nepieder. Slēgtu līgumus, protams, abpusēji izdevīgus un saņemtu pretī to, par ko jūs, ideālisti, sapņojat."

"Tavu muldēšanu! Vai tad ar Kremļa Caru var kādu godīgu līgumu slēgt?! Viņš jāpiespiež, un tur vajadzīga rietumu palīdzība."

"Īsts politiķis slēdz līgumus ar īstiem partneriem. Kremlis nav tas, kas šodien var slēgt līgumus. Vismaz ne tāds, kas latviešiem būtu derīgs."

Brencis nesaprašanā ieskatījās svešā acīs. Droši vien nodomāja, ka svešiniekam ir kāda skrūve vaļīgāka. Vai vērts ar tādu vispār runāt, bet tā kā cita partnera nebija, savilcis savu ūsaino ģīmi labeirdīgā smīnā, nevainīgi iebilda:

"Ar ko tad šiem politiķiem vajadzētu tirgoties?"

"Ar tiem, kuŗu rokās ir groži."

"Vai tad Cars nav tas, kas tura visus grožus impērijā?"

"Cik tu esi atpalicis," nopūtās svešais, "Cars gan mēģina turēt pie klausības savus kučierus, bet ne jau vienmēr fūrmans brauc, kur kungs lēk. Sevišķi tagad, kad zirgam un kučierim jākalpo ar pustukšu vēderu."

"Runā skaidrāk!"

"Vai tad māte tevi vēl vienmēr ar karoti baro?"

Šī piezīme Brencim iedūra kā ar adatu. Šādu vīzdegunību viņš nebija sagaidījis.

"Par kādiem kučieriem tu runā?! Partiju, čeku, armiju jeb tiem bandītiem ar melnām cepurēm?"

"Nu jau esi mazliet tuvāk. Ar kučiem, pēc tavām domām, būtu vērts slēgt līgumu?"

"Es turu zem sava goda runāt ar tiem!"

"Tad pasāp vieni, kamēr tavā vietā to izdarīs draudzīgās rietumu valstis. Tikai nedomā, ka jūs sapņu pils atslēgas jums dos par velti. Politiķu algu šodien raksta ar daudzām nullēm, un viņu slēgtie līgumi tevi, kā ragu lopiņu, piesien pie mietiņa ar īsāku vai garāku striķīti. Rietumi prot, ļoti labi prot šo politiku."

"Tad nepuļķojies un saki, kā tavš politiķis darītu!"

"Viņš papētītu, no kuŗas puses pūš vējš. Pats zini, ka zvēri kļūst tramīgi, ja saoz mednieka smaku."

"Jā, un tad?"

"Tad viņš riskētu. Arī politiķiem jāriskē, kaut labi sagatavota spēle."

"Vai tu nevarētu runāt mazliet konkrētāk. Tavus izteicienus var arī pārprast. Ko viņš riskētu?"

"Piedāvāt līgumu."

"Kam un kādu līgumu?"

"Tam kučierim, kas vada kuŗa zirgus. Lai viņš mierīgi rikšo pa lielceļu un nebradā mūsu kartupeļu laukus."

"Vēlns parāvis! Vai tu beidzot runāsi kā cilvēks?! Nudien tādu muldoņu es pirmo reizi satieku."

Brencis bija pielēcis kājās un tagad nezināja, vai triekt dūri galdā, vai skriet prom. Svešinieks tikai smīnēja. Sāds velnišķīgs smīns varēja tādu goda vīru, kā Brenci novest līdz ārprātam. Uz spēles ir Latvijas liktenis, un tas te

birdz. Tādām vajadzētu pamasēt žokļus. Pie gal-
diņa pienāca dažī viesību dalībnieki un tagad ar
interesi vēroja Brenča drebošo apakšlūpu.

"Kas viņam notika?" Arnolds, man pienācis,
jautā.

"Viņam politiskā zemstrāva nav īsti pā spē-
kam." Ko citu varēju atbildēt. Cilvēciņš sevi tā
uzlādējis, ka mazākā dzirkstele rada eksploziju.
Zināju, ka ar Brenču nav labi runāt līdzībās.
Cilvēkam tā taisnā domāšana, ātri pārprot, ātri
apvainojas, bet svešais, laikam, to nezināja.
Arī Viesturs bija pienācis.

"Brenčīt, vai tiešām tās utis tev tik bries-
mīgi kož, ka pat manā jubilejā kasies?"

"Iedomājies!" un Brenčis ar drebošu pirkstu
rāda uz svešinieku, "iedomājies, viņš mūs iz-
smej. Visus, jā, visus. Viņam mūsu cīņa ir pie
pakaļas - komūnists!"

"Ar ko tad tu Brenču tā nokaitināji, Vid?"
saimnieks griežas pie svešinieka. Tas atmata tik
ar roku. "Es jau viņam teicu, ka vajag mainīt
tematu, bet šis kā iezīdies savā politikā. Labi
zini, ka man politika riebjas."

"Brenčīt!" - un Viesturs Brenču pavad sēpus
- "Šodien, manā jubilejā savu politiku paturi
sev. Es negribu, ka cilvēki sāk naidu."

"Labi, varu arī aiziet!" Neatvadījies, neat-
skatījies, Brenčis bija pa durvīm ārā.

"Nepemiet ļaunā," Viesturs atvainojās klātes-
ošiem, "Brenču mēs jau pazīstam. Visādi derīgs
cilvēks. Tikai viena nelaime, bet kuņģam no mums
nav kāda nelaime?"

Tā kā lielākā daļa Brenču pazina, jo nebija
tādas biedrības sapulces, kurā Brenčis neklārētu
savus jaunākos politiskās cīņas paņēmienus, viņa
aiziešana nevienu nepārsteidza. Viesības ritēja
tālāk. Par Vidu nosauktais svešinieks atkal bija
atsēdies un ar savu pārākuma smīnu svēra klāteso-
šos. Savāds indivīds, nodomāju. varbūt derētu
parunāt. Nebiju vēl tā īsti sagremojis savu domu,
kad Brenčītis, it kā nekas nebūtu noticis, mierī-
gi iesoļo pa durvīm un taisnā ceļā pie Vida. Zi-
nāju, ka Brenčītis ir viens no tiem, kas vairākas
reizes skrien mājās no viesībām un pēc brīža ir
atkal klāt, jo tāds viņš ir un tur nekā nevar
darīt.

"Kas tev tur bija ar tiem fūrmapiem un zirgiem,
es īsti nesapratu?" it kā saruna nemaz nebūtu
pārtraukta, Brenčis tūlīt Vidam noprasa.

"Tad jau man jānāca tevi vēl burtus atšķirt,"
un atkal Vida smīns noglāsta Brenču, "politiķi
gan ir mazliet apķērīgāki ļaudis, bet latvieši
jau nav politiķi. Paskaidrošu, ja paliksi mierī-
gi sēdot. Man nepatīk tādi, kas lēkā un bļautās!"

"Labi, pūt vaļā! Sēdēšu mierīgi."

"Pirms uzsāc cīņu jeb kā politiķi to dara, lī-
gumu slēgšanu, ir jāizpēta pretinieks. Jānostājas
tā, ka vējš pūš no viņu puses. Ar vārdu sakot,
jāuzzin visi viņa vājie punkti. Kad esi noskaid-
rojis, tikai tad sāc ievadīt uzbrukumu. Es saku
- ievadīt, nevis triecienā pāriet, tāpat kā ar-
mijā taktiskās mācībās. Cik zinu, arī politiķi
rīkojas tāpat," brīdi padomājis, Vids turpina,
"kas tad ir pretinieki mūsu valsts neatkarībai?"

"Mūsu valsts neatkarība jau ir pasludināta,"
nenociešas Brenčis.

"Labi jau labi. Pasludināt vari arī sevi par
šīs zemes prezidentu, bet vai kāds tevi par pil-
nu pems? Cita lieta, ja tev klausā policija vai
armija. Kamēr tev nav izpildvaras, tu esi tikai
viens no daudziem ar saviem sappiem. Šodien, kā
zini, mums pa kājām maisās Cars, Čeka, partija,
milicija, armijas, melnie un bars vēl visādu
avantūristu. Laikam tiktāl arī ideālisti to sa-
prot? Sāksim ar Caru. Par cik viņš var iespaidot
mūsu cīņu?"

"Viņš ir jāpiespiež mūs uzklaut!" kā iekai-
sis gailēns Brenčis atkal lēca starpā.

"Vai ir vērts pūlēties? Liekas, ka Cara loma
ir izspēlēta. Ne viņš vairs var pavēlēt ar kau-
jas saucieniem uz lūpām vilkt impērijas vezumu,
ne armija lāga viņam klausā. Lasījis esi, kad

Kaukāzā notika dumpis, šie pārdevuši dumpinie-
kiem ieročus vecumiem, pat tankiem nomontētus
lielgabalus varējuši pirkt. Nabadziņš tura armijas
grožus tikai tādēļ, ka ģenerāļiem un vadībai nav
vairs īsti ne tēvijas, ne mājas, ne arī kāds
cits, kas par viņiem rūpētos. Tā ir kā izealci
suņu bars, kas vēl luncina asti, kad saimnieks
nosviež apgrauztu kaulu, bet acis un vēders pra-
sās pēc treknāka kumosa. Cara tētiņš mūsu brīvī-
bai šodien nav šķērslis."

"Kas tad?! Čeka?"

"Labi, Čekas uzdevums ir stutēt valstī pastā-
vošo iekārtu. Algu viņi saņem no valsts kases,
bet tagad, kad viņu darbības loks tiek sašauri-
nāts un stabilitāte kļūst nedroša, šie kādreiz
nekontrolējamie bandīti jūtas kā uz apledojušas
ietnes. Vēl jau viņi vienam otram iecērt zobus
stilbos, vēl draud, bet tas viss, lai uzturētu
savu pašcieņu. Vajaga tik viņu aizmugures balstam
sākt šķobīties, un tāda iestāde ar visiem vare-
niem vairs nebūs."

"Tādā veidā tu partiju un armiju arī nostumsī
mēsļainē un nekas cits neatliks kā sākt tos pašus
brāļu karus. Latvietis jau dūšīgs karotājs. Pirmā
un otrā karā šava viens otru kā kūpēja vien." So-
reiz Brenču smīniņš ūsaino ģīmi izrotāja jo pla-
ši, jo tagad varēja atkostasies tam, kā viņu tur
sauc, Vidam (velns, kas par stulbu vārdu!).

"Par partiju nav ko runāt, bet par armiju gan.
Armija ir vienīgā, kas šodien ir mūsu ceļā. Armi-
ja dod drošību ar savu klātbūtni gan Čekai, gan
partijai ar visām viņas teroristu bandām. Bez
armijas aizmugures šie iestādījumi paši par sevi
izčibētu. Armija ir vienīgais šķērslis, ar ko mū-
su tautai jārēķinās."

"Tas nav nekas jauns, to mēs visi zinām," šī
patī par sevi saprotamā doma Brenču otreiz nemaz
nav jāatgādina.

"Armija ir jānopērk," nemaz neklausoties Bren-
ča ironiskā piezīmē, Vids turpina, "jānopērk, un
te mūsu politiķiem būtu darbs."

"Jānopērk! Ar ko? Tu taču nebūsi apdzēries ta-
jā īsajā brīdī, kamēr biju prom?"

"Politiķis zinās, ar ko. Es tev varu pateikt
tikai savas domas, bet īsts politiķis rīkosies
daudz veiklāk. Viņi uz to ir trenēti."

"Interesanti. Pūt vaļā tās savas domas!"

"Redzi, krievu armija ir kā no ligzdas iz-
sviests putns. Lielākai daļai virsnieku vairs nav
kur atgriezties, ja viņus demobilizē. Tas jau iz-
rādījās Vācijas gadījumā. Impērija jūk, un, ja nu
Caram vēl jāšašaurina budžets, tas noteikti no-
tiks, tad daļai armijas jāiet ganos. Kur nabaga
virsnieks lai iet? Kareivji armiju nīst. Ja kāds
apvērsums notiek, pirmie cietīs virsnieki, taisni
tāpat kā 1917. gadā, kad zaldāti viņus ķēra, sita
un kāva. To viņi zin, viņi baidās un labprāt ap-
sveiks katru, kas garantētu viņiem drošību un mā-
jas."

"Nebrauc tik dikti. Kādu drošību un mājas lai
mēs viņiem garantējam. Mums pašiem tādu lietu
nav."

"Politiķi tirgojas ar to, kas viņiem nav."

"Tu gribi, lai mēs slēdzam līgumus, piesolot
viņiem drošību un mājas? Zini, diezgan traka do-
ma."

"Tikai ar mazu piezīmi, ja armija netraucēs
mūsu valdības darbību. Tie, kas izteiks vēlēšanos
atbalstīt mūsu valdību, saņems ārpus kārtas pie-
klājīgus dzīvokļus un Latvijas pavalstniecību.
Protams, tas nav jāizbļauj pasaulei, bet klusi jā-
dara zināms armijai. Līgumi būtu jānoslēdz ar ne-
lielām kaņaspēka daļām, lai viņu komandieji aiz-
dod uz īsu laiku kādu rotu zaldātu, ne jau kaņa
vajadzībām, bet tikai kā statistus. Tie ar savu
klātbūtni atvieglotu mūsu miliču darbu, kad tie
apcietina tēdus, kā Alksni un Rubiku. Armijas
klātbūtnē šādās operācijās daudz ko nozīmē. Šādas
rotas vai pat bataljona izīrēšana nav nekas jauns
militārās aprindās. Nedomāju, ka kāda militāra
pretestība no Alksņa bandas sagaidāma, jo bandīti
parasti laižas lapās, kad vadonis ir kritis."

"Bet ja nu iznāk šaudīšanās?"

"Armijai pats Cara tētiņš ir devis pavēli sākt šaut, ja kāds tai uzbrūk. Tētiņš bija pie pavēles aizmirsis pateikt, kam lai šauj. Nebaidies, ja īsts politiķis to kārtos, šaudīšanās nenotiks."

"Tev nu gan ir traka doma."

"Tā jau nav mana doma. Armija ir un būs tāda lieta, ar ko tirgojas gan politiķi, gan bandīti. Palasi avīzes un drusku papētī vēsturi."

"Bet ja nu visa tā varza grib palikt Latvijā, mums pašiem nebūs kur apgriezties. Mēs jau tagad esam mazākumā, bet tad būsīm galīgi zem ūdens."

"Var redzēt, ka tu esi ideālpolitiķis. Īsts politiķis tikai priecētos, jo šāda operācija dotu iespēju iztīrīt Latviju no nevēlamiem elementiem."

"Kā tad?"

"Politiķi būtu pacentušies sastādīt sarakstus par tiem krieviem, kas nav vēlami Latvijas republikai. Protams, tie ir kriminālisti. Armijai vajadzīgas telpas. Ja armija palīdz viņiem pārvākties uz viņu īstām mājām, vai tas kas ļauns?"

"Bet tad jau Maskava ārdīsies kā traka."

"Bļausīsies gan, bet tas arī būs viss. Ja Cara tētiņš sūtīs jaunas vienības, nav garantijas, ka arī tās negribēs pārcelties uz dzīvi Latvijā. Galvenais, vai esi redzējis ar kādu niknumu suns sargā savu ēdamo? Nedomāju, ka tās armijas daļas gribēs dalīties ar citām savā ieguvumā."

"Tomēr armija būs un var sākt atkal terorizēt latviešus."

"Kamēr pajuks."

"Kā pajuks?"

"Vienkāršam zaldātam armijas dzīve ir līdz kaklam, arī daudziem virsniekiem. Privātā dzīve ir cerīgāka, kā tāda baraku būšana. Par to tagad nav ko runāt, tā ir politiķu darīšana. Galvenais, Čeka, partija un melnās cepures būs pabāztas zem ūdens. Tādēļ vien ir vērts pacelt glāzi."

Vids atkal ar savu viszinošo smīnu satracināja Brenci.

"Zini, tādās pasacīpās tu vari stāstīt bērniem, kad viņi iet gulēt, ne man!" Brencis atkal bija pielēcis kājās un, kā šķita, bija apvainojies līdz sirds dziļumiem. Skaidri varēja just, ka Vids par viņu smējās.

"Vai tad arī tev neliekas, ka politika ir kā pasaka, un pasaka var kļūt politika?"

Arī Vids bija piecēlies, un tagad abi politiķi bruņinieki tīri draudzīgi aizgāja uzpildīt glāzes.

Nezinu, kā cīņa par Latvijas brīvību beidzās. Vai viņi vienojās par kopīgu stratēģiju jeb sitās katrs atsevišķi. Negribēju uzbāzties ar savu ziņkārī. Tas jau arī nebūtu mainījis mūsu tautas likteņus. Vēlāk man Viesturs pastāstīja, ka ar šo Vidvudu viņi kopīgi taisnojuši fronti, un tagad šamais universitātē māca jaunuļiem vēsturi.

Tā tad, pēc visiem ruļļiem, mācīts cilvēks. To jau varēja just no oriģinālās brīvības cīņu stratēģijas.

No visa dzirdētā varēju tikai secināt, ka bez paša luktuņa vai svečītes tumšajos politikas labirintos ceļu uz brīvību neatradīsi.

KAKŠIS.

oo
oo

NAUDAS DIVI DABAS.

Naudai par sevi nav nekādas vērtības. Nauda ir kā mēsli. Tiem ir tikai tad vērtība, kad tos izkaisa zemes auglīgumam. Naudas patiesā vērtība ir atkarīga no tās lietošanas. Ar naudu var izdarīt daudz laba. Ar to var noslaucīt cietēju asaras, palīdzot tiem dzīves grūtībās. Ar to var atjaunot kaņķos sabumbotās pilsētas, notīrīt zemes mātes seju no rūpniecības atkritumiem, uzcelt skolas, slimnīcas, zinātnu pētniecības laboratorijas... Ar naudu var pat pagodināt Dievu, atbalstot reliģiskos pasākumus un uzcelt majestātiskus dievnamus, kuņķu torņi, kā lūdzošas rokas, sniedzas debesīs. Ir tikai viena lieta pasaulē, ko ar naudu nevar izdarīt - atpirkties no nāves.

Otrā naudas daba ir neskaitāmu ļaunumu avots.

Ne jau velti mūsu rakstnieks Rūdolfs Blaumanis savā lugā "Ļaunais gars" saka: "Naudai līdzi iet arī ļaunais gars." Rakstnieks nesaka, ka nauda ir kaut kas ļauns, bet to, ka nauda var nest ļaunumu cilvēka rakstura vajību dēļ. Kā zināms no vēstures, gandrīz visi kaņķi notikuši, galvenokārt, mantas (naudas), varas un godkāres dēļ. Ar mantu var saprast dārgmetālus, naftu (melno zeltu), ūdens plašumus utt. Par naudas ļaunumu varētu sarakstīt grāmatas. Soreiz lai ir atļauts pieminēt dažus piemērus, kas rāda, kādu ļaunumu atnesusi mantkārība - naudas kāre. Tā divkosības pamatā ir naudas kāre. Divkosība ir iesakņojusies amerikāņu valdošajā slānī jau no pirmajām Amerikas pastāvēšanas dienām. Ne velti iedzīmtie sauc amerikāņus ar divžuburainām mēlēm. Nesenā vēsturē Rietumu valstis, ieskaitot Ameriku, atdeva Austrumeiropu un Baltijas valstis sarkanā nezvēra rokās, jo cerēja ar šo nodevību atvērt tirgus savām precēm Padomijā. Nāca maldi. Džugašvili sacīja: "Net!" Sāka plūst nevainīgo asinis, sāka plūst notiesāto asinis, sāka skanēt taigā cietēju vaimanas... Rietumi atdeva Ķīnu Maotsetungam cerībā tur pārdot savus ledusskapjus. Mao tos nepirka, jo Ķīniešiem nebija ko tajos likt.

Ķīniešu studenti mira Tiananmen laukumā zem tanku ķēdēm un ložu lietū. Amerikāņu prezidents sūtīja savu rokas puisi Skovkroftu uz Ķīnu, lai mierinātu slepkavas ar to, ka Amerika tai neatrībsies, jo tur esot daudz amerikāņu uzņēmumu - naudas avotu.

Lai mirst tūkstoši, ka tikai nauda plūst bagāto fabrikantu kabatās. Taču Ķīnietis un arābs nav centa vērts. Lai mirst El Salvadorā jezuītu priesteri - profesori, viņu mājas kopēja ar meitu un desmitiem tūkstošu iedzīvotāju, lai tikai bruņoto spēku komandieri - milzu lauku īpašumu turētāji, dzīvotu pārpilnībā un saņemtu no Amerikas simtiem miljonu, kas kukuļu veidā nāk atpakaļ Amerikas ievēlēto valdības vīru kabatās. Lai nīkst verdzībā un smok nabadzībā palestīnieši. Tiem nav naudas, tiem nav varas, tiem nav cilvēku tiesību. Nauda, ko Amerikas pilsoņi maksā nodokļos un sūta uz Izraēlu, tā nāk atpakaļ kongresa locekļu un senatoru kabatās kā kukuļu nauda. Tā sagatavo zemi turpmākām kontribūcijām.

Naudas ļaunajā dabā var atrast vienu neganti lielu, riebīgu augoni - piekukuļošanu. Tā kā sērga bija izplatīta senās Romas impērijā, Viduslaikos un ne mazāk ir laidusi saknes modernajā sabiedrībā, sevišķi Amerikā, kur valda milzu apmēru oligarhija. Senajā Romā kāds par naudu varēja tapt par senatoru, pat par imperātoru. Agrākajā katoļu baznīcā par naudu pirka savus amatus bīskapi, kardināli, pat pāvesti. Tas pats notika arī protestantu reliģiju pārstāvju starpā. Tagad Amerikā par naudu kāds var tikt ievēlēts kongresā, senātā, pat var tapt par viceprezidentu. Rokfellers nopirka sev viceprezidenta amatu prezidenta Forda laikā.

Lai "īsu stāstu padarītu gaļu", lai atļauts ieskatīties pēdējā laika Amerikas ārpolitikā, kas briesmīgi krasi rāda naudas riebīgo dabu.

Pašreizējais kaņķis tika plānots jau sen. Pirms astoņiem mēnešiem prezidents aizsūtīja uz Vidējiem Austrumiem savu izlūkošanas dienesta priekšnieku Vebsteru pierunāt Kuvaitas ķēniņu Al Saba radīt tādus apstākļus eļļas laukā, kas ir uz Irakas un Kuvaitas robežas, lai Irakas prezidentam Husseinam būtu iemesls okupēt Kuvaitu. Nav zināms kā Vebsters tika atalgots. Vēlāk Drošības Padomes locekļu vairākums negribēja piekrist Amerikas nodomam iejaukties Irakas un Kuvaitas lietās, jo tie gribēja, lai arābu valstis pašas tiek galā ar savām ķildām. Amerika uzsvēra, ka tā gribot tikai aizsargāt Saudi Arābiju, lai pasargātu naftas laukus, kas nepieciešami Rietumiem un Japānai jo sevišķi. Lai dabūtu vairākuma piekrišanu kaņķam Drošības Padomē, amerikāņu ārlietu ministrs Beikers pielietoja visādus piekukuļošanas paņēmienus. Viņš apsūtīja Drošības Padomes locekļiem visādus labumus gan naudā, gan gaudā, lai tikai tie ietu koalīcijā ar Ameriku un arābu šeiķiem

Naudas ļaunā daba aptumšo prāta spēju ieska-
tīties kaut vistuvākajā nākotnē.

1989. gada novembrī Bagdadē (Irakā) notika starptautiskā Tirdzniecības izstāde. Tajā varēja redzēt visādus Rietumu tehnoloģijas eksponen-
tus, sevišķi amerikāņu sasniegumus ieroču, elek-
trotehnikas un ķīmijas laukos. Turpat varēja redzēt arī amerikāņu papēmienu gāzes un biolo-
ģisko ieroču ražošanā. Iraka rādīja, kā civilā tehnoloģija var tikt izlietota militāriem nolū-
kiem. Izstādes beigās Bušs sacīja: "Šis notikums (izstāde) ir brīnišķīga izdevība Savienotām Valstīm parādīt pasaulei savus sasniegumus pro-
dukcijā. Mēs esam lepni par mūsu tehnoloģijas sasniegumiem, kas sevi parādīja šajā izstādē."

Irakas prezidents Husseins sastādīja sarakstu, kādus tehnoloģijas priekšmetus viņš grib pirkt no Amerikas. Izstāde Husseinam bija pa prātam, jo nu viņš varēs dabūt savai kara mašīnai "rite-
ņus". Amerikas sūtnis Bagdadē sajūsmā izsaucās: "Esmu priecīgs paziņot, ka rekordsakaits kompāni-
ju piedalās šinī izstādē, ticot Irakas gaisai nākotnei. Man tagad ir pienākums nodibināt ko-
merciālas un draudzīgas attiecības divu nāciju starpā." Trešais amerikānis uzsvēra: "Tagad ame-
rikāņu kompānijām ir liela izdevība sadarboties ar šejienes komerciālām sabiedrībām."

Kas notika? Rezultātā Husseins nopirka no Amerikas lielu skaitu labāko ieroču, instrumentu un aparātu savai armijai. Tagad amerikāņiem jā-
stājas pretim savai tehnoloģijai. Jā, naudai ir mistisks spēks cilvēka saprāta aptumšošanai - pirkumi ir vērsti pret to pārdevējiem!

Naudas kārē savas augstākās tehnoloģijas sasniegumus Amerika pārdeva arī citām valstīm, ku-
ras sauc par teroristu perēkļiem - Sīrijai, Irānai, Lībijai, pat "ļauņuma impērijai" - Pa-
domijai. Jau pirms Bagdādes izstādes Amerika zi-
nāja, ka Husseins apkaņoja savus pilsoņus - kur-
dus - ar gāzes ieročiem, tomēr pārdeva izejvie-
las nāvīgās gāzes ražošanai. Gandrīz vai visas Rietumu valstis pārdeva Irākai izejvielas ieroču gatavošanai vai arī vismodernākos ieročus. Vāci-
ja pat uzbūvēja gāzes ražošanas fabriku netālu no Bagdades.

Ar šo rakstu nedomāju nostāties pret Ameriku, ne arī iestāties Husseina piekritēju rindās. Man sirds sāp par to, ka nauda ir padarījusi desmitiem tūkstošu Amerikas pusaudžu (zēnus un meitenes) par kara algotņiem. Brīvprātīgajiem, kas iestājas karaspēkā uz 3-5 gadiem valdība apsolī-
ja \$ 25.000 izglītībai koledžās. Nabadzīgie un tikai nabadzīgie uzķērās uz šī naudas āķa. Vi-
ņiem nebija ne mazākās jaudas par karu nākotnē. Tā vairums no Amerikas bruņotajiem spēkiem Arā-
bijā sastāv no nabadzīgiem jauniešiem, baltajiem un melnajiem, kas tagad koļ pirkstos, kasturēja spalvu līguma parakstīšanai. Ir noteikti zināms, ka Arābijā nav neviena amerikāņu jaunieša no ba-
gātnieku aprindām. Tikai vienam valdības vīram ir dēls un meita Arābijā. Viņš bija tas, kas drosmīgi bija pret karu. Bagātnieki nekad neka-
ņo. Nabadzīgie lej asinis, lai pildītu bagāto ieroču fabrikantu kabatas ar zeltu. Nauda taisa karus. Tanīs mirst nabadzība.

Cik zināms, Amerika nekad nav kaņojusi nesav-
tīgi par kādu demokrātiju. Divžuburainā mēle ru-
nā par demokrātiju, bet domā tikai par savu la-
bumu.

Lietuvas prezidents Landsberģis sacīja, ka Bušs esot vairāk ieinteresēts noturēt pie dzīvī-
bas "kupraino" komūnismu, nekā iestāties par Baltijas neatkarīgām demokrātijām. Bušs zina, ka Baltijā viņš nevarēs nekā liela pārdot, bet no "matuškas" viņš un viņa draugi cer saraust zelta kaudzes nākotnē.

Mēs, baltieši, tāpat kā palestīnieši, Rietumu acīs neesam ne centa vērti, jo mums nav ne spīdo-
ša zelta, ne arī melnā zelta - naftas. Mums ir tikai strādīgums, skaidras sirdis un latviešu meiteņu zilās acis. JANIS LIEPIŅŠ, Florīdā.

1990. gada 28. augustā izdotajā Pilsonis Nr.2 bija Māra Puķīša intervijs ar Jāni Gulbi ar virs-
rakstu "Psiholoģiskā krīze ir visbīstamākā". Šis ir viens no interesantākajiem un analītiskajiem rakstiem, kādu man gadījies lasīt Latvijas presē. Īsumā - tema, analīze un secinājumi.

"Kādi mēs esam savā ceļā uz brīvību? Vai spē-
sim veidot brīvu valsti un sabiedrību? Par to sa-
vas pārdomas izsaka ārsts sociālpsihologs Jānis Gulbis."

"Šodien mums dienas kārtībā ir ekonomiskā, po-
lītiskā, ekoloģiskā krīze, bet vismazāk mēs runā-
jam par psiholoģisko krīzi. Jāsaka, ka nevienu no šiem jautājumiem praktiski nav iespējams atri-
sināt, ja mēs neizpratīsim, kas ir psiholoģiska krīze (...) Skolotāji, kas šodien māca bērnus, nav sapēmuši mācību par iedzimtību, par bioloģis-
ko attiecību likumiem. Kāds ir šis likums? Var teikt tā ... apmēram, 20 % cilvēku ir ar iedzimtu pozitīvo virzienu. Tāds bērns praktiski aug pats. Viņš labi mācās, labi uzvedas un strādā. Māte gandrīz nejūt šī cilvēka augšanas procesu. Bet mums jāatceras, ka, apmēram, 20% bērnu dzimst ar negatīvu ievirzi. Bez augstākas psiholoģijas un pedagoģijas zināšanām mēs viņus zaudējam, viņi kļūst par noziedzniekiem, sadistiem un tamlīdzīgi!"

"-Kas tad ir atlikušie 60%? Tie ir cilvēki, ku-
ņiem nav stingra rakstura, viņi pakļaujas vieniem vai otriem. Ja šādam bērnam draugs nāk no pozitī-
vā spārna, viss būs kārtībā un pat mātei nevaja-
dzēs darboties. Ja bērns nokļūst negatīvā spārna pakļautībā, viņš var aiziet neceļos. Kas jādara, lai sabiedrības apziņa pārveidotos pozitīvā vir-
zienā? (...) -"

"Šodien ir jādara viss, lai būtu neizdevīgi nestrādāt, nemācīties. Taču būtiski ir nenostā-
ties sliktā kapitalisma pozīcijās. Jāapzinās, ka epmaksa pēc padarīta darba, kāda tā bija kapitā-
lisma sākumā, stimulē tādu degradējošu attīstību kā egoisms. Kāds modelis būtu labāks? Kolektīva, ku-
rā strādā cilvēki, darba algas fondam jābūt at-
karīgam no katra cilvēka darba šajā kolektīvā. Ja viens ražo brāķi, algas fonds mazinās visiem. Šis modelis diezgan veiksmīgi realizēts Japānā. Tas attīsta arī tādas īpašības kā izpalīdzība, drau-
dzība un c.... Kolektīvisms rada cilvēciskas at-
tīcības, bet individuālais kapitālisms radīs egoismu un vēl vairāk nošķirs cilvēkus (...)."

"-Vai tādi, kādi mēs esam, spējam dzīvot brī-
vā sabiedrībā, kļūt par brīviem cilvēkiem? -"

"-Pie mums cilvēki ir dzīvojuši pēc pūļa liku-
miem un nemaz nespēj domāt brīva cilvēka katego-
rijās. Šajā paaudzē to arī nevarēsim. Tas ir bez-
cerīgi. Tikai ieviešot jaunu ekonomisko modeli, sāks izvirzīties cilvēki pēc spējam, sabiedrība sāks attīstīties. Bet tas ir ilgstošs process."

Viss J. Gulbja sacītais ir pārdomu vērts. Lab-
prāt vēlētos lasīt citus viņa rakstus, ja tādi publicēti.

Ko teikt par J. Gulbja secinājumu un ieteikumu ieviest "jaunu ekonomisko modeli"? Te nu gribot negriboņ nāk prātā Kārlis Marks un Fridrihs En-
gelss. Šo abu kolaborantu mācības pamatā arī bija "ekonomiskais modelis", nosakot, ka personas un sabiedrības pamatdzīva ir ekonomiska (ēdiens, pa-
jumte, apģērbs, luksus). Sigmunda Freuda pārlie-
cība bija, ka cilvēks vadās no seksuālās dzīves, kurpretim Johanns Herders domāja, ka tautiskuma kopšana cilvēkā ir dominējošā un Alfreds Adlers -
ka varaskāre. Tas bija K. Jungs, kas pastāvēja, ka pamatdzīva meklējama mūža īslaicībā un tāpēc reliģiskā plāksnē.

Kristus, kas vispilnīgāk saprot cilvēku pamat-
dzīvas, dod šādu padomu: "Pirmkārt, meklējiet Tē-
va valsts pilsonību, tad pārējais jums tiks dots (Mat. 6:33)."

Augstas kvalitātes saimniecisks uzplaukums un pārticība nāk vienīgi meklējot un cenšoties pēc Tēva valsts pilsonības.

Līdz šim ASV un citu angļiski runājošu nāciju ilgstošas pārticības cēlonis ir pārprasts. Tas

nav atrodams demokrātijā, kapitālismā, vai kādā citā politiskā vai saimnieciskā struktūrā. Šo angliki runājošo sabiedrību labklājības fainomenam esmu analizējis un rezultātā radies mans darbs "Atslēga pieaugumam un labklājībai. Galvenie elementi, kas regulē tautu un sabiedrību ilgstošu labklājību, pieaugumu un dzīves telpu."

Turpinājumā šī darba Priekšvārds un I nodaļa: "Visu zinātnisku darbu pamatā ir pārliecība, ka pasaule ir kārtota un aptverama entitāte (vienība), nevis sagādīšanās."

Dr. Alberta Einsteina doma, citēta no William'a Hocking'a grāmatas "Science and the Idea of God" (Zinātne un priekšstats par Dievu).

Priekšvārds. Mūsdienu latviešu sabiedrībā populāra ideja, ka neatkarīga valsts ar pašu varas vīriem dos tautai pieaugumu un labklājību. Šī ideja ir ne tikai negudra, bet arī destruktīva. Latvijas vēsture, ieskaitot neatkarības gadus, rāda, ka tieši mūsu pašu varas vīri vainojami latviešu liktenī, slēpjot tautai gan redzamas, gan Radītāja realitātes..

Laiks skatīties acīs patiesībai un izvērtēt cilvēces vēsturi, meklējo principus, kādēļ ir tautas, kas, kaut piedzīvo grūtības, dzīvo labklājībā, kamēr citas dilst kā skaitliski, tā materiāli.

Ceru ar šo darbu pierādīt, ka pareizi analizējot kā savu, tā citu tautu vēsturi, mēs varētu mainīt savas tautas, sabiedrības un Latvijas līdz šim traģisko likteni.

Pirmajā nodaļā kā paraugu pieauguma un labklājības principiem esmu ņēmis angļu vēsturi.

Angliki runājošo svētība. Savu analīzi sāku ar kādas vitālas un augošas sabiedrības apskatu Eiropas vēsturē. Meklēju tos principus un tās likumības, kas deva britiem un, vēlāk, visai angliki runājošai sabiedrībai dinamisku pieaugumu un saimniecisku labklājību.

Vēl tikai 1377. gadā Britu salā bija, apmēram, 2 miljoni iedzīvotāju, kas pārticībā daudz neatšķīrās no citām līdzīgām sabiedrībām. Bet 19. g. s. sākumā notiek straujas pārmaiņas. Angliki runājošā sabiedrība strauji pieaug un iegūst lielu labklājību ne tikai savā salā, bet arī Ziemeļamerikā un Austrālijā. Mūsu dienās tā ieņem vadošu vietu individa tiesību, kā arī daudzās citās dzīves nozarēs. Angļu valoda kļuvusi par starptautisku valodu.

Statistika rāda, ka ASV, Kanada un Austrālija ieņem vadošu vietu pasaulē attiecībā uz saražotām vērtībām per capita. Angliki runājošo cilvēku skaits mūsdienās pārsniedz 260 mijonus un šis pieaugums savienots ar labklājību, ne ar nabadzību, kur pieaugums nes līdz postu un badu.

Līdz šim daudzi pavirši vēsturnieki un to sekotāji skatījuši Anglijas vēsturi vispār populāru šablonu logatos. Viens no tiem izteikts frāzē, ka angļu pieaugums un svētība veidojusies ģeogrāfiskas novietnes rezultātā. Ūdens robežas esot sargājušas Britu salu no ienaidnieku ieročiem un iekarojumiem. Salas vēsturē atklājam, ka primitīvos laikos tur risinājušies ne mazāki nemieri un kari, kā Eiropas kontinentā.

Nākošais šablons ir, ka angļu tautas labklājība un pieaugums radies agresiju un iekarojumu rezultātā. Šī viedokļa vājība ir, ka vēsturē agresija un iekarojumi ne vienmēr ir identiski ar skaitlisku un saimniecisku labklājību. Kaut viens piemērs ir Krievijas vēsture, kurā uzvarām ne vienmēr seko saimnieciska labklājība.

Otrs sekls vērtējums ir, ka angļu labklājība un skaitliskais pieaugums radies tāpēc, ka viņi ir tirgotāji un saimnieciski noskaņoti. Šādas pieejas "loģiku" redzam, salīdzinot angļus ar citām tirgotāju tautām. Vācieši arī bija labi tirgotāji, bet svētība viņiem ātri zuda.

Kā ar Anglijas, Kanadas un Austrālijas valsts politisko iekārtu? Vai tā nesa izplatību un svētību? Anglijā ir konstitucionālā monarchija, ASV, Kanadā un Austrālijā demokrātiskas pārvaldes sistēmas. Līdzīgas valsts iekārtas pēdējos divos

gadsimtos bijušas daudzām tautām, bet ne vienmēr tās gādājušas iedzīvotājiem pieaugumu un labklājību.

Pārbaudot pagātnes notikumus, jānāk pie slēdziena, ka angliki runājošo ļaužu valsts iekārtas un pārvaldes sistēmas par sevi nav nesušas vitalitāti, uzplaukumu un dinamisko pieaugumu.

Šabloniem un sekliem vērtējumiem pretstatā stāv dažas jaunāko laiku vēstures analīzes un atziņas. Tās ienes pavisam citu izpratni par notikumiem Anglijā 19. g. s.

Nesim izvilkumus no ievērojamā franču vēsturnieka Elie Halevy darba "A History of the English People in the 19th Century". Šis darbs izvēlēts tāpēc, ka laiks, par ko vēsturnieks sakopojis precīzus datus, ir 19. g. s., angliki runājošo ļaužu labklājības, pieauguma un jaunās dzīves telpas izveidošanas laikmeta sākums.

Pirmajā sējumā Halevy apskata politisko, ekonomisko, tiesisko un ikdienas dzīvi Anglijā pēc Napoleona kariem. Šai laikmetā Anglijā valda anarchija un chaoss. Monarchija ir nepopulāra, politiķi viduvēji vai vāji, finaciālās krīzes biežas, policijas spēki nepietiekami, armija un kara flote neuzticamas un strādnieku algas zemas.

Halevy konstatē, ka 19. g. s., lielam iedzīvotāju skaitam esot nodarbinātam fabrikās, Anglijā bija radušies neparedzēti apstākļi.

Jean's de Sismondi (Šveices vēsturnieks), kas apmeklēja Angliju 1817. gadā, raksta:

"Ja valdība nepanāks atgriešanos pie zemas produkcijas un ierobežota preču patēriņa, krīze sekos krīzei, līdz beidzot saniknots strādnieku pūlis darīs galu civilizācijai." Markss, arī Anglijā, bija nonācis pie līdzīga slēdziena: "Rūpniecības revolūcija bija priekšspēle sociālai revolūcijai, kas nomainīs valsti un pārmainīs cilvēces sirdsapziņu."

Halevy kopsavilkums ir šāds: "Ja pieņemam, ka vēsturē materialistiskais pasaules uzskats ir pareizs, ja pieņemam, ka saimniecības faktori izskaidro cilvēces progresu, tad 19. g. s. Anglija bija vairāk nekā jebkuŗa cita sabiedrība lemta drošai revolūcijai un tai sekojošām nekārtībām. Bet tā nenotika." K. Marksa kalkulācijas bija nepareizas.

Halevy turpina: "Nekur citur Eiropā sociālās pārmaiņas nav notikušas ar noteiktāku un graduālāku secību. Šāds secību avots un relatīva stabilitāte, kā redzējam, nav meklējama Anglijas saimniecības organizācijā, ne arī politiskos iestādījumos, kas būtībā bija nestabili un ar daudz kļūdām. Ja gribam atrast izskaidrojumu, tas jāmeklē kādā citā sociālā fainomena kategorijā. Ļaužu raksturs, ticība, pasaules skatījums un strāvojuņi, kuŗos šie elementi (raksturs, ticība un uzskati) formējas, būs mūsu zinātniskās pārbaudes objekti."

Angļu evaņģelisti 18. un 19. g. s. sludināja, ka cilvēkiem brīvpriekšīgi un atklāti jāatzīst Dievs. Kā zinām, Eiropā šai laikā bija populāri bezdievības un revolūcijas sludinātāji. Tas bija laikmets Eiropas vēsturē, kad Francijā valdīja terrors, un Parīze plūda asinīs.

Pirmā franču repbika beidzās noliedzot Dievu un visas garīgās vērtības. Zinām arī to, ka Francija pēc tam bija viena no Eiropas nestabilākajām valstīm daudzās dzīves nozarēs.

Arī angļu vēsturnieki J. Green's un W. Lecky's saredzēja kopsakarību J. Wesley'a un citu evaņģelistu sludināšanā un sekojošās pozitīvās pārmaiņas 19. g. s. Halevy novērojumus apstiprina tā laika periodiski izdevumi. Bezdievīgos rakstniekus, kā Voltēru un Ruso nicināja ne tikai Anglijas kristieši, bet visa tā laika angļu sabiedrība. Kad sabiedrotie otrreiz ieņēma Parīzi, The Times laikraksta ievadrakstā pieprasīja Voltēra pieminekļa nojaukšanu: "Mēs satrieksim putekļos deģenerēto Voltēru."

Dažus gadus pirms tam, kad Anglijā valdīja bailes par franču iebrukumu, Lords Exeter's Stamfordā publiskā ugunskurā liek sadedzināt ticības atkritēju un citu bezdievīgu rakstnieku

darbus. Šis ugunskurs liecināja 19. g. s. angļu sabiedrības gara atšķirību no tā laika kontinentālās Eiropas. Voltērs un Ruso bija tā laika kontinentālās Eiropas sabiedrības varoņi. Kaut arī šai laikmetā angļu vidū bija dažādi strāvumi un idejas, kā tas tajā vienmēr ir bijis, vienā punktā valdīja vienprātība - apziņa par Anglijas morālo pārkumu par Franciju un kontinentālo Eiropu.

Pat liberālās opozīcijas Morning Chronicle rakstīja: "Par to, ka Anglijai ir spēks un ietekme pasaulē, jāpateicas tam, ka kultivētas morālas vērtības. Tāpēc Francija, kas šīs vērtības nekultivē, var gan kalt viltīgus plānus, bet tā nekad nespēs vadītājas vietu pasaulē."

Evanģelistu neatlaidības rezultātā karalis 1787. gadā izdeva ziņojumu, kas nosodīja Svētās dievas neievērošanu, piedzeršanos, nemorālu literatūru un izpriecas. Tātad pat laikā Centrāl-Eiropā neredzam nozīmīgu kustību, kas vadošām šķirām norādītu uz kopsakarību tautas morālā stājā un tautas labklājībā.

E. Halevy konstatējumu apstiprina daudzi vēlāko laiku angļu valsts vīri. Anglijas premjērs Stanley's Baldwin's (1867. - 1947.) izteicis šādu atziņu: "Vēsturnieki... kas piepildīja grāmatas ar Napoleonu, redz, ka tie nespēj izprast 19. g. s. Angliju, pirms nav izprasts Wesley's. Domāju, ka tikpat grūti ir izprast 20. g. s. Ameriku, pirms nav izprasts Wesley's."

Viens no ievērojamākiem 20. g. s. angļu valsts vīriem Dāvids Lloyd George (1863.-1945.) par Anglijas labklājības pieauguma un jaunas dzīves telpas izveidošanas laikmeta sākumiem saka: "Vairāk kā kādai citai kustībai savā vēsturē Lielbritānijai jāpateicas tai, ko vadīja un iedvesmoja Wesley's. Šī kustība valstī radīja satricinājumu... salīdzinājumā ar citām Eiropas kontinenta tautām, tā deva britiem un amerikāņiem savādāku pasaules uzskatu."

Interesanti atzīmēt, ka Baldwin's piemēta, ka šie notikumi esot noklusēti. Mūsdienā Anglijas populāro vēstures grāmatu lasītājs atklāj, cik maz vietas tajās dots John'am Wesley'am, George'am Whitefield'am un metodismam. 20. g. s. Anglijas noriets sākas ar sabiedrības attālināšanos no iepriekšējo gadsimtu vērtībām.

Savā ziņā līdzīgu stāvokli atrodam pasaules mērogā. Modernās vēstures grāmatās maz lasām par rabīnu no Nacaretas un viņa sekotāju kustības nozīmi tautu un cilvēku likteņos. Iemesls tam varētu būt apstākļi, ka sekulārais vēsturnieks un lasītājs atsakās pieņemt domu, ka tautas likteni varētu regulēt dievbijīgu cilvēku morālā stāja un tā ietekmēt apkārtējo sabiedrību. Caurmēra cilvēkam neinteresē vēsture no Radītāja likumību, Kristus nosacījumu un patiesas labklājības viedokļa.

JĀNIS PURVIŅŠ JURJĀNS.

oo
oo

CAURI PILSĒTAS VECĀJIEM VĀRTIEM.

(No kaņavīra dienas grāmatas.)

Veci kaņavīri pamazām aiziet. Viņiem līdzī izplēn arī atmiņu stāsti. Šis ir maza atmiņu stāstiņš par Otrā pasaules kara beigu dienām.

1945. gada 30. martā, Lielajā piektdienā, 33. pulka 8. rota garā pārgājienā tuvojās vietai Meklenburgā, kas ir ap 30 km. dienvidaustrumos no Neubrandenburgas.

Pilsētiņa, liekas, ir no seniem laikiem, jo apkārt tai ir augsts mūris, un ceļš iet cauri velves vārtiem. Tūlīt ienāk prātā veco strēlnieku dziesmas vārdi: "Cauri pilsētas vecajiem vārtiem..." No pilsētiņas ārā izejam pa otriem - ziemeļu vārtiem...

Šī ir Firstenverdera. Ziemeļu pusē tai ir, pāris simts soļu viens no otra, divi garenī ezeri, kuņģus savieno upīte. Rota apmetās divi km no pilsētiņas kādā pusmūžā. Dzīvojam tās šķūnī. Aprīlis ir vēss, bet salmos gulēšana ir silta

diezgan. Mūsu uzdevums ir būvēt nocietinājumus Firstenverderas aizsardzībai. Pēc garā apmācību laika un Pomerānijas sniegu izbrīšanas, daudziem nopīļusuši apvavi un apģērbs. Tie tad darbā neiet, bet lai neizlaistos slinkumā, virsseržants tos norīko pie kartupeļu mizošanas vai arī liek ko citu darīt.

Rotas komandieris ir divu dzelzskrustu kavaleri ltn. Aloizs Strauts. Virsseržants - virsniekvietnieks Bodnieks. Abi ir lādziģi vīri. Bodniekam gan ir diezgan barga, piesmakusi bales, bet tēva sirds. Ir kara beigu dienas. To mēs zinām. Tāpēc arī priekšniecība ir pielaidīgāka.

Par dažiem smēķiem nopērku no muižas poļu laukstrādnieka prāvu bļodu kāpostu zupas un ar saviem tuvākiem grupas biedriem nosvinam manu deviņpadsmito dzimšanas dienu.

Pienāk diena, kad rotai jānodod savus labākos ieročus pulka 1. bataljonam, kas plkv. Januma vadībā dodas uz Berlīni. Mēs apbruņo ar I pasaules kara smagajiem ložmetējiem. Sauteņu arī visiem vairs neiznāk.

26. aprīlī rotu norīko Firstenverderas aizstāvēšanai. Rotu izvadot, komandieris mūs uzrunā. Viņš uzsver, ka šī jau nu būšot pēdējā kauja. Kad atkāpsimies, iesim tik ilgi, kamēr viņš teikšot pacelt padodoties rokas pie angļiem jeb amerikāņiem. Mums šķiet, ka leitnants ir mazliet iereibis, jo pat kara beigu cēlienā par padošanos runāt ir smags pārkāpums. Laikam, viņš drošs, ka neviens nedzird, kam tas būtu jādzird.

Pārkārto ložmetēju vada sastāvu. Tā, negribot, tieku šķirts no Zvejnieka, Jurkēvica, Stružas, ar kuņģiem esmu tik ilgi bijis vienā grupā. Esam gan joprojām kopā ar Jelgavas zēnu Pēteri un Eduardu Bārupu no Praviņu pagasta. Grupā ir divas ložmetēju apkalpes. Komandieris ir kaprālis Kapķis, prievātā dzīvē kalējs. Apkalpes priekšnieks - kapr. Zālītis, smagnējs vīrs. Vēl apkalpē ir Grāvītis, Palaps un Pakulis.

Iegemam pozīcijas pilsētiņas labajā spārnā pret dienvidiem. Vapkas nākšot no turienes. Vecais ložmetējs ir smags kā sieksta. Divi ar grūtībām var to panest. Stobrs dzesināms ar ūdeni. Šauj gan mazliet ātrāk par krievu Maksī. Tā nu izrokam attiecīgus ierakumus un gaidām krievus. Aizmugurē ir ceļš. Aiz tā dzīvojamās mājas un tūlīt ezers. Māju iemītnieki izbēguši. Kamēr pāris stāv pie ložmetēja, citi saimnieko pa pamesto virtuvi. Nu - zaldātu būšana.

Mums ir teikts, ienaidniekam pienākot, neieļauties kaujā, bet tūlīt atiet uz vada sapulcēšanās vietu - šķūni ceļa malā, ziemeļos no pilsētas.

27. aprīļa pievakarē krievi ir klāt. Ne nu gluži klāt, bet apstājas kādu kilometru no pilsētiņas. Sāk mūs apveltīt ar mīnu un retienu tanku lielgabalu šāviņiem. Viens plīst pavisam klāt mūsu ložmetējam. Sekojot norūnai, izvelkam to no pozīcijas un atvelkamies uz ezermalu. Ar visu ložmetēju un municiju kāpjām uz sapulcēšanās vietu - šķūni. Trīs žēl. Uz plīts paliek vāroties zirņu biezenis ar cūkas gaļu. Domājam, ka nu visa rota dosimies tik prom, bet nekā. Mums pavēl iet atpakaļ vecajās pozīcijās, līdz būs rīkojums no vada komandiera par atkāpšanos. Neko darīt.

Sāk krēsnot. Stiepjām nosvīduši ložmetēju atkal pāri upītei un uz veco ierakumu. Mums šoreiz nāk līdzī grupas komandieris kapr. Kapķis. Zirņu biezenis pa šo laiku ir izvārījies. Nu tad ieturam kārtīgas vakariņas. Krievi mūs apšauda ar mīnām, bet lielāko tiesu tās krīt aizmugurē - ezerā. Mēs šad tad pašaujam pa kārtai arī ar savu mašīnu. Ko var zināt, ka pa tumsu krievi nepienāk klāt. Kur ir pārējie no mūsu rotas, nezinām. Mums labajā spārnā ir pavisam jauniņi Darba dienesta puisīši. Kreisajā - pilsētiņas rietumu mūris.

Iet pāri pusnaktij. Kaprālis Kapķis nervozē, jo vajadzētu taču no vada nākt ziņai par atkāpšanos. Vai tad nu gaidīs dienas gaismu? Tad nu no šīs pozīcijas mums dzīviem ārā netikt. Ziņnesis kā nenāk, tā nenāk. Prom doties nevaram. Iet krietni uz rīta pusi. Manām, ka mums blakus vairs nav neviena. Darba dienesta puisīši viens pēc otra pazuduši...

Ko darīt? Vai tiešām mēs astoņi vien aizsargāsim Firstenverderi? Kapr. Kapķis izšķirās, ka kaut kas nu vairs nav labi un dod pavēli ar visu ložmetēju iet gar ezermalu un pilsētiņas mūra ārpusi uz ziemeļu vārtu pusi. Aiz mūriem dzird automātu šāvienus. Esam gandrīz klāt pie vārtiem, kad pa tiem izlien tanks. Pirmā brīdī domājam, ka tas vācu. Bet tanks šauj no ložmetēja. Pēkšņi no krēslas izlec vācu kaņavīrs un ar tanku dūri sašauj tanka ķēdes. Metamies pāri upītei uz pulcēšanās vietu. Kapķis liek pamest ložmetēju. Tikuši pie šķūņa, konstatējam, ka tur neviena dzīvā nav, bet ir divi kritušo augumi. Ir vēl krietna krēsla. Nevaram redzēt, vai tie mūsējie. Tātad rota ir projām. Mūsu apbruņojums ir pāris šautenes, kāda tanku dūre un abiem kaprāļiem pistoles. Krievi no pilsētiņas dod arī vieglo ieroču uguni. Virzamies blakus ceļam uz ziemeļiem. Var redzēt atkāpjamos arī kādus vāciešus. Pa to laiku uzaust gaisma. Uz uzkalniņa kāds vācu kapteinis pulcina izklīdinātos kaņavīrus jaunās pozīcijās.

Neko darīt, pistole tam rokā. Pieejam. Viņš, noskaidrojais, kas mēs esam, vīzdegunīgi atsaka, ka ārzemniekus viņam nevajagot. Nu - vai die', kur labi. Fiksi lasāmies prom. Ka tik nepārdomā!

Kapķim ir pavirša apvidus karte - skice. Lai mēs nenonāktu atkal kāda traka vācieša rokās, nejam pa ceļu, bet pa laukiem. Sākumā virzienā uz Valdeku, bet vēlāk ņemam citu virzienu, kur nezdird šaujama.

Ap launaglaiku nonākam pie Burgštargardes. Ar krēslu esam Neubrandenburgā. Tā ir pilna ar bēgļiem un kaņaspēku. Atrodam kaut kādu štābu un mēģinām iegūt ziņas par mūsu bataljonu. Jā, te gan esot cauri izgājusi kāda latviešu vienība. Tas noticis pirms 8 - 10 stundām. Vai tievarēja būt mūsējie? Esam nikni. Viņi mūs ir pametuši. Vai nu tā ir bijusi vada komandiera nolaidība, vai aizmāršība, vai arī kas noticis ar vada ziņnesi, kam par atkāpšanos mūsu grupīgai bija jāpaziņo. Ja nebūtu bijis kapr. Kapķa, nezīn, vai mēs nebūtu krituši krievu rokās. Kapr. Zālītīm nebūtu bijis drosmes bez pavēles pozīciju atstāt.

Neubrandenburgā nepaliekam. Tāpat pa tumsu starp bēgļu un armijas pajūgiem virzamies uz rietumiem. Ir diezgan grūti tādā burzmā visiem astoņiem turēties kopā. No mūsu grupas noklīst Grāvītis, bet vēlāk mums pievienojas kāds cits noklīdušais.

29. aprīlī turpinām ceļu uz Gistrovu. Tur latviešu vienību vairs nav. Kaut kur mežmalā drebināmies, pārnakšojam. Izvāram katliņos kartupeļus. Maizes mums vairs nav.

1. maijā nonākam Vismārā. Ceļmalās zied ķirši. Iešana pa ceļu ir pagalam nedroša. Sadrūzmējušās auto mašīnu kolonnas un bēgļu pajūgus zemlidojumos apšauda angļu un amerikāņu lidmašīnas. Ceļā sastopam Bārtas vai Rucavas ārstes ģimeni. Viņi ir pieci cilvēki. Savas mantijas tie uzsējuši uz divriteņiem. Kādu gabalu palīdzam tos stumt. Par to viņi mums uzdāvā pudeli Latvijas degvīna. Nakti pārguļam siena stirpā pie Glicas.

Otrā maijā maz noejam, jo traucē lidmašīnas. Tiekam Dasavā. Tur satiekam būvpulku un tam pievienojamies, jo esam atmetuši cerību satikt savu vienību. Stādāmies priekšā kādam būvpulka kapteinim. Viņš brīnās, kas tas gan par 33. kaujas pulku, no kuņa nākam. Mēs arī saskatāmies un brīnāmies par šī kapteiņa nezināšanu.

3. maijā kopā ar šo būvpulku, ko, laikam, komandē plkvitn. Veckalniņš, padodamies amerikāņu gūstā.

Vēl to pašu vakaru aizceļojam uz Grevensmīleni, kur jau milzīgs lauks ar gūstekņiem. Pēc dažām dienām latviešu pulku noliek aiz drātīm.

Pēc tam nevisai patīkami mēneši bijuši vācu koncentrācijas nometnē Neuengammē. Tad patīkamākas trīs nedēļas Putlosā, un tad atkal aiz drātīm Zedelgemā, Belģijā. Putlosā pupu laukā vācu lauku apsardzes patruļa nošauj Bārupu. Pēteris, satriekts un sašutis par Bārupa nāvi, pieteicas un aizbrauc pie krieviem. Jau izbaudījis Neuengammes "labumus" un neredzēdams neko labu nākotnē, viņš

nav atrunājams no sava nodoma. Nu esmu zaudējis beidzamos draugus, ar kuriem biju kopā kopš Rīgas. Vēl Firstenverderas grupiņa esam turējušies kopā. Nu izklīstam.

3. septembrī ar pirmo ešelonu ierodamies Belģijā. No turienes tieku laukā ar pēdējo ešelonu 1946. gada 22. maijā. Savu īsto vienību nekad vairs nesatiekam. Esot gūstā, bijuši pulkveža Oša grupā Ostfrīzlandē, no kurienes jau atlaisti pirms 1945. gada Ziemsvētkiem.

Īsi pēc gūsta Vācijā satieku Zvejnieku. Tas jau krietnu pusgadu dzīvojis brīvībā. Ir labi atkopies un pat pieklājīgi apģērbies. Es paskatos uz saviem bikšu ielāpiem, un mums kaut kā runas vairs neveicās. Viņš nav bijis manu grūtāko gūsta dienu līdzgaitnieks. Un tas tikai tāpēc, ka man gadījās būt starp pēdējiem Firstenverderas aizstāvjiem.

Cauri pilsētas vecajiem vārtiem...

ILMĀRS ZELMENIS.

oo
oo

PIEZĪMES PAR RASMAS GRĪSLES APCERI.

Rasmas Grīsles raksts: "Endzelīns par latgaliešiem" (Laiks, 1990. g. 10. okt.) ir tik bagāts ar jaunām un komplicētām atziņām, ka nevar beigt par to domāt un pārdomāt. Patīkami pārsteidz autores latgaliešiem un Latgalei veltītie vārdi, kuņos viņa apliecina, ka mācot medicīnas institūtā latīņu valodu dažādu novadu jauniešiem, esot novērojusi, ka latgalieši klusi izceļoties ar vienkāršu, patiesīgu pieklājību, ar čaklumu un arī ar... godīgumu, ka tie nākot no dievbijīgākā Latvijas novada.

Tādas atziņas par latgaļiem un Latgali velti būtu meklēt kādreizējās brīvās mūsu tēvzemes latviešu presē.

Atcerēdamās kādreizējo latgaliešu studentu saimi, autore, savukārt, atzīst, ka arī tur bijušas ļoti gaišas galvas. Bet gadījušies arī tādi aplamnieki, kas kaunējušies, ka ir latgalieši. Bet ka no šāda veida "kaunīgajiem latgaliešiem" būtu radušies J. Endzelīna netaisnīgie apvainotāji, tas gan man nav saprotams. Ar savu švaukstisko mentalitāti tādi drīzāk uzrādīs tendenci uz savas latgaliskās izcelsmes nievāšanu, nekā uz J. Endzelīna pārstāvētās latvietības kritizēšanu. Tā man šķiet. Bet nav izlēgts, ka būšu pārpratis autores domu. Tas tomēr nav svarīgi.

Rakstā ir daudz svarīgāki punkti, kuņi prasās pēc saviem "kāpēc" un "kādēļ". Minēšu, mazākais, dažus no tiem. Autore citē J. Endzelīna vārdus, kādus viņš par latgaliešiem ir teicis 1914. gadā. Bet pirms nekā runāt par šo citējumu, lietderīgi ir mest īsu skatu uz to laika posmu latgaļu dzīvē un vēsturē, kuņā minētie vārdi tika pasacīti.

Tie laiki bija latgaļu tautiskās atmodas rīta ausma. Runājot valodnieka M. Bukša vārdiem, katra atmoda ir sevis apzināšanās. Bet tautiskā atmoda ir sevis atzīšana. Tā prasa savas identitātes noskaidrošanu. Atzīstot sevi, atmodas darbiniekiem vajadzēja meklēt atbildes, kas bija viņi paši, kas bija viņu tauta un viņu valoda.

"Mums sava tauta, ticība un valoda jāceļ godā" - tāda bija latgaļu tautiskās kustības vadošā atziņa. Nevis palīdzēt kādam savu tautu pārtautot vai asimilēt, bet gan paturēt savu identitāti. Šādas ilgas bija dzimušas tautas dziesminieku sirdīs Latgalē, un tās rada atbalsi pie pirmajiem izglītotajiem tautiešiem Pēterpilī. Izdodami savas avīzes Pēterpilī, latgaļu atmodas darbinieki bija spiesti veidot priekšstatu par to, kas viņi ir un ko viņi grib. Lasīdami senās kronikas, viņi par sevi un savu tautu guva priekšstatu, ka viņi piederēja pie vecas baltu tautas "lettēm", t. i., latviešiem, kas senatnē tika saukti arī par latgaļiem. No tā tika paņemts nosaukums latgaļu apzīmēšanai tagadnē. Pēdējo gadu simtu vēsturē viņi tika saukti par latviešiem. Bet tā kā ar Kurzemes un citu apgabalu latviešiem valodas ziņā viņi sevi identiskus neuzskatīja, tad, nenoliegdami savu latvie-

tību, viņi sāka sevi saukt par latgaļiem kā senatnē. Ar pārējiem latviešiem viņi atzina brālīgu radniecību un abu brāļu valodas uzskatīja par vienādi vecām, vienādi patstāvīgām un vienādi līdztiesīgām. No tā radās apzīmējums "latviešu valoda ar divām izloksnēm" (nevis trijiem dialektiem, kā to māca latviešu gramatika, bet gan divām vecajām valodām, kā tas ir bijis arī baznīcas tradīcijā - "curonicē" un "livonicē"). Tāds viņu priekšstats par savas tautas un valodas pagātni un tagadni veda uz vienu nāciju ar divām valodām.

Latgaļu tautiskā kustība pie rietumu latviešiem Baltijas guberņās nebija atradusi nekādu siltu simpatiju. Par šo kustību viņi vispirms nekā nezināja, bet tālāk arī neinteresējās un necentās to saprast.

Lai gan Baltijas latviešiem ar "vitebskiešiem" nebija nekāda kontakta, kā ar kuņķu katru svešu tautu, tomēr reizreizēm bija jārunā arī par tiem. Sevišķi, kad tie ap gadu simtu maiņu bija iesākuši gudrot par saviem rakstiem un iesākuši attīstīt savu tautisko kustību, radās jautājums, kā izturēties pret šādām "inflantiešu", resp., latgaļu idejām un viņu tautisko kustību. Viņi taču 1907. gadā bija nolēmuši atzīt arī Latgālijas dialektu par literāru valodu (1907. gada 17. augusta deklarācijas protokols, pārdrūkāts M. Bukša Latgaļu literatūras vēsturē - 372. lpp.). Ko darīt? Atbalstīt? Apkaņot? Ignorēt? - Atbilde nāca no tā laika vadošā latviešu centra - Rīgas latviešu biedrības. Šīs biedrības aprindu lēmums bija: latgaļu literatūrai nebūs būt (Salīdzinājumā arī J. Rainis, Kopoti raksti I, Rīgā, 1925. g., 46. lpp.)!

Pēc šī garā, bet lietderīgā ekskursā, pakāpēsimies pie prof. J. Endzelīna vārdiem, kādus viņš veļjis latgaļu runas un rakstu veidam, sacīdams: "No visas sirds novēlu zelt un uzplaukt viņu (latgaliešu - š.) rakstniecībai, jo man tā liekas skaidra lieta, ka Vitebskas katoļu latviešu vajadzībām mazākais pagaidām jāraksta grāmatas viņu pašu izloksnē... Mums, valdniekiem, ir bez tam visas izloksnes mīļas un interesantas!"

Tie, tiešām, ir skaisti vārdi, bet ar saviem "kāpēc" un "kādēļ". Vispirms, kā būtu jāsaprot profesora vārdi "mazākais pagaidām jāraksta grāmatas viņu pašu izloksnē"? Ja profesors "no visas sirds novēl zelt un uzplaukt latgaliešu rakstniecībai un ja valdniekiem visas izloksnes ir mīļas" - kāpēc tās drīkst kultivēt tikai pagaidām? Cik ilgam vajadzētu būt šim "pagaidām", lai tanī spētu zelt un uzplaukt latgaliešu rakstniecībai? Kas nāktu pēc tam, kad šis "pagaidām" savu uzdevumu būtu izpildījis? Kam būtu tiesības pasacīt, ka šis "pagaidām" nav vairs vajadzīgs? - Lūk, jautājumu virkne, kas prasās pēc atbildēm.

Godājamā autore minētos profesora vārdus papildina, sacīdama: "Te gribas vēl pasvītrot, ka izloksne un dialekts nav nekas niecināms. Tā ir dzīva tautas valoda un lieliski, ja to pārzin un cienī."

Skaistu un autentiskas kultūras siltuma caurstrāvotu atziņu autore ir deklarējusi, sacīdama, ka izloksne vai dialekts ir dzīvā tautas valoda. Tā to izjūt arī veselīgais tautas saprāts. Tautai, kā tādai, nav diezcik svarīgi, kādus filoloģiskus nosaukumus viņu runas veidam piešķir valodnieki. Šis viņu runas veids ir viņu valoda. Katras tautas piederīgi cienī un mīl savu valodu, kā dārgu savu tēvu tēvu mantojumu. Tā ir valoda, kuņķā viņi Dievu lūdz, izsaka savus priekus un bēdas.

Kad 1917. gada Rēzeknes kongresā latgaļi lēma par savienību ar pārējo novadu tautas brāļiem, lai kopā ar tiem radītu un veidotu savu patstāvīgu valsti - Latviju, tautas veselīgais pašaisardzības instinkts radīja bažas par savas ticības un valodas saglabāšanu. Galvenie kongresa rīkotāji un vadītāji, Latgales baznīckungji, tautu mīrināja, sacīdami, ka tādas bažas ir veltīgas, jo arī Latvijas brīvvalstī tautas ticība un valoda

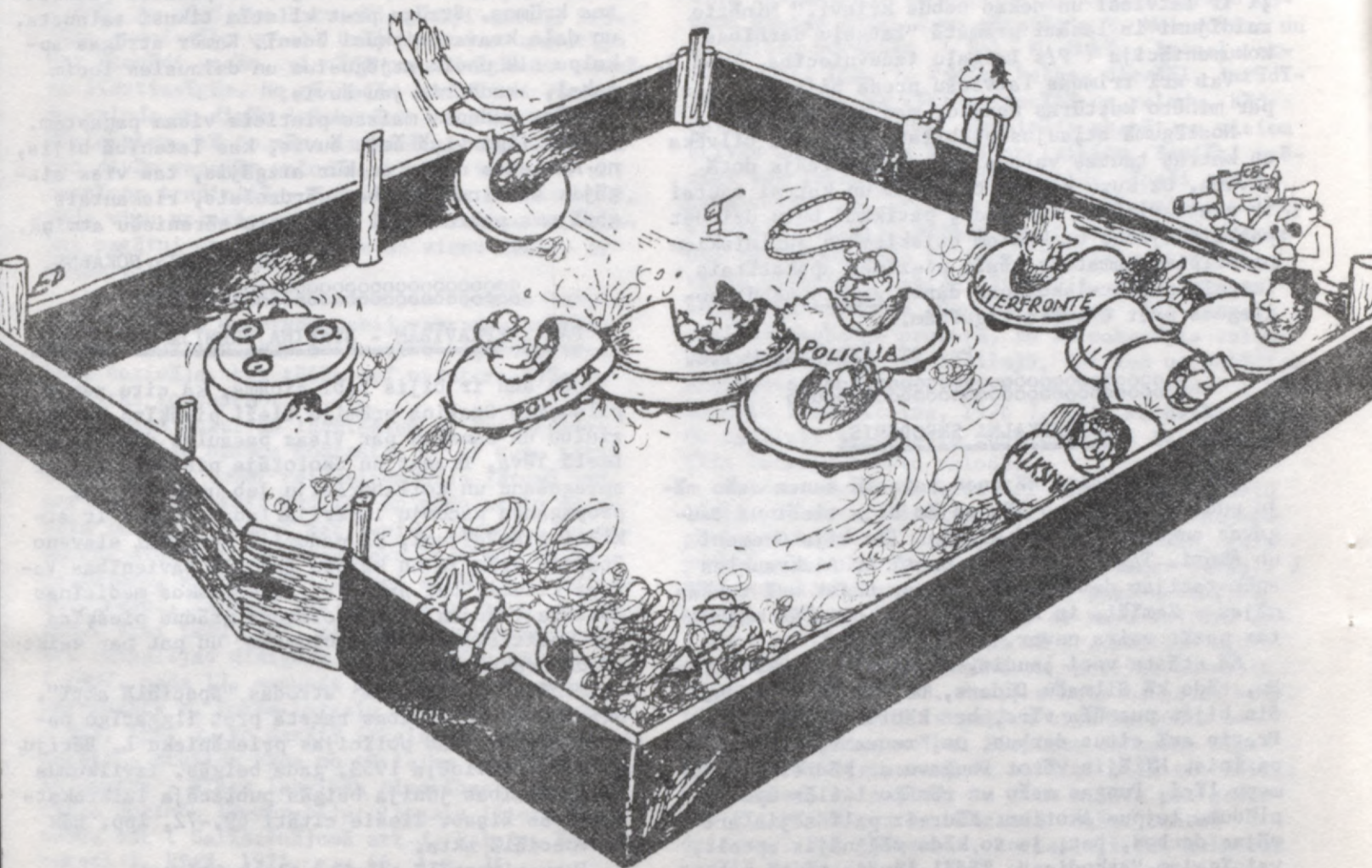
tiks respektēta. To solījās darīt arī pārējo novadu tautas brāļi savu pārstāvju Z. Meierovica un J. Zālīša personās (Sal. M. Bukšs, Latgaļu atmūda, 261. lpp.). Tautas bažas, diemžēl, izrādījās pareizas, sevišķi attiecībā uz valodu. Kādreizējais "nebūs būt" turpināja skanēt pa visiem brīvās un nebrīvās Latvijas laikiem. Sevišķi spēcīgi tas izpaudās Latgales skolās. Īpaši tanī tika veidoti R. Grīšles minēto "aplammieku pulki", kaunīgie latgaļi. Sodien to ir leģions kā dzimtenē, tā trimdā. Tie ir tauta bez savas valodas, tāpat mirstošās tautas pārstāvji. Kāda loma un kādiem baltologiem būtu piešķirama šai latgaļu pārlatviskošanas procesā, to ir pasacījis valodnieks M. Bukšs savā izcilajā, faktiem un solīdiem argumentiem bagātajā darbā "Latgaļu atmūda" (P/s Latgaļu izdevniecība, 1976). Žēl, ka pārējo novadu tautieši to nelasīs tāpēc, ka tas ir uzrakstīts latgaļu rakstu valodā.

Beidzot nevar neminēt arī Latvijas komunistu lielo interesi, kādu viņi ir parādījuši latgaļu pārlatviskošanai, kuņķai, pēc viņu plāniem, gala punkts būtu pārkrievošana (un ne tikai latgaļu). Latvijas komunisti, kā uzticīgi Ļeņina-Staļina kultūrtrēģeri, ir apņēmies ar savu kultūru aplaimot arī Latgali. Ka tas tā ir, pietiek minēt ar valdības viņu un komunistu partijas atbalstu Rīgā, 1958. g. 7.-13. dec., rīkoto Latgales kultūras nedēļu. Tanī latgaļiem bija parādīts sevišķs gods un uzmanība. Vispirms sarkanie Rīgas kungji un Kremļa pazemīgie sulaiņi bija tik žēlīgi pret nabaga latgaļiem, ka tiem atļāva pat padanot Rīgas teātros un nodziedāt dažas tautas dziesmas. Bet galvenais, ko latgaļi šai kultūras nedēļā dabūja zināt, bija viņu kultūras "autentiska" interpretācija (izskaidrojums). To viņiem lika iegaumēt nevis kāds vienkāršs mirstīgais, bet gan pats LKSR kultūras ministrs V. Kalpiņš, kuņķš, sagatavodams sabiedrisko domu lielo notikumu pareizai izpratnei, 26. novembrī veltīja speciālu runu kultūras nedēļai. Savā runā viņš pastāstīja par lieliem un svarīgiem komunistu nolūkiem attiecībā uz Latgali. Viņš uzsvēra, ka kultūras nedēļas rīkotāju mērķis ir likvidēt Latgales "smagās pagātnes mantojumu", kādu tai sagādāja valdošā katoļcisma kundzība un pašmāju buržuāzija, neļaudama Latgalei tikt līdzī pārējiem Latvijas apgabaliem vispārējās attīstības ziņā. "Mums jāvērsē par labu tas, kas ilgu gadu darījis pār Latgales kultūrai un jālikvidē pēdējās tumsības un māpticības atliekas." - Tā V. Kalpiņš teica par kultūras nedēļu. Tikai viņš piemirsa paskaidrot, kāpēc "draudzīgā krievu tauta ar saviem cariem priekšgalā, tik dīvaini izturējās pret latgaļiem, ka neļāva tiem pat iegūt ģimnazijas izglītību, pa to laiku, kad pārējo novadu latviešiem, kas atradās vācu kultūras iespaidā, tādu ierobežojumu nebija.

No Kalpiņa runas par Latgales tumsonību un māpticību ir skaidrs, ka tumsonība ir viss tas, ko valdība neļauj rādīt, proti, valoda, ticība un Latgales rakstniecība, kas balstās uz šīm parādībām. Tam visam jādara gals. Jāveicina īstā Latgales kultūra, kuņķas būtiskā īpatnība ir keramika un tautas tērpi. Turpretim tumsonības un māpticības apkaņošanai uz Latgali brauks aģitatoru grupas un kumēdiņu rādītāji. Tie latgaļiem stāstīs, ka tas, ko viņi līdz šim augsti vērtēja, resp., viņu ticība un valoda ir novecojis un izsmiekla vērts aizspriedums, kas bez žēlastības jāizskauž. - Tāds būtu, papildināts ar dažiem "piemirstiem sīkumiem", Kalpiņa runas saturs. - Nevar neminēt arī to, cik "izcilu" dāvanu, šis Rīgas Kalpiņš ir apsolījis dāvēt Latgales kulturālo vērtību pūram, sacīdams, ka visā drīzumā Daugavpils teātrī līdzās krievu trupai drīkstēsot darboties arī latviešu trupa.

Par šo kultūras nedēļu savā laikā ļoti bargu un dziļi pamatotu kritiku-protestu pasacīja latgaļu organizācijas trimdā savos raidījumos uz dzimteni no Madrides. Zīmīgs ir šīs kritikas pēdējais teikums, kuņķš skan šādi: "Latgale, neatpe-

Rīgas policijas un demonstrantu cīņas ar melnām beretēm un Interfronti Ed. Keiša skatījumā.
Viņi tur spēlējas kā mūsu bērni šajā pusē.

nieki, kas likvidējami. To es dzirdēju no Bērijas un citiem. Tas attiecas uz laiku, sākot ar 1938. un beidzot ar 1950. gadu."

Mairanovskis tālāk: "Man nekad neteica, kāpēc kāda no personām bija jānonāvē. Pat vārdus man nepateica." Viņš nāvējis cilvēkus ne tikai slepenajā laboratorijā, bet arī ārpusē, pat citās padomijas vietās un neatceras, cik cilvēkus viņš nonāvējis. Laikam, skaits nav viņam līcis svarīgs. Taču ir drošs, ka likvidējis dučiem upu: "Man izkārtoja satikšanos slepenās adresēs ar personām, kas bija nonāvējamas, un tur es pieliku indi viņu ēdienam vai dzērieniem maltītēs jeb iedzeršanās. Kādreiz kādu personu, vispirms, noveda nesamaņā un tad nonāvēja ar injekciju. Es nevaru akurāti pateikt, cik cilvēkus es nonāvēju, bet vismaz vairākus dučus. Es nezinu viņu vārdus. Es nezinu, ko viņi bija nodarījuši."

Virsslepkavam ārsta un profesora grādi.

Jautājums: "Vai tas nozīme, ka jums pietika ar Bērijas un Merkulova instrukcijām, lai kādu nonāvētu, ka jūs nekad nejautājāt, kāpēc tas darāms?"

Atbilde: "Jā, man pietika ar instrukcijām. Es neprasīju iemeslus un izpildīju tās bez ierunām."

Jautājums: Kur jūs nāvējāt cilvēkus?"

Atbilde: "Maskavā, Uļjanovskā, Saratovā un Aizkarpatu Ukrainā."

Apsūdzībā tālāk teikts: "Maldinot Pārbaudes komiteju, Bērijas vietnieks Merkulovs izgādāja medicīnas doktora grādu noziedzniekam Mairanovskim. Vēl vairāk - Merkulovs apsolīja Mairanovskim Staļina Prēmiju, ja viņa mežonīgie eksperimenti beigsies ar panākumiem."

Maskavas Ziņām nav izdevies sadzīt veiksmīgā slepkavas pēdas. Tām ir izdevies noskaidrot, ka Grigoram Moisejevičam Mairanovskim patiešām ir oficiāli piešķirts doktora grāds medicīnā (1943. 27. 2.) un profesora titulis. Grāds un

profesūra viņam bijusi līdz 1962. g. 13. novembrim, kad tam abi atņēmti.

Komentējot šausminošo staļinisma lappusi, MZ jautā: "Cik daudz līdzīgu lappušu paliek nelasītas? Cik daudz noziegumu, kas ir jau atklāti slepenās izmeklēšanās, arvien vēl glabājas rūpīgi sargātos slepenos arhīvos?"

"Tā ir mūsu vēsture," nobeidz MZ, "nevis 'kompetento orgānu' (t. i., politiskās policijas, V. S.) vēsture. Tādēļ šo vēsturi ir jādara mums zināmu. Mēs uzskatām, ka Bērijas apsūdzības Slepenā akts ir jāpublicē visā pilnībā, lai tādas lietas nekad vairs nevarētu atkārtoties."

Ir labi, ka Maskavā iznākoša krievu avīze pieprasa skaidras ziņas par zvērīgajiem noziegumiem, ko krievu tautas vārdā un arī pret pašiem krieviem pastrādāja visādi bērijas, merkulovi, mairanovski un tiem līdzīgi necilvēki.

V. Š.

- Rakstnieks Dz. Sodums apgalvo, ka viņa Lāčplēša tēlam spēks slēpja acīs.
- Nekā nebija, pats redzi, kur.

Ed. K.

MELI

Un atkal—nekaunīga melošana.

Tomēr: vai citu ko gaidījām?

Lapas vidū no dzimtenes saņemtas pirmsreferenduma Interfrontes lapiņas faksimils (oriģināls 'ieskanēts' šeit tieši, ne līmēts). Kā paziņa saka: "Šī tādās 'dāvaniņas' Interfronte liek pastkastītēs tikai pa naktīm." Protams. Un—saprotami.

Vispirms jau—paskats. Re, ābečniekam priekšā viss nosvītrots un paskaidrots, pat ar lielākiem burtiem, tā, lai nozīme būtu nepārprotama: 'Nē' ir vienīgā pareizā atbilde. 'Nē', vot, nodrošinās ceļu 'uz jaunu PSR savienību' (kuru grib tikai kompartija ar Gorbiju priekšgalā); uz 'sociālu aizstāvību' (gan ne pret armiju un čeku); uz 'pilsonisko mieru' (ar bruņotām patruļām ielās); un uz 'socialistiskās izveles saglabāšanu' (resp., iespēju kompartijas atliekām vēl pretoties demokrātiski ievēlētām valdībām). Kā savu varaskāri un privilēģiju aizstāvēšanu aparāčiki varēja vēl 'pozitīvāk' ietērpt? Ne jau ar patiesību! Domājotam cilvēkam atliek tikai noskurināties.

Tādiem mēsliem papīra netrūkst, kamēr Latviešu fondam jāziedo nauda, lai Latvijā varētu iespiest bērnu grāmatas!

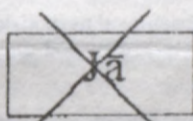
Mēs jau zinām, ka šai melu lapai nekādas nozīmes nebija: tagad visas trīs Baltijas valstis nobalsojušas par neatkarību—Latvijas iedzīvotāji (87.57% piedaloties) ar 73.68% 'Jā', 24.7% 'Nē', bet tikai 1.64% nederīgām 'protesta' zīmēm. Nebija pārsteigums, ka balti ar lielu vairākumu teica 'Jā'. Nepārsteidza izpostīto lauku 85.9% 'Jā' salīdzinājumā ar pilsētu 62.12% un Rīgas 60.69%. Bet plauka šīs lapiņas autoriem bija tas krievu un ukraiņu skaits, kas noraidīja kailu propagandu un piebiedrojās latviešiem. Visos balsošanas iecirkņos bija absolūts 'Jā' vairākums un zemākais (51.29%) Daugavpili, kur dzīvo tikai 13% latviešu.

Tas nozīmē, ka meliem bankrota un haosa vidē tomēr ir īsas kājas. Tas nozīmē, ka vismaz trīs republikās vairākums netic novalkātiem lozungiem un neliek ceļus uz kaut kādu PSRS 'atjaunošanu'—it īpaši skatoties uz 'stūrmaņu' brutālo rīcību pēdējā laikā. Drīzāk, iespējas uz labāku dzīvi saredzamas izkārtojamos un darbā uz vietas, nost ar 'centra' žņaugiem un prasībām. Kompartija un aparāčiki parāda lieku reizi, ka viņiem ideju nav, ka viņi ir *opozīcija* visām loģiskām, praktiskām maiņām, ka grasās turēties pie varas ar jaukšanu un graušanu, jo citu nemāk.

ZINI:

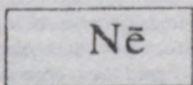
1991. gada 3. martā
republikāniskā aptaujā:

"VAI JŪS ESAT PAR DEMOKRĀTISKU UN VALSTISKI NEATKARĪGU LATVIJAS REPUBLIKU?"

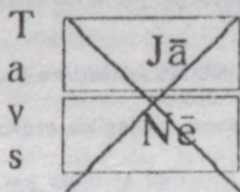
Tavs "Jā" ir ceļš uz -

SAKARU SARAUŠANU AR PSRS
BEGLU RAŠANOS
BEZDARBU
PILSONISKIEM KONFLIKTIEM

Tavs "Nē" ir ceļš uz -

JAUNU PSR SAVIENĪBU
SOCIĀLO AIZSTĀVĪBU
PILSONISKO MIERU
SOCIĀLISTISKĀS IZVELES SAGLABĀŠANU

IR PROTESTS PRET SVĒTO
JĒDZIENU "DEMOKRĀTIJA" UN
"NEATKARĪBA" IESAISTĪŠANU
LIEKULĪGAJĀ SPĒLĒ

Vēl labāk, ja abas izveles stribo: tas, vot, ir 'protests'. Latvijas republikas valdības 'liekulīgā spēlē' nedrīkst 'iesaistīt svētos jēdzienus 'demokrātija' un 'neatkarība'. Prātīp, nāc mājās! No kura laika neatkarība un demokrātija 'svēta' kompartijai? Armijai? Čekai? Neapvainojiet pilsoņu inteliģenci!

Un 'Jā' izvēle—tā jau pavisam negatīva! Saraus saites ar PSRS (kuras baltieši nekad nav gribējuši—bet arī tās, kuras migrantiem svarīgas), radīsies bēgļi (kas varēs braukt mājās, Baltiju izmantojuši un piesārņojuši), būs bezdarbs (tāpat, kā visur, bet it īpaši tiem, kas neprot latviski runāt), un gaidāmi 'pilsoniski konflikti' (pēc melno berešu modes, bandītu atriebības stilā). Krass propagandas gājiens: viss 'viņu' netīrs, bīstams, draudīgs, esošā ārdošs; viss 'mūsu' daiļš un daudzsološs, statuskvo un vēl labāks. Cilvēku muļķošana, baidīšana it kā nekāds 'glasnosts' nebūtu bijis. Tad vēl—smagi brīdinājumi televīzijā: 'draud pilsoņu karš'. (Hei, kam 'draud' tie, kas prasa brīvību, stāv rindās pie tukšiem veikaliem?) Pāris eksplozijas—un tad šāda lapiņa.

Kā ies Gorbija referendumā? Varbūt ne tik spoži, kā iecerēts—ja šmukšana nav labi organizēta. Un tādi darbiņi iet uzpriekšu 'plānveidīgi': igauņu televīzija ziņo (BALT-L novilkums), ka uz Lietuvu (droši vien turienes 'glābšanas komitejai') nosūtītas divarpus miljoni balsošanas zīmju. Acīmredzot, republikā, kura tieši nemaz Gorbija referendumā nepiedalās, vietējās kompartijas atliekas un militaristi gatavojas pa vecai modei 'balsot agri un atkārtoti'. Ja jau dogma paredz 'komūnisma galīgo uzvaru', tad likumsakarīgi jānodrošina tās nākšanu, par metodēm vienalga. Ja neievēlēts vadonis grib diktēt, tad jāizkārto viņam attaisnojumi—resp., jāparāda 'tautu griba'.

No jēlākās lapiņas izgudrotāja līdz pašai 'spiceī' un pa starpu vagaru aprindās—viscauri valda izmisums un apziņa, ka spēlīte ir beigu posmā. Šī dārgā, skumjā izrāde nav izturējusi kritiku.

Juris Mazutis

1991.g. 13. martā

Sabiedriskam darbiniekam diena nekad nebeidzās.

Sadalīti goda laureāti ir labāk kā nekas.

Ar skatīšanos ir mušu neaizdzīsi.

Ma, I WANNA
POCKET-MONEY

Spilgts talants laužās uz āru agri.

Dievs gan dod, bet pašam jānes mājās.

/ Turpinājums nākamajā numurā. /

Nolikums par Aizsargu organizāciju

Aizsargu organizācija

1. Aizsargu organizācija ir brīvprātīga, patriotiska organizācija ar juridiskas personas tiesībām.

2. Aizsargu organizācija pastāv Latvijas komitejas Iekšlietu komisijas pakļautībā. Pēc LR deokupācijas par Aizsargu organizācijas statusu lemj Latvijas Saeima LR 1922. gada Satversmē paredzētajā kārtībā.

3. Aizsargu organizācija darbojas, pamatojoties uz šo nolikumu, 1919. gada Noteikumiem, 1936. gada Likumu, 1938. gada Noteikumiem par Aizsargu organizāciju, balstoties uz J.R. 1922. gada Satversmi un valsts likumdošanu. Visas pieļautās atkāpes no LR pastāvošās likumdošanas, šajā Nolikumā veiktas, ievērojot LR pašreizējo (okupētas valsts) statusu.

4. Aizsargu organizācija ir neatkarīga no visām politiskajām partijām un organizācijām. Aizsargu organizācijai un tās dalībniekiem aizliegts organizācijas vārdu lietot kādu atsevišķu politisko partiju vai organizāciju darbos, kā arī propagandas, aģitācijas u.tml. nolūkos.

5. Aizsargu organizācijas darbība, ievērojot demokrātiskās iekārtas pamatus un tiesību prioritāti, pakārtota vienīgi Latvijas kā nacionālas valsts atjaunošanai, tautas interešu aizstāvēšanai un miera, kārtības un drošības uzturēšanai valstī.

Organizācijas uzdevumi

Aizsargu organizācija:

1. Palīdz uzturēt valstī mieru, kārtību un drošību saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmi un starptautiskajiem likumiem, kā arī palīdz iedzīvotājiem stihisku nelaimju gadījumos.

2. Apvieno dalībniekus vienībās valsts aizsardzības, sporta un kultūras darbam.

Piezīme. Pirms nav panākta attiecīga starptautiska vienošanās un ievērojot Latvijas kā okupētas valsts statusu, Aizsargu organizācija atturas no jebkādam militārām darbībām.

Organizācijas dalībnieki

1. Aizsargu organizācijā uzņem brīvprātīgi pieteikušos, nacionāli noskņotus un valstiski uzticamus LR pilsoņus, kuri pēc savām morālajām un fiziskajām īpašībām var pildīt aizsarga pienākumus.

2. Atkarībā no vecuma un veselības stāvokļa aizsargi iedalās:

- 1) ierindas,
- 2) ārrindas.

3. Saimnieciskā, kultūras un sanitārā darba veikšanai un atvieglošanai Aizsargu organizācijā var uzņemt sievietes, kuras sauc par aizsardzēm.

4. Fiziskās un patriotiskās audzināšanas sekmēšanai Aizsargu organizācijas atsevišķās vienībās pastāv jaunsargu un jaunsardžu pulciņi, kuros var uzņemt pilsoņus un pilsones, ne jaunākus par 14 gadiem.

5. Aizsargu organizācijā nevar sastāvēt personas:

1) kuras sabiedriskā dzīves veida vai morālisku īpašību dēļ neatbilst Aizsargu organizācijas garam;

2) rīcības nespējīgi pilsoņi;

3) kuras sastāv ārstnieciskā uzskaitē par alkoholisko dzērienu vai narkotisko vielu lietošanu.

6. Pēc uzņemšanas Aizsargu organizācijā aizsargi un aizsardzes dod un paraksta svinīgu solījumu:

Aizsargu zvērests

Es, Aizsargu organizācijas aizsargs (-dze), apzinādamies atbildību savas Tēvzemes Latvijas priekšā, apsolos un zvēru, netaupot savus spēkus un dzīvību, atjaunot Latvijas Republikas valsti un sargāt tās neatkarību pret visiem, kas to apdraud, būt vienmēr uzticīgs Aizsargu organizācijai un Latvijas valsts likumīgai valdībai, izpildot pēc labākās sirdsapziņas savus pienākumus saskaņā ar LR 1922. gada Satversmi un likumiem, bez ierunām padoties organizācijas iekārto, noteikumiem, disciplīnai un paklaustīt saviem likumīgajiem priekšniekiem.

7. Katrs aizsargs un aizsardze var izstāties no organizācijas pēc savas vēlēšanās.

8. Aizsargu organizācijai ir savas atšķirības zīmes.

Dalībnieku pienākumi un tiesības

1. Katram aizsargam, izkopjot sevi valstisku apziņu, militāru sabiedrisku disciplīnu, izmaiņas un spēku, jāveicina organizācijas mērķu sasniegšana.

2. Katram Aizsargu organizācijas dalībniekam jāzina un jāpilda organizācijas likumi, instrukcijas un noteikumi.

3. Ikviens Aizsargu organizācijas dalībnieks ir materiāli atbildīgs par viņam uzticēto mantu un līdzekļiem.

Organizācijas uzbūve

1. Aizsargu organizācija sadalās pulkos. Pulks ir administratīvi saimnieciska vienība. Katrs apriņķis vai noteikta apriņķa daļa teritoriāli atbilst vienam aizsargu pulkam.

2. Aizsargu organizācija brīvprātīgi atzīst par savu augstāko vadību LR Pilsoņu Kongresu un Latvijas Komiteju, kas:

1) dod vadošus norādījumus Aizsargu organizācijas izveidošanā, darbā un pārvaldē;

2) apstiprina Aizsargu organizācijas štāba priekšnieku;

3) Aizsargu organizācijas štāba priekšnieks ir atbildīgais Aizsargu organizācijas vadītājs un pārzinātājs, kas pakļauts tieši Iekšlietu komisijas priekšsēdētājam, kas apstiprina pulka komandierus un atļauj formēt jaunus pulkus. Aizsargu štābs sastāv no teritoriālo pulku komandieriem.

Organizācijas tiesības

1. Iegūt un pārvaldīt kustamu un nekustamu īpašumu, saņemt dāvinājumus un novēlījumus, slēgt līgumus un darījumus, uzņemties pienākumus un saistības.

2. Izdot laikrakstus, žurnālus, grāmatas un citus drukas darbus.

3. Rīkot priekšlasījumus, izrādes, ekskursijas un sacīkstes.

4. Rīkot naudas un mantu loterijas un ziedojumu vākšanu.

5. Uzturēt saviem mērķiem atbilstošas darbnīcas.

Organizācijas līdzekļi

Aizsargu organizācijas līdzekļi sastāv no:

1) organizācijas dalībniekiem uzliktiem maksājumiem;

2) ieņēmumiem no ziedojumiem naudā un mantā;

3) ieņēmumiem no organizācijas vai tās vienību uzņēmumiem, izrīkojumiem, loterijām, aizņēmumiem;

4) citiem likumīgi atļautiem ieņēmumiem.

Pieņemts Latvijas Komitejā

19.05.90.

SHIELD

Conclusions of the Independent Military Experts of the Public Organisation "Shield" on the Events in Vilnius, January 11-13, 1991:

At the invitation of the State Commission of the Republic of Lithuania created to investigate the events of January 11-13, 1991 (Chairman, Prime Minister G. Vagnorius), a commission of independent military experts, including a captain of the first rank in the reserves of the USSR Army, A. Yevstigneyev (Commission Chairman, People's Deputy of the RSFSR, Ph.D. in Engineering); a lieutenant-colonel in the reserves of the USSR Army, I. V. Bychkov; a colonel of the USSR Army, S. M. Kudinov (People's Deputy of the RSFSR); a captain of the second rank in the reserves of the USSR Army, G. M. Melkov (Doctor of Law, Professor of Law); and a major in the reserves of the USSR Army, N. M. Moskovchenko, conducted the following investigation from February 3 to 12, 1991:

- a) studied documents made available to the commission, reviewed three video films of the events of January 11-13, studied the tapes of radio intercepts of conversations of the military, studied the documents and conclusions of legal-medical experts, as well as the notes and affidavits of medical and auxiliary personnel in hospitals and the morgue, and reviewed statements given to the press by various government, military, Party, and public officials, and other relevant documents;
- b) held detailed discussions with members of the Government of the Republic of Lithuania, members of the Lithuanian Procuracy (prosecuting authorities), with heads of departments, and other officials;
- c) had meetings and detailed discussions with members of the Communist Party of Lithuania (Secretary of the CPL Central Committee Jarmalavichus—the main contact for the CPL and the National Salvation Committee; Secretary of the CPL Central Committee General Naudziunas and a member of the National Salvation Committee according TASS reports in "Izvestia"; Secretary of the CPL City Committee Khadunkin; member of the CPL Central Committee Shurupov; and others); with the [Soviet] Procurator General of the "Lithuanian SSR" Petrauskas; with a representative of the USSR KGB, Rukshenas; and with managers of the Vilnius radio factory;
- d) had discussions with the vice chairmen of the Democratic Labor Party, V. Gerzhonas and V. Beriozovas;
- e) had meetings and discussions with soldiers and officers of the Vilnius garrison and their family members, and with Vilnius residents of various ages and ethnic backgrounds; and
- f) had a telephone discussion with the military commander of the Vilnius garrison, Major-General Uskhopchik, who refused to have an official meeting, saying that he did not recognize the Government of the Republic of Lithuania, and stated "your official mission means nothing to me."

The Military Commander of the Vilnius garrison, Colonel Belous, refused to meet, maintaining that all available documents had already been handed over to the investigator.

The head of the garrison's political department, Colonel Smokarev, refused to have a meeting. Repeated attempts to establish contact with him and others were fruitless.

A discussion with the head of the political department of the Military Commissariat for the Republic of Lithuania, Lieutenant-Colonel Golubev, was held, in which he asserted that he did not recognize the Government and the laws of the Republic of Lithuania.

President Landsbergis and Prime Minister Vagnorius received the commission members.

Conclusions and Recommendations

On the basis of the investigation, the Independent Military Experts arrived at the following conclusions:

1. On January 11-13, in Vilnius, an attempt was made to stage a coup d'etat with the aid of armed forces, internal troops of the USSR Ministry of Internal Affairs and of the KGB with the aim of restoring the political power of the CPSU as represented by its constituent part—the CPL. The USSR President cannot claim ignorance of the planned joint actions by the Soviet Armed Forces, internal troops of the USSR Ministry of Internal Affairs and of the USSR KGB. Such actions could not be carried out without his personal permission.
2. The participation of USSR military units in the coup d'etat had been planned, coordinated and approved by the Centre.
3. The organiser of the coup d'etat was the CPL Central Committee.
4. For carrying out its designs, the CPL Central Committee established the so-called "National Salvation Committee" whose membership and leaders are being kept in secrecy so that in the event of failure they could evade responsibility. Secretary of the CPL Central Committee Jarmalavichus, authorised to maintain contact between the National Salvation Committee and the Vilnius garrison, is the only officially known person linked to the National Salvation Committee.

The Independent Military Experts consider that the following persons constituted the nucleus of the National Salvation Committee: first secretary of the CPL CC Burokevichus, Secretary of the CPL CC Jarmalavichus, Secretary of the CPL Major-General Naudziunas, head of the department of the CPL CC and colonel in the reserves of the the USSR Army Shurupov, First Secretary of the Vilnius City Committee of the CPL Lazutka, Second Secretary of the Vilnius City Committee of the CPL Khadunkin, Secretary of the CPL primary organisation of the Vilnius radio factory Dostal, and military commander of the Vilnius garrison Major-General Uskhopchik.

5. The National Salvation Committee and the CPL had counted on the support of the people dissatisfied with deteriorating living conditions, as well as the Russian-speaking population and the military whose rights had been curtailed by certain laws of the Republic of Lithuania. With this aim in view, members of the CPL had carried out deliberate agitation and ideological propaganda. Political bodies and CPSU organisations had carried out analogous propaganda in military units and among family members of the military. In this way an atmosphere of ill-will and animosity was artificially created between the native population and the army. At the present time the Government of the Republic of Lithuania is using all its energies to improve relations with the army units stationed on the territory of the Republic, and to normalise the situation. However, military commanders categorically refuse to establish contact.

6. Convinced of its victory and impunity, the National Salvation Committee, relying upon military units of the Vilnius garrison and units of the USSR Ministry of Internal Affairs and the KGB sent to Lithuania by the Centre, attempted to stage a coup

d'etat, which caused great casualties among civilians and significant material damage.

7. There is no evidence to indicate the usage of arms on the part of civilians and guards of public buildings. Shots were fired only by the military. As a result, 13 persons were killed and 604 injured. All the victims were civilians. Among 13 killed was a lieutenant of the USSR KGB who was accidentally wounded by his own men and died because the military did not render him timely qualified medical aid.

8. The military used 5.45 calibre dum-dum bullets that greatly increase the sufferings of the wounded and are banned under international conventions.

9. The coup d'etat was aborted by the people of Lithuania who rose in defense of their lawfully elected government. The results of the population poll held on February 9, 1991 emphatically and convincingly testified to the choice of the people of the Republic of Lithuania.

10. Responsible for the attempt to stage the coup d'etat, and for the numerous victims and material damage are:

- 1) The USSR President who failed to perform his constitutional duty;
- 2) Minister of Defense Yazov, Minister of Internal Affairs Pugo, and Chairman of the USSR KGB Kryuchkov who gave permission to use the military forces under their command in pursuing anti-constitutional, criminal goals;
- 3) Deputy Minister of Defense Colonel-General Achalov, military commander of the Vilnius garrison Major-General Uskhopchik, regiment commander of the Paratroop Forces Colonel Kustriuk, regiment commander of the 107th Motorised Rifle Division Colonel Astakhov, who directed the actions of the troops under their command in carrying out the criminal designs of the National Salvation Committee and CPL Central Committee;
- 4) Soldiers, sergeants and officers who shot at civilians.

11. The USSR President, the USSR Ministry of Defense, the USSR Ministry of Internal Affairs, the USSR KGB and the CPL are responsible for the material damage caused to the Republic of Lithuania, its state institutions, as well as to legal and natural persons of the Republic.

12. The National Salvation Committee is an unconstitutional, criminal organisation, the activities of which must be banned, and proceedings must be instituted against its members for having committed an especially grave crime against the state.

13. Taking into account direct contact between the members of the National Salvation Committee and the CPL in carrying out the coup d'etat, the activity of the CPL must be suspended until the end of the investigation.

14. Central newspapers, radio and Central Television gave a biased interpretation of the January 11-13 events in Vilnius, adhering to the stand of the CPSU and CPL.

15. It would be expedient to repeal the laws restricting the rights of the Russian-speaking population, of the military and their family members.

16. Taking into account the current political situation, when the laws of the USSR are not being enforced on the territory of the Republic of Lithuania, whereas the laws adopted by the legislative body of the Republic run counter to the laws of the USSR, it is necessary to work out a special provisional legal document protecting the rights, honour, dignity and property of the military and their family members until an appropriate agreement between the USSR and the Republic of Lithuania is concluded.

17. For the coordination of efforts between republics aimed at protecting their sovereignty, political and economic independence from the dictate of the Centre, and for the coordination of joint actions in

situations analogous to the January 11-13 events in Lithuania, horizontal agreements between the republics enabling them to resist this dictate should be concluded.

18. In order to maintain state sovereignty and to enforce law and order, it is necessary to form national guard units in the republics.

19. Supreme Councils of the republics must adopt legislation defining the notion of a "criminal order" and establishing that legal proceedings may be instituted for executing such an order.

20. The events in Vilnius rank with other cases when the Soviet Army was used against its own people: in Novochoerkask in 1962, in Tbilisi in 1989, in Baku in 1990.

21. The events of January 11-13 are not related to any international conflicts and are of a purely political character.

The events showed that:

—the Party leadership is striving to turn the Soviet Army into a hostage of its criminal political designs and its soldiers—into mindless and submissive executors;

—depoliticisation of the Armed Forces, the Ministry of Internal Affairs, and the KGB of the USSR is an objective necessity and must be carried out without delay;

—all nationalities are equally endangered by the plot hatched by the party and military leadership who are striving to retain power by all possible means, impudently violating laws and condemning peoples to poverty, hunger and death.

The Independent Military Experts deem it their duty to bring these Conclusions to the notice of People's Deputies of the USSR and of the RSFSR, other republics and the world community, governments of foreign states and the United Nations Organisation.

Independent Military Experts

Captain of the 1st rank in the reserves
A. Yevstigneyev of the Army of the USSR,
Ph.D. in Engineering, People's Deputy

Lieutenant-colonel in the reserves
I. Bychkov of the USSR Army

Colonel
S. Kudinov, People's Deputy

Captain of the 2nd rank in the reserves
G. Melkov, Doctor of Law, Professor of Law

Major in the reserves
N. Moskovchenko of the USSR Army

February 11, 1991
Vilnius
Republic of Lithuania

Amber Way BBS February 18, 1991
Information Office "Aitvaras"
Vilnius, Lithuania

Downloaded by Bait-L, Ottawa.

Postscript: After presenting these findings to the Supreme Council of the Republic of Lithuania, "Shield" members A. Yevstigneyev, I. Bychkov and G. Melkov were arrested by KGB and Interior Ministry agents on trumped-up weapons and drug charges. Meanwhile Soviet Interior Minister Pugo complains his investigation of the Vilnius massacre is running into 'difficulties' because 'Lithuanian authorities are not providing evidence.' (11)

PĒDĒJĀ LAIKA ZĪMES.

Atbildot uz J. Purviņa Jurjāna rakstu (MLB Z. janv.), jāsaka, ka esmu tikai centusies izsekot Jaunajā derībā tiem tekstiem, kur ir runa par sievietēm kā sludinātājām, sākot ar 1. v. Kor. 14:34 "...kā arī bauslība nosaka."

Ap. Pāvils v. galatiešiem 3:23-28 par bauslības noteikumiem paskaidro: "Pirms nāca ticība, mēs bijām turēti ieslēgti bauslības važās... Bauslība līdz Kristum ir bijusi mūsu audzinātāja. Bet kad ticība nākusi, audzinātājai nav vairs varas pār mums. Jūs visi, kas esat kristīti Kristus vārdā, esat tērpušies Kristū... tur nav ne vīrieša nedz sievietes, jo jūs visi esat viens Kristū Jēzū."

Un Ap. d. 2:17,18 redzam, ka Dievs dod Sava Svētā gara Spēku arī sievietēm, lai tās spētu sludināt Dieva Vārdu. -

J. P. J. jautā: "Kāpēc Jēzus pirmajos mācekļos neesot sievietes?" -

Sākumā sludināt Dieva vārdu bija vīrieša pienākums. Bet ir atņemts Dieva nosacījums, ka katrā ģimenē vīriešu kārtas pirmdzimtais lai būtu Dievam svētīts un Dieva Vārda sludinātājs. Ja tā būtu, tad nebūtu vajadzība, lai sievietes sludina. Bet šī ir arī viena no pēdējā laika zīmēm, ka Dievs aicina arī sievietes savā darbā: "Tas notiks pēdējās dienās," saka Dievs, "Es izliešu no Sava Gara pār visu miesu... arī pār saviem kalpiem un savām kalponēm. Es tanīs dienās izliešu no Sava Gara un tie sludinās pravieša mēlēm." Ap. d. 2:17,18.

Visa pasaule ir dziļas tumsas pilna. Nekristīgās reliģijas strauji vairojas un kristīgi ir bezgala tālu no Jēzus Kristus pavēles piepildījuma: "Dariet par Maniem mācekļiem visus ļaudis!" Un pat mūsu dzimtenē ir radušās jaunas, senāk Latvijā nepazītas nekristīgas grupas, kā Hare Krišņas un citi, un ļaudis, īstās mācības nezināšanas dēļ, pievienojas Hare Krišņas godāšanā...

Vai tad nebūtu jāpriecājas par katru, kuŗu Dievs ir uzrunājis, vai tas ir vīrietis vai sieviete, un aicina savā darbā, lai sludinātu Jēzu Kristu un Viņa nesto mīlestības mācību un rādītu īsto ceļu, īstās patiesības un dzīvības ceļu?!

Neizprotams ir J. P. J. teiktais: "Ne Kristus, ne Viņa mācekļi nestaigāja, glābdami dvēseles".

Tad jājautā: kāpēc Dievs sūtīja Jēzu pasaulē? - Jāpa 1 v. 4:14.: "Mēs esam redzējuši un apliecinām, ka Tēvs ir sūtījis savu Dēlu par pasaules glābēju." - Un mācekļus aicinot, Jēzus saka: "Nāciet Man līdz, Es jūs darīšu par cilvēku zvejniekiem." Tas ir, cilvēku dvēseļu zvejniekiem.

Jēzus nāca pasaulē tieši tādēļ, lai glābtu cilvēku dvēseles un savu dzīvību atdeva par cilvēku dvēselēm. Nest pestīšanas vēsti ikvienai dvēselei, pasludināt evaņģēliju visai pasaulei, bija Jēzus mācekļu galvenais uzdevums. "Tie izgāja un mācīja visās malās un Tas Kungs tiem darbā palīdzēja un vārdu apstiprināja ar līdzējošām zīmēm." M. 16: 20. Dziedināšana ir līdzdota zīme sludināšanai, lai cilvēki spētu ticēt sludinātam vārdam, jo arī toreiz, tāpat kā tagad, daudz ir neticīgo Tomu, ja zīmes un brīnumus neredz, tad nespēj ticēt. -

Kas attiecas uz to, kuŗu Dievs atzīs un kuŗu atmetīs, nedrīkstam aizmirst, ka Dievs zina arī ikviena cilvēka patiesās domas un pazīst ikviena cilvēka sirdi, vai tas ar patiesu sirdi cenšas sludināt un vairot Tā Kunga godu un darboties savam tuvākam par svētību vai nopūlās vairot savu godu, celt savu vārdu un savu "es".

T. Vālēna, ASV.

JUBILEJA.

1991. gada 24. janvārī Montrealas latviešu pensionāru apvienība atzīmēja samērā retu jubileju Jānim Hūnam, kas 31. janvārī piedzīvoja savu 95. gadu dzimšanas dienu.

Kā jau parasti tādos gadījumos, bija ziedu v. l. un sumiņājumi no vairākiem draugiem. Pats jubilārs nospēlēja uz klavierēm 2 mūzikas gabalus.

Agrākās apaļo skaitļu jubilejās Agrumu Pēteris daudz rakstījis par Jāņa Hūna dzīvi, tāpēc šoreiz

pakavēsīties pie viņa dzīves filozofijas - Jānim vēl šodien mūzika ir viņa dzīves saturs. Viņš ilgu laiku pavada spēlējot gan klavieres, gan ērģeles. Pēc viņa domām, mūzika padarot viņu jaunāku.

Jānim interesē viss, kas notiek pasaulē un pašu pilsētā. Viņš regulāri apmeklē visus latviešu saietus, dievkalpojumus baznīcā. Ir vajadzīgs sevišķs iemesls, lai viņš tos neapmeklētu.

Viņš regulāri pāris reizes nedēļā brauc ar pilsētas satiksmes līdzekļiem uz pilsētu, lai apskatītu veikalus, apmeklētu gleznu izstādes un visu citu, kas saista viņa interesi. Pēc šādas pastaigas Jānis labprāt apmeklē kādu restorānu. Viņam ir laba apetīte un ir pārliecināts, ka visi ēdieni, kas ir garšīgi, ir veselīgi. Visu mūžu Jānis ir mīlojies ar saldu, saldu kafiju, speķi ar olām, sviestā ceptām pankūkām, kartupeļiem cūku tauku mērcē.

Pēc Jāņa domām, neviens ilgi nedzīvos, sekot arstu ieteiktai diētai. Augļus Jānis nogaršo tikai šad un tad, bet tie pie viņa nestāv lielā cieņā.

Jānis cītīgi seko pasaules politikai, bet tai neuzticas, jo katra valsts darbojas tikai savās interesēs.

Jānis ir ļoti dievbijīgs un paļaujas uz Dieva grību. Ja tas būs Dieva prāts, tad sagaidīs arī savu 96. dzimšanas dienu.

Un to mēs, visi pensionāru apvienības biedri, viņam no sirds novēlam.

A. A.

PALĪDZIET, GLĀBJIET!

No Valmieras saņemta ziņa, ka ar akūtu limfoblastisko leikozī saslīmī mūsu radnieks, 13 g. vecais Jānis Zālītis. Viņa dzīvību glābt var vienīgi ārstēšanās ASV, kas prasa milzu līdzekļus.

Ja ikviens, kas izlasa šo aicinājumu, ziedotu kaut vai \$ 5.-, palīdzība būtu iespējama. Laika atļicis maz. Palīdziet!

Ziedojumus iemaksājams Jāņa Zālīša fondā, c/o MERCYLIFT, 4146 N. Elston Ave., Chicago, IL 60618, U. S. A.

ILZE UN GUNDARS ŠĪMAŅI,
Čikāgā.

Līdzam grasi! Šī atzīme virs nosūtītāja adreses nozīmē, ka neesat samaksājuši abonementu.

LATVIJAS FILMAS IZRĀDĒ.

Noskatīties filmu VILKAČU MANTINIECE un satikties ar tās režisoru Gunāru Cilinski, svētdien, 10. martā, bija sanācis kupls ļaužu pulks (apaļš simts, izpārdotā zālē - red.).

To var saprast. Ilonas Leimanes grāmata toreiz Latvijā (1943. gadā) uzreiz ieguva lielu ievērību, daudziem ļoti patika. Daudziem tā iespiedusies atmiņā uz visiem laikiem ar savu īpatnējo vidi, ar gaisotni, ar krāšņo valodu, ar spilgtiem raksturiem, ar notikumu bagātību. Bija sajūta kā ejot satikt vecus draugus.

Nevajadzētu filmas salīdzināt ar grāmatām, bet, gluži negribot, mēs to darām. Bieži vien filma ir zaudētāja. Šai gadījumā abas vērtīgas, kaut uz tvere citāda. Grāmata ieturēta gaišākās krāsās. Tur visa Dievlodziņu pestējošanās vairāk mārticības un muļķības garā. Filmā rādīts tīri bergmanisks misticisms un nespēja pretoties it kā nolemtajam.

Režisors pats teica, ka viņš ievēdis Melnās Lavīzes spoku tēlu, lai cilvēki labāk varētu saprast vecā Dievlodziņa nauda apsēstību. Manuprāt, tikpat stipru naudu var izveidot arī skaudība, nenovērtība, kaimiņu pārākums, paštaisība.

Filmā abas mājas atrodas tik tuvu viena pie otras, un ceļš iet gar pašu Dievlodziņu durvju priekšu, ka cilvēkiem vienmēr jāslēpjas aiz pakšiem, aiz kokiem, lai nepamanītu, ka viņi seko kaimiņu izdarībām. Liekas, ka visa dzīve paiet glūnēšanā. Varbūt nebija iespējams parādīt, ka viena māja kalnā, otra lejā, jo īstenībā šīs mājas atrodas vienāno otras 100 km attālumā.

Fotogrāfija ir lieliska. Režisors ir pratis meistariski veidot dabas fonu, kas paasina cilvēku jūtas un pārdzīvojumus. Mākoņu dažādība, debesu krāsas, ezera rāmums, viļņu zvīļošana rīta gaismā, vasaras saules karstums un rudens briedums, meža miers un rasas spīguļošana - viena aina skaistāka par otru. Tas panākts ar maziem līdzekļiem grūtos apstākļos, kā teica Cilinskis, bet rāda režisora gaumi un mākslas gatavību.

Vilkaču Alīne tik cēla, tik izteiksmīga, ar tik dziļām acīm, ka kāds gādīgs tēvs apjautājās, vai tādas meitenes vēl ir Latvijā; viņam, lūk, viens dēls vēl neprecēts. Esot, bet ne daudz, dēlam jau nu vēl būšot.

Pats iespaidīgākais aktieris, manuprāt, ir 97 gadi vecais Evalds Valters, vecā Bērtuļa tēlotājs, kaut arī mazā lomā. Arī visi citi ļoti labi izvēlēti, tikai Andreju Dievlodziņu būtu gribējies redzēt siltāku un gaišāka izskata cilvēku.

Filma deva iespēju dažas stundas padzīvot savas dzimtenes dabas vidū starp cilvēkiem, kuņi runā mūsu valodu un ir mums saprotami, lai arī viņu izdarības būtu cik dīvainas būdamas.

Liels paldies!

E. C.

PIEAUG CENTRA UZTURĒŠANA.

Montrealas latviešu sabiedriskā centra gads-kārtējā pilnsapulcē.

Centra gadskārtēja pilnsapulce notika 17. martā, un tajā piedalījās 42 pilntiesīgie Centra biedri.

Par sapulces vadītāju ievēlēja Andri Paleju, par pierakstītāju - māc. G. Hūnu. Sākot sapulces darba gaitu, ar klusuma brīdi pieminēja divus darbīgus Centra biedrus, kas aizgājuši mūžībā - Agrumu Pēteri un Jāni Ērgli.

Garāku ziņojumu deva Jānis Tērauds, Centra valdes priekšsēdis, sākot ar pagājušā vasarā notikušajiem dziesmu svētkiem un komunistu vardarbībām Latvijā. Šie notikumi atstājuši iespaidu uz centra darbību. Padarītie remontu - krāsošana un jumta labošana. Pats centrs samazinājis dažādu kulturālas dabas sarīkojumu rīkošanu. Tos pārņemušas citas organizācijas.

Kases pārskatu deva kasieris Augusts Pušpurs.

Viņš arī ziņoja par remontiem, dažādu priekšmetu iegādi un izmaksu, kas pagājušā gadā ievērojami palielinājusies. Turklāt, ziedojumi ir samazinājušies un aizdevumi pamazām jāatmaksā. Jauns ienākums ir novēlējumi testamentos, kas jau ir devuši \$ 15.000.- un esot sagaidāms vēl. A. Pušpurs ierosināja nodibināt komiteju, kas pārņemtu novēlējumu izpildīšanu. Gadījumos, kur novēlējuma tuvinieki dzīvo Latvijā, komiteja izpildītu novēlētāja vēlējumu un pārsūtītu atstāto mantojumu tuviniekiem Latvijā. Tuvāka informācija pie A. Pušpura.

Viktors Hūns ziņoja par to, kas paveikts remontos un kas vēl būtu jādarā.

Jānis Bilinskis ziņoja par Centra sarīkotiem sarīkojumiem, kas visi izdevušies labi. Dažos gan varējis būt vairāk apmeklētāju.

Ludis Kalniņš pastāstīja par Centra dekorēšanu sarīkojumiem, par dažām Centrā notikušām izstādēm un ka par to, ko Centra valda lemj un runā savās sēdēs, varot lasīt slejā "KĀ CENTRS PULSĒ", pateicoties labai sadarbībai ar MLB Ziņotāja redakciju.

Revīzijas komiteja - Alberts Krievs, Alberts Caune un Valdis Kalacis - bija caurskatījuši Centra kases grāmatas un atraduši visu labā kārtībā.

No sapulces dalībniekiem V. Paegle ierosināja sapulcei ar aplausiem izteikt pateicību Centra valdei par labo darbu un sadarbību.

A. Pušpurs arī norādīja, ja kāds atbalsta Pārdzīvojuma (Survival) fondu ar \$ 1.000.- vai vairāk, tas tiekot ieitīts pilntiesīgos Centra atbalstītājos.

Sapulce nobeidzās ar visu dalībnieku kopējām vakariņām.

L. KALNIŅŠ.

• D Z I E S M U V A K A R S . •

Koris rīko DZIESMU VAKARU šī gada
27. aprīlī, plkst. 19:00, 50 Westminster South, Montreal West Town Hall ēkā.

Dziedās:

JUNDAS vīri (Montreala, Otava un Toronto)

MONTREALAS APVIENOTĀIS KORIS

OTAVAS APVIENOTĀIS KORIS

Būs maizītes un atspirdzinājumi un iespēja visiem kopā pavadīt patīkamas stundas.

I E E J A : \$ 10.00 no personās.

Šis būs sen gaidītais JUNDAS atvadu koncerts, uz kuņu ir ielūgti visi JUNDAS vīri un viņu dāmas, kā arī viesi un dziesmu draugi.

Varēsīm arī pakavēties jaukās atmiņās par JUNDAS 35 gadu darbību.

Sirsniīgi aicinām piedalīties visus dziesmu mīļotājus!

MONTREALAS
APVIENOTĀ KORA
VALDE.

Galdīgus var rezervēt pie:

Intas Hūns, tel. 426-5808.

Informācija:

Juris Zilkalns, tel. 684-2522.

U z r e d z ē š a n o s

D z i e s m u v a k a r ā !

Aizsaules ceļos devusies

mūsu draudzes locekle

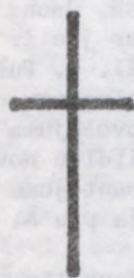
ELVĪRA GREBZDE

dz. Kopstāla

Dzimusi 1912. g. 25. oktobrī, Rīgā.
Mirusi 1991. g. 20. martā, Montrealā.

Vīpu piemin

MONTREALAS LATVIEŠU EV.-LUT.
DRAUDZE.

KĀ CENTRS PULSĒ?

Centra valdes sēdē, kas notika 13. martā, bija uzaicināts un ieradies firmas pārstāvis celtpa izbūvei, kas varētu izmaksāt vairāk kā simts tūkstošu dolāru. Tādēļ šis pasākums pagaidām ir jāatliek.

Ziņojumos DV Montrealas nodaļas vanadzēs Iūda atvēlēt telpas 16. marta sarīkojumam bez atlīdzības, jo tā ienākumi domāti invalīdu un trūkmā nonākušo aprūpei Latvijā. Atzina, ka Centrā nav iespējams taisīt izņēmumus. Tādēļ atbals-tīja šo līdzekļu vākšanu, no kases atvēlot 250 dolārus.

No Montrealas lietuviešu organizācijas saņemta pateicības vēstule par latviešu piedalīšanos Lietuvas patstāvības dienas atceres sarīkojumā.

Baltiešu brīvības cīņas ārpus Igaunijas, Latvijas un Lietuvas robežām iegūst ievērību Kanadas laikrakstos, televīzijā un radio raidījumos. Tā 12. martā bija ļoti labs pārraidījums CBC radio raidījuma programmā "Radio Noon", kurā inter-vēja Mārtiņu Stauveru. Viņš ne tikai apskatīja latviešu stāvokli, bet deva arī labas at-bildes radio klausītājiem.

Centrs nosūtīja \$ 25.- biedrummaksu Montrea-las latviešu organizāciju padomei un iemaksāja \$ 100 tās Izglītības stipendiju fondā.

Visu 3 Centra klavieru skapošana un labošana izmaksājusi \$ 430.-.

Nākamā Centra valdes sēde notiks 17. aprīlī, plkst. 19:30, Centrā.

L. KALNIŅŠ.

DAŽAS PĀRMAINĀS.

Kārtēja pensionāru apvienības sanāksme notika 7. martā, Centrā, un bija apvienota ar pilnsapul-ci. To atklāja priekšnieks J. Tomsons. Lūgšanā māc. G. Hūns pieminēja tos pensionārus, kas sli-mības dēļ nebija varējuši ierasties, kā arī mū-žībā aizgājušo apvienības locekli I r m u S ē n b e r g u.

Biedzine nolasīja katram šī mēneša jubilāram domātu apsveikumu. Kā parasti, jubilāri bija sa-gatavojuši klipšeri, tortes un vīnu.

Pēc cienasta sākās pilnsapulce un jaunas val-des vēlēšanas. Amatīem vairs nekandidēja Z. Kava-lieris un A. Krauklis. Pēdējo par ilgu un centī-gu kasieņa pienākumu pildīšanu sumināja ar sirs-nīgiem aplausiem, pieceļoties kājās. Vīpu vietā no jauna valdē ievēlēja S. Opolnieku un V. Ozolu. Pārējos līdzšinējos valdes locekļus, uz E. Reve-lipa ieteikuma, ievēlēja uz nākamām divi gadiem vienbalsīgi.

E. KRŪMĀJS.

PA AGRUMA PĒTERA PĒDĀM.

Montrealas Dievturu puduris AUSTRA 16. martā rīkoja sanāksmi, kurā atzīmēja sērsmu mēneša saulstāvju dienas svētkus (pavasara saulgrie-žus).

Interesantais vakars sākās ar Klotiņa vēstuli no Latvijas (nolasīja Paliepu Jānis) par paš-reizējām un nākotnes izredzēm Latvijā (Klotiņš pazīstams arī montrealiešiem. Pirms dažiem ga-

diem viņam Centrā bija sarīkojums, kurā viņš iepazīstināja klausītājus ar dažā-diem senlaiku mūzikas instrumentiem.).

Latvijas arhivologs Eniņš atradis vecus latviešu ierakstus alu iežos Zilā kalnā, Valmieras - Burtnieku ezera tuvu-mā. Skatoties viņa atsūtītās slīdītes, ieraksti - ieskrāpējumi atgādināja taga-dējā laika ornamentu motīvus. Šiem ie-rakstiem vecums vēl nav pilnīgi izpētīts, bet domā, ka tie varētu būt no 13. gadu simtepa.

Steprānu Imanta priekšlasījums par mātes tēlu latviešu gara mantās un sie-viešu lomu dainās bija interesants un vispusīgs.

Vakars noslēdzās ar vakarēšanu, ko bija saga-tavojusi Paliepu Inese.

L. KALNIŅŠ.

KAIMIŅU SVĒTKOS.

Montrealas lietuvieši valsts svētku atceri rīkoja 16. februārī, savas baznīcas zālē, kas bija pārpildīta (ap 500). Kā visos lielākos pēdējā laika baltiešu sarīkojumos, publikas ziņkāres ap-mierināšanai aprises uztvēra arī vairāki avižu un televīzijas cilvēki. Vēlāk vakarā redzējām pār-raides.

Skatuve bija grezni dekorēta. Visa akta laikā uz tās pie karogiem stāvēja goda sardze. Runās pagāja pusotra stunda, ieskaitot viesu apsveiku-mus, Paul Martin vēstules nolasīšanu un rīkotāju pateicību. Koncerta daļā visus iepriecināja spē-jīgas Toronto dziedātājs sniegums gan ar operu ārijām, gan ar patriotiskām dziesmām. Pēc sarīko-juma viesi pakavējās pie kafijas un kūku galdiem.

Lietuviešu sabiedrība ir spējusi vadību no-dot tālāk jaunākām paaudzēm. Šie cilvēki, liekas, ļoti labi izprot šo svētku nozīmi un bija sarīko-juši pirmklasīgu aktu.

Montrealas igauņi savos svētkos pulcējās 24. februārī, Ansgara baznīcā. Sarīkojums sākās ar ļoti iespaidīgas eopranes no Tallinas operu un patriotisko dziesmu klāstu. Interesanti, ka pāris pazīstamākās soprānu ārijas dzirdējām kā igauņie-tes, tā arī lietuvietes devumā. Cik igauņiete bi-ja spēcīga un braša, tik lietuviete - maiga un mierīga.

Interesanti, ka Tīu Reinau Ziemeļamerikas turnejā pie klavierēm pavada Montrealas pianists Eric Trudel. Abu sniegums teicams, augstā profe-sionālā līmenī.

Pēc koncerta sarīkojums turpinājās blakus zā-lē pie klātiem galdiem. Sakarā ar galvenā runātā-ja, Baltiešu apvienības prezidenta, vēlo ieraša-nos, to nobeidza ar viņa runu. Tajā nepārprotami galvenais temats bija nedēļu vēlāk paredzētais un kontroversionālais referendums. Mēs tagad zinām, ka tā rezultāts bija pārliecinošs un guva pasau-les preses respektu un piekrišanu.

Pie mūsu ziemeļu kaimiņiem vēl vairāk kā pašu mājās manām jauno cilvēku trūkumu. Varētu domāt, ka piedalāties pensionāru sarīkojumā.

Tomēr nav šaubu, ka sasprindzinātais stāvok-lis Baltijas valstīs ir ne tikai savilpojis igau-ņus, latviešus un lietuviešus, bet arī saistījis mūsu patvēruma zemju iedzīvotāju uzmanību un re-spektu. Domāju, ka varam mūsu kaimiņiem droši vē-lēt savus svētkus nākamgad svinēt brīvā un neat-karīgā Lietuvā un Igaunijā.

Abos neatkarības pasludināšanas sarīkojumos piedalījies Montrealas latviešu organizāciju pado-mes uzdevumā.

JĀNIS TĒRAUDS.

PATEICĪBA.

Izsakām sirsnīgu pateicību visiem apmeklētā-jiem, kas piedalījās tik kuplā skaitā mūsu pankū-ku pēcpusdienā. Paldies Centrā par ziedojumu mū-su mērķu sekmēšanā. Ienākums apmierina un to no-dodam Kanadas vanadzū valdei. Venadzū kopa.

MONTREALAS LATVIEŠU ORGANIZĀCIJU PADOMES

LATVIJAS ATBALSTA CENTRS MONTREALĀ

turpmāk darbosies

sarīkojumu laikā, kas notiek Centrā.

Pirms un pēc šiem sarīkojumiem interešanti varēs iepazīties ar centrā pieejamo jaunāko informāciju par notikumiem Latvijā.

Centrs darbību uzsāka 12. martā Roberta VĪTĪNA vadībā. Tā darbinieki bija sagatavojuši vairākus internacionālo aģentūru konspekto vēstījumu klāstus, ar kuriem iepazīnās visi padomes locekļi, kas piedalījās padomes sēdē, kas notika tās pašas dienas vakarā. Viņi noskatījās arī vienas video lentas raidījumu.

Plašāka informācija pieejama pie Roberta VĪTĪNA. Pie viņa jāpieteicas arī tiem, kas vēlētos piedalīties dažādos darbos un pienākumos. Tel. 514-484-9734.

IKVIENS Montrealas latvietis/e var kļūt par šī centra aktīvu darbinieku, var iesniegt tam materiālus.

PADOME.

MONTREALAS LATVIEŠU ORGANIZĀCIJU PADOMES

PAZIŅOJUMI.

1. JAUNIEŠIEM, kas vēlētos saņemt STIPENDIJAS latviskās izglītības turpināšanai 1991. gadā, jāiesniedz padomei rakstisks LŪGUMS līdz šī gada 1. maijam.

Lūgumraksts adresējams padomei un nosūtāms padomes loceklim J. NORVELAM, 9860 Gouin Blvd., Apt. 202, PIERREFONDS, Québec, H8X 3H2, telefons 683-3342.

2. Padomes STIPENDIJU FONDS līdzekļus iegūst no savām dalībniecēm - draudzēm un organizācijām, kā arī no atsevišķiem STIPENDIJU FONDA labvēļiem. Stipendijās izmaksā tekošā gadā ienākušos līdzekļus.

Padome laipni lūdz draudzes, organizācijas un labvēļus savus šī gada atvēlējumus iemaksāt padomes kasē līdz šī gada 1. maijam.

Esat atsaucīgi, jo vajadzības katru gadu bijušas lielas. Līdz šim esam varējuši tās apmierināt tikai daļēji.

3. Padomes dalībnieces - draudzes un organizācijas aicinātas nokārtot savas gadskārtējās dalības maksas, kas ir \$ 25.- gadā.

Čeki rakstāmi uz COUNCIL OF MONTREAL LATVIAN ORGANIZATIONS vārda un nosūtāmi padomes kasierim M. Štauveram, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., H9X 2R2, tel. 457-9832.

4. Bez STIPENDIJU FONDA padome vēl kopā ar Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļu rīko Aisvesto piemiņas sarīkojumu, ir atbildīgā Latvijas valsts svētku svinību rīkotāja Montrealā un tikko izveidojusi Latvijas atbalsta centru Montrealā, par ko lasiet iepriekšējā paziņojumā un kam telpas atvēlējis Latviešu sabiedriskais centrs Montrealā

MONTREALAS LATVIEŠU ORGANIZĀCIJU PADOME gaida savu dalībnieču un vispārējās sabiedrības atbalstu. Nāciet tai talkā!

Pateicībā,

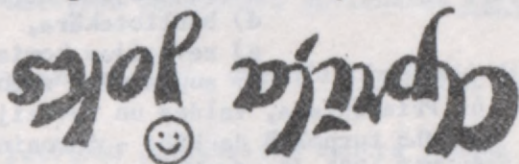
PADOMES VADĪBA.

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA.

Aprīlis ar savu joku,
Aicinādam māj ar roku.

Gaidām Jūs kuplā skaitā
sestdien, 6. aprīlī, plkst. 17:00,
Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā,
Lašīnā,

lai kopā pavadītu
g a d s k ā r t ē j o

VAKARU.

Piedalīsies pazīstamā, vairāku grāmatu autore I n d r a G U B I Ņ A ar saviem darbu lasījumiem

un
pašu mājinieki ar dziesmām, poēziju un prozu.

SILTAS VAKARIŅAS \$ 10.00

GARŠĪGAS TORTES \$ 2.00

Kafija un
speciālu viesmīļu
apkalpošana par b r ī v u !

IEEJA: Pret labprātīgiem ziedojumiem
par labu MLB ZIŅOTĀJAM.

Gaidīgu rezervācija:

A. Poriete-Bedard, tel. 697-6624.

Apmeklēt aicina

MLB valde.

Ar šo nosūtu LNAK Polītiskās nozares
BRĪVĪBAS SARDZES kontam .... \$ _____
1991. gadā vēl piesaku ..... \$ _____

Čeki rakstāmi uz LNAK BRĪVĪBAS
SARDZE un nosūtāmi LNAK, 4 Credit
Union Drive, Toronto, Ontario, Canada
M4A 2N8

Devēja vārds, uzvārds, adrese un tālruna numurs.

Šodien ir mūsu reize. Stāsimies BRĪVĪBAS SARDZĒ, lai palīdzētu latviešu tautai un neatkarīgai Latvijai. Nevaram vairs to atlikt uz citu dienu.

M. ŠTAUVERS,
LNAK Polītiskās
nozares vadītājs.

Brīvības sardzes kontā līdz 1991. gada 7. martam bija ienākuši pavisam kopā \$ 43.855.00 (No organizācijām \$ 19.970.00, no Latvijas Atbalsta centra Toronto \$ 3.540 un no individuāliem ziedotājiem \$ 20.345.00.). No šīs kopsummas Montrealas latviešu organizācijas bija devušas \$ 5.070, bet atsevišķas personas - \$ 2.420.00, vai pavisam kopā \$ 7.490, kas ir ievērojama summa. Red.

notiks ceturtdien, 2. maijā, plkst. 19:30, Kamīna zālē,
Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā,
Lašīnā.

DARBA SEKA:

1. Sapulces amata personu vēlēšanas.
2. Iepriekšējās gada sapulces protokola nolasīšana un pieņemšana.
3. Ziņojumi par 1990./1. darbības gadu:
  - a) priekšnieka,
  - b) kasieres un MLB Ziņotāja administrātores,
  - c) sarīkojumu daļas vadītāja,
  - d) bibliotekāra,
  - e) revīzijas komisijas,
  - f) augšminēto ziņojumu pieņemšana.
4. Priekšnieka, valdes un revīzijas komisijas vēlēšanas.
5. MLB turpmākā darbība - ierosinājumi un pārrunas.
6. MLB 1991./2. darbības gada maksājumu noteikšana.
7. Budžets 1991./2. darbības gadam.
8. Dažādi jautājumi.

Sapulcē balstiesības tiem MLB biedriem, kas līdz sapulces dienai nokārtojuši savas biedru maksas par 1990./1. darbības gadu vai no tām atbrīvoti.

Visi MLB biedri, MLB darbinieki un MLB darba atbalstītāji un citi interesenti laipni lūgti sapulcē piedalīties.

Personas, kas vēlētos uzņemties kādu no formālajiem MLB pārvaldes amatu posteļiem, lūgtas pieteikties pie MLB priekšnieka M. Štauvera, tel. 457-9832, vai piedalīties sapulcē. Kandidātiem ir jābūt MLB biedriem. Jauni darbinieki arvien gaidīti, tāpat ieteikumi turpmākajam darbam un palīdzīgas rokas tā īstenošanā.

Latviešu neatkarības centieni Latvijā liek mums būt sevišķi aktīviem. Darbu un vajadzību netrūkst. Darītāju un palīgu nekad nebūs par daudz. Nāciet talkā. Iestājieties MLB!

Piezīmē: Citi paziņojumi MLB biedriem netiek izsūtīti. Darba sekas kopijas būs pieejamas arī sapulcē.

Pēc sapulces draudzīgas pārrunas pie tases tējas vai kafijas un cepumiem.

Uz redzēšanos šajā svarīgajā darba saietā un pārrunu vakarā!

Apmeklēt piedalīties aicina

MLB VALDE.

MLB ZIŅOTĀJA tehnisko izdevumu segšanai MARTA mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Dr. Ilze Schwartz, Cleveland Hts, Ohaijo, ASV, \$ 6.50, A. J. Štāls, Edmontonā, Albertā, \$ 20.-, J. Jēkabsons Filadelfijā, Pensilvānijā, ASV, \$ 114.38, Alberts Caune \$ 5.00, Kārlis Grencions Warrens, Viskonsinā, ASV, \$ 3.25, Dr. Jānis Dimants, Minneapolē, Minnesotā, ASV, \$ 3.25, Juris Cilnis, North Ridge, Kalifornijā, ASV, \$ 2.88, Maiga Pētersone, Ričmondhilā, Ontario, \$ 10.00, Maija Medne, Blackwood, Ņūdžersijā, ASV, \$ 6.50, Dr. Gunārs Vēveris, Deitonā, Ohaijo, ASV, \$ 31.50, Nikolajs Garais \$ 15.00, Alfrēds Čipēns \$ 10.00, Jānis Pētersons, Tecumseh, Ontario, \$ 7.50, S. Kaminska \$ 10.00.

1990./1. darbības gada 11. mēnesī no 14 lasītājiem kopā \$ 245.38.

1990./1. darbības gadā pavisam kopā no 209 lasītājiem \$ 3,290.32.

Spiestuves mašīnu iegādei ziedojusi:

Alberts Caune \$ 5.00, Žanis Epneris, Ričmondhilā, Ontario, \$ 10.00, Nikolajs Garais \$ 20.00. Marta mēnesī no 3 lasītājiem kopā \$ 35.00. 1990./1. darbības gadā pavisam kopā no 46 lasītājiem \$ 821.00.

Abās kategorijās no 255 lasītājiem pavisam kopā \$ 4,111.32.

Sakām sirsnīgu paldies itin visiem MLB darba atbalstītājiem!

Daži dalībnieki kopējā 1990. gada Ziemsvētku un Jaungada apsveikumā vēl nav nokārtojuši savas dalības maksas. Lūdzam to izdarīt ar atbildes pastu! Lūdzam visus maksājumus sūtīt MLB kasierai A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Ar šo numuru MLB ZIŅOTĀJS ieiet savē 43. gada gājumā. Aizvadītajā gadā paveikts viss iecerētais: izdoti visi 12 numuri, kas iznākuši laikā un bijuši bagāti saturā. Pieaudzis līdztrādnieku skaits gan brīvajā pasaulē, gan Latvijā. Metiens nostabilizējies uz 1.400 eksemplāriem. Ar jauniegādāto spiestuves mašīnu jau iespēstas vairāk kā 1.000 lappuses, kopiju skaitam pārsniedzot 1 miljonu. Spiestuvē daudz palīdzējis un čakli strādājis Elmārs B ā r d i p š.

Ceram, ka 43. gada gājumā varēsim darboties līdzšinējā kārtībā un ka, kā līdz šim, saņemsim lasītāju saimes atbalstu un atsaucību.

Zinām, ka izdevumu konts sakarā ar paaugstinātajām pasta likmēm un nodokļiem, ievērojami paaugstināsies. Tādēļ Jūsu, lasītāju, maksājumi izdevumam sevišķi svarīgi, it sevišķi vasaras mēnešos! Nāciet talkā!

9. martā, Latviešu centrā, notika DV Montrealas nodaļas plkv. O. Kalpaka un Latviešu leģiona atceres sarīkojums, kurā piedalījās ap 50 dalībnieku. Svētbrīdi vadīja māc. G. Hūns. Referēja I. Skrastiņš. Viņš deklarēja: "Uz Latvijas brīvības altāra tiek ziedoti tās labākie dēli. Latviešu tauta ir pienākusi pie savas pēdējās robežas - ne soli atpakaļ! Pietiek pazemojumu, apsmieklu, varmācības, beztiesiskuma un genocīda!"

Referātam sekoja videofilmas izrāde, kurā skatījām pagājušajā vasarā aizvadītos 20. vispārējos dziesmu svētkus Latvijā, un saviesīgs vakars ar vanadžu klātiem galdiem.

16. martā, Latviešu centrā, notika DV Montrealas nodaļas Pankūku pēcpusdiena, kas bija pulcinājusi sevišķi daudz ļaužu. Tā pankūkas tika ātri izpārdotas. Tajā pašā laikā Kamīna zālē notika Montrealas Baltiešu pastmarku kluba pirmā izstāde. Abos sarīkojumos bija ciemiņi no Latvijas, to vidū 4 vīru lauksaimniecības delegācija.

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

6. aprīlī, plkst. 17:00, Latviešu centrā, MLB gadskārtējais APRĪĻA JOKS sarīkojums par labu MLB ZIŅOTĀJAM ar rakstnieces Indras GUBIŅAS piedalīšanos un plašu programmu (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
7. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
11. aprīlī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
14. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
17. aprīlī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde.
18. aprīlī, plkst. 19:00, Latviešu centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba sanāksme.
21. aprīlī, plkst. 10:00, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapellā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
21. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
27. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu kredītsabiedrības gada sapulce (Skatiet paziņojumu zemāk!).
27. aprīlī, plkst. 19:00, Montreal West Town Hall zālē, 50 Westminster South, JUNDAS DZIESMU VAKARS, RTko Montrealas jauktais koris (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!).
28. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības g a d a s v ē t k i ar ciemiņu piedalīšanos.
2. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu biedrības gada sapulce (Skatiet paziņojumu 30. lpp.!).
4. maijā, plkst. 11:00 - 20:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcas zālē, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba I Z S T Ā D E (Slēgšanas laiks varētu arī mainīties.).
5. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Debesbraukšanas dienas un Kurzemes cietokšņa piemīņas dievkalpojums.
5. maijā, plkst. 14:30 - 18:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcas zālē, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba IZSTADES otrā diena.
5. maijā, plkst. 15:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas ĢIMENES DIENAS sarīkojums veciem ļaudīm, sākot ar 70 gadiem (Skatiet paziņojumu zemāk!).
7. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu organizāciju padomes darba sēde. Organizācijas lūgtas sūtīt savus pārstāvjus (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
9. maijā, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
11. maijā, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Latviešu skolas Montrealā 1990./1. mācības gada noslēgums (Skatiet paziņojumu zemāk!).

LATVIAN MONTREAL CREDIT UNION
3955 rue Provost, Lachine, Québec,
H8T 1M1

Incorporated under the Québec Cooperative
Syndicate Act.

Montrealas latviešu kredītsabiedrība sasauc
gadskārtējo pilnsapulci sestdien, š. g. 27.
a p r ī l ī, plkst. 15:00, Montrealas Lat-
viešu centra Kamīna zālē, 3955 Provosta ie-
lā, Lašīnā, ar sekojošu dienas kārtību:

1. 1990. gada pilnsapulces protokola pie-
ņemšana.
2. Valdes ziņojumi.
3. Bilances un finanču pārskats.
4. Aizdevumu komisijas pārskats.
5. Revīzijas komisijas ziņojumi.
6. Vēlēšanas.
7. Dažādi jautājumi un ierosinājumi.

Pēc sanāksmes paredzēta kafija, uzkožamie
un atspirdzinājumi.

VALDE.

LATVIEŠU SKOLAS MONTREALĀ

1990./1. mācības gada N O S L Ē G U M S

sestdien, 11. maijā, plkst. 10:00, Latviešu
centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā.

- Skolas bērnu priekšnesumi.
  - Azāids (lūdzam ņemt līdz groziņus!)
- Ikvienam apmeklēt lūdz

SKOLAS VADĪBA.

Kā visus citus gadus, tā arī šogad Daugavas va-
nagi rīko ĢIMENES DIENAS sarīkojumu ļaudīm, sā-
kot ar 70 gadu vecumu

5. maijā, plkst. 15:00, Latviešu centra
Kamīna zālē. Lūdzam iepriekšēju pieteikšanos!

M. Ērglis, tel. 634-1131
Ē. Vītiņa, tel. 484-9734

DV MONTREALAS NODAĻA.

0312017093

FREE ESTIMATES

On ALL kinds of TV's, CD's, VCR's, STERO SYSTEMS, WALKMAN, small electrical appliances, telephone systems, Vacuum cleaners and Radio control systems.

Anything Electronic or Electrical-
WE REPAIR IT.

R/C LEON SERVICE

5887 Sherbrooke St.
West,
Montreal, Québec

488-3363

FAST SERVICE. REASONABLE RATES.
PICK UP & DELIVERY.

VIDEO EQUIPMENT FOR LATVIA

VCR's from \$ 329.00
VIDEO CAMERAS from \$ 1.299.00
DOUBLE CASSETTE RADIOS from \$ 99.00
COMPUTERS (IBM compt.) from \$ 799.00
220V, 50 Hz
ELECTRICAL APPLIANCES 210V/50 Hz

ALL JAPANESE BRAND NAMES.

→ WE SHIP TO LATVIA AND ALL OTHER
REPUBLICS

VIDEO TRANSFERS: PAL - SECAM - NTSC
(To be able to watch a video tape from Latvia
or to send a video tape to Latvia)

R/C LEON SALES

5887 Sherbrooke Street W.
NDG, Montreal, Québec

MONTREAL - 514-488-3363

TORONTO - 416-886-7659

Šo MLB ZIŅOTĀJA numuru iz-
dalām lasītājiem uz rokas
Montrealā Lieldienu nedēļas
nogalē.

Pārējos eksemplārus nododam
Kanadas pastā 2. aprīlī.

Līdzam lasītājus ziņot par
izdevuma nesapņemšanu.

1991. IV MLB Z 1.400 e

**COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE**

FLOWERS
by

Flowers

Funeral Directors

• 5810 Sherbrooke St. W.
Montreal — Business Office
514-483-1870

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai, A. Porietsi-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu (\$ 25.- vai \$ 20.-; skatiet līkmes zemāk!) par _____ gadu/iem	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV - \$ 5.-, citos kontinentos \$ 15.-)	\$ _____
Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu iegādei	\$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Ziņotāja numurus: _____ à \$ 2.- ziedojums	\$ _____
Dzīvinu MLB Ziņotāju: _____ (adrese)	\$ _____
Iesakus nosūtīt MLB Ziņotāja paraugburtnīcas	\$ _____
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBĀ - \$ 5.-	\$ _____
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-)	\$ _____
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (MLB biedriem \$ 10.-; pensionāriem - \$ 5.-)	\$ _____
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai	\$ _____
Čeki rakstīmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.	\$ _____
	Pavisam kopā \$ _____

(Makeītāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

Paraksts: _____

MLB ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

ADMINISTRĀTORE: Anita Porietsi-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624.

EKSPEDICIJA: Velta Ozola. **DARBINIEKI:** Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Elga Čops, Edgars Kajaks, Ģina Kajaka, Austra Konovālova, Anna Kreipēne, Pēteris Kreipēns, Voldemārs Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Ilga Štaubere, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 25.- gadē; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem \$ 20.- gadē; gaisa pasta piemaksas uz ASV \$ 5.-, uz citiem kontinentiem - \$ 15.- gadē. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu.

LAPUŠU MAKSAS: Mazākais paziņojums \$ 15.-, 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-. Klišeju un paziņojumu sagatavošana - \$ 15.-. Iespējama foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstīmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir BEZPEIŅAS PASĀKUMS.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtīmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. dējumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauz ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTRÉAL

APRIL 1991 AVRIL

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettonne de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, ph. 514-457-9832.

MLB Ziņotājs, 1991. gada aprīlis.